

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı

ÇİFT GELİRLİ AİLELERDE BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Fatma DELİBAŞ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2016

**ÇİFT GELİRLİ AİLELERDE BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM
DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ**

Fatma DELİBAŞ

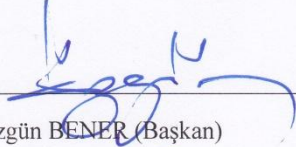
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı

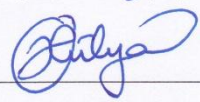
Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2016

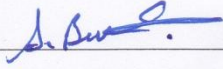
KABUL VE ONAY

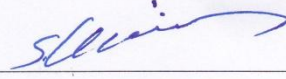
Fatma YILMAZ tarafından hazırlanan “Çift Gelirli Ailelerde Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 03.06.2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Özgün BENER (Başkan)

Doç. Dr. Hülya ÖZTOP (Danışman)

Prof. Dr. Oya HAZER

Doç. Dr. Ateş BAYAZIT HAYTA

Yrd. Doç. Dr. Seval GÜVEN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Sibel BOZBEYOĞLU

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.06.2016

Fatma DELİBAŞ

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecinde anlayışı, sabrı, içtenliğiyle her zaman yanımda olan, değerli bilgi, birikim ve desteklerini benden esirgemeyen, danışman hocam Sayın Doç. Dr. Hülya ÖZTOP' a teşekkür ederim.

Yaptığım her işte ve attığım her adımda en büyük destekçim, motivasyon kaynağım olan, bana inanan ve her zaman destekleyen canım annem, babama ve kardeşlerim Sinan, Elif ve Sümeyye' ye çok teşekkür ediyorum.

Bu süreci benimle birlikte yaşayan, yardımları ve varlığıyla bana güç veren hayat arkadaşım Enes'e teşekkür ediyorum.

Araştırmanın istatistik analizlerinde yardım aldığım Erhan Ünal'a teşekkür ediyorum.

ÖZET

DELİBAŞ, Fatma. *Çift Gelirli Ailelerde Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2016.

Araştırma okul öncesi dönemde çocuğu olan çift gelirli ailelerde babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışlarını incelemek, toplumsal cinsiyet rolleri ve evlilik doyumunun babaların çocuk yetiştirmeye katılım durumu ile ilişkisini ortaya koymak amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırma kapsamına Ankara ilinin Altındağ, Keçiören ve Çankaya ilçelerindeki okul öncesi kurumlardan tabakalı küme örnekleme yöntemi ile seçilen 3- 6 yaş grubundaki 350 çocuğun, çalışan anne ve babası alınmıştır. Araştırmanın verileri Aile Bilgi Formu, Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi (PICCI), Cinsiyet Rollerine İlgili Kalıp Yargı Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi hem anne hem de baba tarafından cevaplanmıştır. Cinsiyet Rollerine İlgili Kalıp Yargı Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği'ni ise sadece baba cevaplamıştır. Araştırma kapsamına alınan ailelerde iki çocuğu bulunanlar (%49,7), çocukları 5 yaşında olanlar (%37,7), okul öncesi dönemdeki çocuklarının cinsiyeti kız olanlar (%61,1), 6-10 yıldır evli olanlar (%56), hem anneler (%42,3) hem de babalar (%41,1) arasında lisans mezunu olanlar ve toplam aylık hane geliri 3501-5000 TL arasında olanlar (%39,4) önde gelmektedir. Babaların %61,7'si 35-54, annelerin %49,7'si 20-34 yaş grubunda yer almaktadır. Çocukların yetiştirilmesine yönelik etkinliklere hem babalar (%67) hem de anneler (%64) tarafından belirtilen baba katılım oranının yüksek ve kısmen de birbirine yakın olduğu görülmüştür. Anne ve babaların yarısından fazlası (%50,9) çocuğun öncelikli bakım sağlayıcısının anne olduğunu belirtmiştir. 'Katılımın değerlendirilmesi' alt alanında hem babalar (9,60) hem de anneler (9,65), babaların çocuk yetiştirmeye yönelik etkinliklere katıldığını belirtmiştir ($p<0,05$). 'Çocuk Bakım Sorumluluğu' alt alanında babalar sorumluluklarını seyrek (5,16), anneler ise babaların bu sorumluluğu bazen (9,66) yerine getirdiğini belirtmiştir ($p<0,05$). 'Sosyalleştirme sorumluluğu' alt alanında babalar (12,03) ve anneler (12,66) babaların bu konudaki sorumlulukları bazen yerine getirdiğini belirtmiştir ($p<0,05$). 'Çocuk yetiştirme kararlarında etki' alanında baba (5,73) ve anneler (5,55) eşit karar vermektedir ($p<0,05$). 'Çocuk yetiştirme görevlerini yapma sıklığı' alt alanında anneler (12,54) babaların bu görevleri bazen, babalar (22,5) kendilerinin bu görevleri sık sık yerine getirdiğini belirtmiştir ($p<0,05$). 'Erişilebilirlik' alt alanında hem anne (11,40), hem de babalar (12,17) arasında, babaların bu sorumlulukları bazen yerine getirdiğini ifade edenler önde gelmektedir ($p<0,05$). Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde doktora mezunu babaların ortalamaları (72,39), diğer öğrenim durumuna sahip

babalardan (İlkokul: 61,50; Ortaokul: 69,33; Lise: 65,33; Önlisans: 65,82; Lisans: 67,36; ,Yüksek lisans: 70,64) daha yüksektir ($p<0,05$). Çocuk yetiştirmeye ilişkin genel katılımda 35-54 yaş grubundaki babaların ortalamasının (67,61) diğer yaş grubundaki babaların (20-34, 55 yaş ve üzeri) ortalamasından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde geleneksel olmayan babaların katılım ortalamaları (68,4), geleneksel babaların katılım ortalamalarından daha (65,3) yüksektir ($p<0,05$). Evlilik doyumu ile katılım alt boyutu arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki, çocuk bakımı alt boyutu ile negatif yönlü zayıf bir ilişki, sosyalleştirme alt boyutu ile negatif yönlü zayıf bir ilişki, çocuk yetiştirme görevleri ile pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Çift gelirli aile, baba katılımı, çocuk yetiştirme, cinsiyet rolleri, evlilik doyumu

ABSTRACT

DELİBAS, Fatma. *Analysis of Paternal Involvement in Child Rearing in Dual Income Families*, Hacettepe University, Institute of Social Sciences, Master's Thesis for Department of Family and Consumer Sciences, Ankara, 2016.

This study has been planned and carried out in order to analyze paternal involvement in child rearing in dual income families who have pre-school children and to put forward the relationship between social gender roles plus marriage satisfaction and paternal involvement in child rearing. Scope of the study includes employed parents of 350 children aged between 3 - 6 who are selected through stratified cluster sampling method from the schools providing pre-school education located in Altındağ, Keçiören and Çankaya Districts of Ankara. Data has been obtained by using Family Information Sheet, Paternal Involvement in Child Care Index (PICCI), Stereotype Scale on Gender Roles and Marriage Life Scale. Paternal Involvement in Childcare Index has been answered by both mothers and fathers. Stereotype Scale on Gender Roles and Marriage Life Scale have been answered only by fathers. Among the families within the scope of the study, the following ones are leading: having two children (49,7%), having children aged 5 (37,7%), having pre-school daughters (61,1%), having been married for 6-10 years (56%), having bachelor's degree for mothers (42,3%) for fathers (41,1%) and earning between 3501-5000 TL in total (39,4%). 61,7 % of the fathers are aged between 35-54 while 49,7 % of the mothers are aged between 20-34. It is seen that the levels of paternal involvement in child rearing specified by the fathers (67%) and the mothers (64%) are high and partially close to each other. More than half of the mothers and fathers (50,9%) have stated that the primary care provider of the child is the mother. In the sub-section of 'Assessment of the involvement', both fathers (9,60) and mothers (9,65) have stated that fathers are involved in child rearing activities ($p<0,05$). In the sub-section of 'Child Care Responsibility', fathers have stated their responsibilities as rare (5,16) while mothers have stated that fathers sometimes (9,66) fulfill their responsibilities ($p<0,05$). In the sub-section of 'Socializing Responsibility', fathers (12,03) and mothers (12,66) have stated that fathers sometimes fulfill their responsibilities in this issue ($p<0,05$). In the section of 'Impact on Child Rearing Decisions', fathers (5,73) and mothers (5,55) equally make decisions ($p<0,05$). In the sub-section of 'Frequency of Fulfilling the Responsibilities in Child Rearing', mothers (12,54) have stated that fathers sometimes fulfill their responsibilities in this issue while fathers (22,5) have stated that they frequently fulfill their responsibilities in this issue ($p<0,05$). In the sub-section of 'Accessibility', the number of people who have stated that fathers sometimes fulfill

their responsibilities in this issue outweigh among both mothers (11,40) and fathers (12,17) ($p<0,05$). In the overall of the scale of involvement in child rearing, the average of fathers having doctorate degree (72,39) are higher than the fathers having other degrees (Primary school: 61,50; Secondary school: 69,33; High school: 65,33; Associate degree: 65,82; Bachelor's degree: 67,36; Postgraduate degree: 70,64) ($p<0,05$). In the overall involvement of child rearing, the average of fathers aged between 35-54 (67,61) is higher than the average of fathers in other ages (20-34, 55 and over) ($p<0,05$). In the overall Paternal Involvement in Childcare Index, the involvement average of untraditional fathers (68,4) is higher than the involvement average of traditional fathers (65,3) ($p<0,05$). It has been determined that there is a positively weak relationship between marriage satisfaction and involvement sub-dimension, there is a negatively weak relationship between marriage satisfaction and child care sub-dimension, there is a negatively weak relationship between marriage satisfaction and socializing sub-dimension while there is a positively weak relationship between marriage satisfaction and child rearing duties ($p<0,05$).

Keywords: Dual income family, paternal involvement, child rearing, gender roles, marriage satisfaction

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. AİLE VE ÇALIŞAN KADIN	3
1.2. ÇİFT GELİRLİ AİLELER	5
1.3. BABA ROLÜ VE BABA ROLÜNDEKİ DEĞİŞİM.....	6
1.4. BABANIN ÇOCUK GELİŞİMİNE ETKİLERİ.....	9
1.5. ÇOCUK YETİŞTİRMEYE BABA KATILIMI.....	11
1.5.1. Baba Katılımının Belirleyicileri.....	13
1.5.1.1. Babaya İlişkin Özellikler.....	13
1.5.1.2. Çocuğa İlişkin Özellikler.....	14
1.5.1.3. Annenin Çalışma Durumu.....	15
1.5.1.4. Cinsiyet Rolüne İlişkin Tutumlar.....	16
1.5.1.5. Evlilik İlişkisi.....	17
1.6. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumuna İlişkin Ülkemizde Yapılmış Araştırmalar.....	17
1.7. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumuna İlişkin Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar.....	20
1.8. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	29

1.9. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	29
1.10. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	30
3. ARAŞTIRMANIN GEREÇ VE YÖNTEMİ.....	31
3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi.....	31
3.2. Örneklem Yöntemi ve Örneklem Seçimi.....	31
3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları.....	33
3.3.1. Aile Bilgi Formu.....	33
3.3.2. Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi- Paternal Involvement Child Care Index (Rich, 2002).....	34
3.3.3.Cinsiyet Rollerile İlgili Kalıp Yargı Ölçeği (Kandiyoti, 1978).....	38
3.3.4. Evlilik Yaşamı Ölçeği.....	39
3.3.5. Anket Formunun Uygulanması.....	40
3.3.6. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi.....	41
4. BULGULAR.....	42
4.1. AİLELER HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	42
4.1.1. Ailelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı.....	42
4.1.2. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyeti.....	42
4.1.3. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşı.....	43
4.1.4. Ailelerin Aylık Toplam Hane Geliri.....	43
4.1.5. Evlilik Süresi.....	43
4.1.6. Anne Babalara İlişkin Sosyo-Ekonomik ve Demografik Bilgiler.....	44
4.2. BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMeye YÖNELİK ETKİNLİKLERE KATILIM DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	47
4.2.1. Babaların Genel Olarak Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Etkinliklere Katılım Durumu.....	47
4.2.2. Katılımın Değerlendirilmesi.....	48
4.2.3. Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğu.....	49

4.2.4. Çocuk Bakımına Katılım.....	50
4.2.5. Sosyalleştirme Sorumluluğu.....	51
4.2.6. Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğuna Katılım Yüzdeleri.....	52
4.2.7. Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki.....	55
4.2.8. Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı.....	56
4.2.9. Erişilebilirlik.....	57
4.2.10. Öğrenim Durumlarına Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışları.....	58
4.2.11. Yaş Gruplarına Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışları.....	62
4.2.12. Cinsiyet Rollerine Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışları.....	64
4.2.13. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Evlilik Doyumu ile İlişkisi.....	66
5. TARTIŞMA.....	67
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
KAYNAKLAR.....	82
EKLER	
EK 1: ÇİFT GELİRLİ AİLELERDE BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM DURUMUNU BELİRLEMeye YÖNELİK ARAŞTIRMA FORMU.....	91
EK 2: ETİK KURUL İZNİ.....	103
EK 3: ORİJİNALLİK RAPORU.....	104
EK 4: ARAŞTIRMA İZNİ.....	106

KISALTMALAR DİZİNİ

ASAGEM Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü

TAYA Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması

PICCI Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi

SPSS Statistical Package Social Science

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa No
Tablo 1. Ailelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı.....	42
Tablo 2. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	43
Tablo 4. Ailelerin Aylık Toplam Hane Gelirlerine Göre Dağılımı.....	43
Tablo 5. Ailelerin Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 6. Anne ve Babaların Sosyo-Ekonomik ve Demografik Bilgilere Göre Dağılımı.....	46
Tablo 7. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Etkinliklere Genel Katılım Durumlarına İlişkin Ortalama Puanlar.....	48
Tablo 8. Katılımın Değerlendirilmesi Alt Alanında Anne ve Baba Cevaplarına İlişkin Ortalama Puanlar.....	48
Tablo 9. Babaların Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğuna İlişkin Cevaplarının Yüzde Dağılımı.....	49
Tablo 10. Annelerin Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğuna İlişkin Cevaplarının Yüzde Dağılımı.....	50
Tablo 11. Çocuk Bakımı Alt Alanında Anne ve Baba Cevaplarının Ortalamaları.....	51
Tablo 12. Çocuğun Sosyalleştirilmesi Alt Alanında Anne ve Baba Cevaplarının Ortalamaları.....	52
Tablo 13. Baba ve Annelere Göre Çocuk Bakımı Sorumluluklarının Anne, Baba ve Diğer Kişiler Tarafından Yerine Getirilmesine İlişkin Yüzde Dağılımı	53
Tablo 14. Baba ve Annelere Göre Çocuğu Sosyalleştirme Sorumluluğunun Anne, Baba ve Diğer Kişiler Tarafından Yerine Getirilmesine İlişkin Yüzde Dağılımı.....	54
Tablo 15. Baba ve Annelere Göre Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğunun Anne, Baba ve Diğer Kişiler Tarafından Yerine Getirilmesine İlişkin Yüzdelerin Ortalaması.....	55
Tablo 16. Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki Alanına İlişkin Anne ve Baba Ortalamaları.....	56
Tablo 17. Çocuk Yetiştirme Görevleri Alanına İlişkin Anne ve Baba Ortalamaları.....	57
Tablo 18. Erişilebilirlik Alanına İlişkin Anne ve Baba Ortalamaları.....	58

Tablo 19. Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.....	59
Tablo 20. Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	63
Tablo 21. Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Cinsiyet Rollerine Göre Dağılımı.....	65
Tablo 22. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Evlilik Doyumu ile İlişkisi.....	66

1. GİRİŞ

Aile, kişi ile toplum arasındaki bağı kuran ve toplum hayatının devamını sağlayan en temel sosyal kurumlardan biridir. Toplumun devamını sağlayan davranış biçimlerinin bireye aktarılması, çocukların bakımı, yetiştirilmeleri ve hayata hazırlanmaları aile içinde gerçekleşmekte, bireylerin aile ile ilişkileri yaşamları boyunca sürmektedir (TAYA, 2011).

Aile ile ilgili tanımlar incelendiğinde, ailenin sosyal grup, sosyal birlik, sosyal örgüt, sosyal kurum ve sosyal bir yapı şekli olarak değerlendirildiğı görölmektedir (Ünlü, 2002). Aile, biyolojik işlevleri sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belli kurallara bağlandığı, o güne dek toplumda oluşturulmuş zenginlikleri kuşaktan kuşağı aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal vb. yönleri bulunan toplumsal bir birimdir (Sayın, 1990).

Aile toplumun ayrılmaz bir parçasıdır ve doğal olarak toplumun sosyal yapısına, değerlerine ve normlarına bağlıdır. Bu sosyal ve kültürel özellikler zaman içinde ve toplumdan topluma değiştiğı için, ailede de değişiklikler ortaya çıkar (Kağıtçıbaşı, 2007). Sosyal bir olgu olan aileye, toplumdaki tüm değişimler yansımaktadır. Toplumsal yapıda gerçekleşecek değişimlerin öncelikle aile süzgecinden geçmekte olduğu görölmektedir. Bu nedenle toplumsal değişmeyi bazen yavaşlatan bazen de hızlandıran bir unsur olarak karşımıza çıkan aile toplum ile doğrudan ilişkilidir ve sosyalleşmenin en önemli olgusudur (Gürsoy, 2011).

Tarih boyunca toplum nasıl değişikliklere uğramışsa, aile de hem boyutları, hem yapısı, hem de işleyişi bakımından büyük dönüşümler göstermiştir (Sayın, 1990). Geleneksel geniş ailelerin yerini modern çekirdek aileler almış, çeşitli geleneklerin etkisi ile oluşan aile tiplerine giderek daha az rastlanmıştır. Bu değişim ve dönüşümde ekonomik alt yapının ve üretim araçlarının değişmesinin, bir başka deyişle sanayi toplumuna geçilmesinin ve kentli nüfusun giderek artmasının rolü büyüktür (Eşsizoglu, 2012).

Aile yapısı, yapısal-demografik değişkenleri kapsar. Bu yapısal değişkenler sosyo-ekonomik gelişmeyle sistematik olarak değişmekte ve aile işlevini etkilemektedir. Ailenin geniş veya çekirdek oluşu, düşük veya yüksek doğurganlık, kadının aile içindeki düşük veya yüksek statüsü, sosyo-ekonomik bağlamsal etmenlerle ilgilidir (Kağıtçıbaşı, 2007). Aile toplumun devamı için elzem karakterini kendi işlevleri ile pekiştirerek devam ettirmiştir.

Ailenin modernleşme ile birlikte bu işlevlerinden bazılarının değişime uğradığı veya bu işlevleri kaybettiği düşünülse de her ailenin paylaştığı, işlerliğini sürdürdüğü bazı işlevleri vardır (ASAGEM, 2010). Bu işlevler;

Biyo/Psişik İşlevleri; Ailede dünyaya gelen sağlıklı çocuklar, insan soyunun yeni nesillerle devamlılığı açısından önemlidir (Ünlü, 2002). Ailenin varlığını koruyan, neslin devamını sağlayan biyolojik bir işlevi vardır. Bu işlev, bireyin bir bebek olarak dünyaya gelmesinden itibaren kendi erginliğine kavuşuncaya kadar geçen sürede bakım ve ilgiye muhtaç oluşunda kendini gösterir. Bu işlev günümüzde hastaneler aracılığıyla veya çocuk bakım evleri vasıtasıyla karşılanırsa da yeterli gelmemektedir. Bu şekilde yetişen çocukların biyolojik ihtiyaçları karşılanırsa bile kişilik gelişiminde sorunlar çıkabilmektedir. Aile içinde sevginin üst seviyede olması çocuğun duygusal gelişimi açısından çok önemlidir. Çünkü çocuğun kişilik gelişimi ancak aile içinde sorunsuz gerçekleşme imkânı bulabilir (Aydın, 2000).

Ekonomik İşlevi; Ailenin temel işlevlerinden olan ekonomik ihtiyaçların karşılanmasında aile üyelerine düşen görevler zaman içinde bazı değişiklikler göstermiştir. Geleneksel ailelerde, aile işlerinde çalışan kadın aileye para getiren kişi konumunda değil iken günümüz toplumlarında kadının çalışma hayatında yer alması ve sorumluluklar üstlenmesi aile içindeki rol paylaşımında ve otoritenin paylaşımında önemli bir değişimi ortaya çıkarmıştır (Aydın, 2000).

Eğitim İşlevi; Eğitimciler aileyi ilk ve en etkili eğitim kurumu olarak kabul ederler. Çocuk temel davranışları ailede kazanır ve kişiliğin temelleri ailede atılır (Ünlü, 2002). Çocuğun ilk sosyalleştiği toplumsal birim olarak aile bireyin kişilik gelişiminin oluşmasına

yardımcı olur. Bireyin içine doğduğu toplumsal yapının normlarını, değerlerini, gelenek ve göreneklerini, kurallarını öğrenmesi ve çocuğun sorunsuz bir birey olarak yetişmesini sağlaması açısından ailenin eğitim işlevi önemlidir. Aile bu işleviyle üyelerinin yetişmesine ve sosyalleşmesine katkı sağlar (Aydın, 2000).

Boş Zamanları Değerlendirme İşlevi; İnsan için dinlenme ve eğlenmenin gerçekleştiği en önemli yer ailedir (Aydın, 2000). Boş zamanları değerlendirmenin önemine ilişkin olumlu tutumlar ailede gelişir. Evde aile üyelerinin birlikte gerçekleştirecekleri boş zaman etkinlikleri aile bağlarını güçlendirir, bireylere haz verir (Ünlü, 2002).

Bir kurum olarak aile, 20. yüzyıl toplumlarında, işlevlerinden bazılarını diğer kurumlara devretmesine karşılık, başka bir şekilde yerine getirilmesi mümkün olmayan temel işlevleri nedeniyle varlığını ve önemini sürdürmektedir (ASAGEM, 2008).

1.1. AİLE ve ÇALIŞAN KADIN

Kadının toplumdaki yeri asırlardır ev ile sınırlandırılmış, işlevi ev işi ve çocuk yetiştirme olarak belirlenmiştir. On dokuzuncu yüzyıldan itibaren hızla gelişen endüstrileşme, geleneksel tarım toplumlarında, ailenin ücretsiz işçisi olarak ağır iş yükü taşıyan kadına, eğitim görme ve ev dışında ücretli çalışma olanakları sağlamıştır. Eğitim düzeyinin yükselmesi ve toplumdaki işlevinin çeşitlenmesi ile kadın sosyal haklarını genişletmek için mücadeleye başlamıştır (Kuzgun ve Sevim, 2004).

Batıda sanayi devrimi ile erkekler toprak ve çiftlik işlerinden fabrika ve büro işlerine geçerken, kadınlar da kamu hizmetlerinde, büro işlerinde ve sanayi kesiminde görev almaya başlamışlardır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında da, savaşa giden erkeklerin yerini kadınların almasıyla, çalışan kadın sayısında büyük bir artış olmuştur. Cumhuriyet sonrası, sanayileşme, göç ve kentleşme gibi etkenler, sanayi kesiminde ve kamu hizmetlerinde çalışan kadın sayısını artırmıştır. Bu dönemde öğrenim gören kadınların da çoğalmasıyla, uzmanlaşma gerektiren alanlarda da kadınlar görülmeye başlamıştır (Razon, 2011).

Kadınların iş hayatında yer alması aile yapılarını da dönüştürmüştür. Ailenin temel görevlerini yerine getirmede sorumluluk dağılımı biçiminin önemi ve rolü çok büyüktür. Ailedeki sorumluluk dağılımı, diğer bir deyişle de yaşamdaki faaliyetlere aile bireylerinin yaş ve yetenekleri ölçüsünde katılmaları, ailenin görev ve amaçlarının gerçekleştirilmesinde fonksiyonel işbirliği sağlar. Her ailenin içinde bulunduğu kültür ve çevrenin özelliklerine bağlı olarak kendine has bir sorumluluk dağılımı biçimi vardır. Bu hususta ailelerin birbirine benzeyen yönleri aynı gruplar altında toplanarak sorumluluk dağılımı biçimi geleneksel ve çağdaş olarak nitelendirilmektedir (Şafak, 1989).

Geleneksel anlamda bir iş bölümü içerisinde baba çalışır para kazanır ve ihtiyaçlar çerçevesinde pazar ile ailenin ilişkisini kurar; anne de evdeki çocukların ve yaşlıların bakımı, yemek ve temizlik gibi ailenin yeniden üretimi işlerini yapar (Karadoğan, 2009). Kadının çalışması halinde bile evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesindeki temel sorumluluklarının kadına ait olduğu düşüncesi benimsenmektedir. Çünkü evle ilgili faaliyetleri kendisi yerine getirsin ya da getirmesin ailede kadın eş ve anne olarak düzeni sağlayan kişidir. Bu nedenle de evle ilgili işlerin planlanması, organize edilmesi, yürütülmesi, kontrol edilmesi ve değerlendirilmesinde başlıca sorumluluk ona ait olmaktadır (Şafak, 1985). Ancak zamanla geleneksel aile yapısının dayandığı iş bölümünde kırılmalar meydana gelmiştir (Karadoğan, 2009). Aile bireylerinin beraberlik duygusu içinde işleri ve sorumlulukları birlikte yürütmeleri gerektiğine olan inanç artmış ve böylece çağdaş görüşün geçerliliği kuvvet kazanmıştır (Şafak, 1989).

Günümüzde iş bölümü açısından kadın, modern sosyal hayat içerisinde erkeklerle benzer işlerde çalışmaya başlamış ve cinsiyet rolleri birbirine yakınlaşmıştır. Kadınlar ve erkekler, ev işlerinin sadece kadınlara özgü olmadığını, erkeklerin de sorumluluk alması ve kadınlara yardımcı olması gerektiğini düşünmektedirler. Özellikle kadınlar arasında, erkeklerin ev işlerinde yardımcı olması gerektiği düşüncesi daha çok ağırlıkla savunulmaktadır (Ersoy, 2009). Kadının çocuk bakımı ve ev içi rollerini ön plana çıkaran değerlerin kaybolmaya yüz tuttuğu, bunun yerine erkeği de ev işlerinden sorumlu tutan bir yargının ikame olduğu söylenebilir. Bir diğer söyleyişle kadın rolleri ile ilgili geleneksel kalıpların değişmekte olduğu, yerine eşitlikçi bir anlayışla ev içi işlerin, eşlerin birlikte işbirliği ile yaptıkları görevler olarak algılandığı sonucu çıkmaktadır (ASAGEM, 2010).

Ancak, ülkemizin gerek geleneksel değer ve tutumlar, gerekse sosyo-ekonomik yapısından kaynaklanan nedenlerle kadınlar dezavantajlı duruma düşmektedirler. Gerçekten de kadınların geleneksel olarak kendilerine biçilen “kadınlık ve annelik” rollerinden sıyrılıp; ev kadınlığı dışında bir meslek edinme çabaları hem kadınlar için hem toplum için yeni ve ivedi olarak çözülmesi gereken sorunları da gündeme getirmiştir. Kadınlar, meslek yaşamlarında erkek rakipleri ile yarışmalarının yanı sıra kadınlık rollerini de aksatmamaya çalışarak; iki misli sorumluluk üstlenmek durumunda kalmıştır (Bedük, 2005).

1.2. ÇİFT GELİRLİ AİLELER

Çift gelirli aile kavramı endüstrileşen toplumdaki aile araştırmaları içerisinde gelişmiştir. Bu terim çift gelirli ailelerin hangi değişimlerin etkisiyle ortaya çıktığını tanımlamak için gerekli bir kavramdır (International Encyclopedia of Marriage and the Family, 2003). 1970’lerin sonuna doğru, sosyal ve ekonomik faktörlerin birleşimiyle oluşan demografik değişim, kadınların ücretli işgücüne katılımı, geleneksel olarak gelirini erkeğin sağladığı ailelerin yerine, çift gelirli aileleri ortaya çıkarmıştır (Bonney ve ark., 1999).

Günümüzde gittikçe artan her iki eşin de ev dışında çalıştığı aileler, çift gelirli ve çift kariyerli aileler olarak tanımlanmaktadır (Mintz & Mahalik, 1996). Çift gelirli aile terimi, her iki eşin de çalıştığı tüm aileleri ifade edecek şekilde daha geniş bir anlamda kullanılmaktadır. Çift kariyerli aile terimi ise, çift gelirli ailelerden daha yüksek işlerine bağlılık düzeyine sahip olsun ya da olmasın, mesleklerinde yüksek statüye sahip ve orta sınıftaki çiftler için kullanılmaktadır (Lewis, 1992). Rapoport ve Rapoport (1969, 1971) kariyeri meslekte sürekli gelişime açık olmak ve yüksek bir bağlılık düzeyi ile meslekte göze çarpan bir kişilik olmak olarak tanımlamışlardır. Geleneksel olarak, bağlılık düzeyi, hareketlilik, mesleki statü, herhangi bir işi bir kariyerdan ayırt eden kriterlerdir ve çift kariyerli aileyi, çift gelirli aileden ayırt etmekte de bunlar belirgindir (Lewis, 1992).

İki çiftin de ailenin geçimini sağlamaktan ve ev işlerinden sorumlu olduğu aile yapısında belirgin farklar vardır. Çift gelirli aile, kendine özgü çatışmaları, sıkıntıları ve mükafatları ile sosyal bilimciler tarafından önemli araştırmaların odağı olmuştur (Lewis, 1992).

20. Yüzyılda çift gelirli ailelerdeki nispeten hızlı yükseliş, geleneksel ve modern aile rolleri arasındaki gerilimi ağırlaştırmıştır (Encyclopedia of Family Life, 1999). Bu aşamada ortaya çıkan soru kadının ücretli olarak istihdam edilmesiyle ve evlilik ilişkisinde de kendi gücünün ortaya çıkmasıyla, evdeki çocuğun bakımından kimin sorumlu olacağıdır (International Encyclopedia of Marriage and the Family, 2003).

Çift gelirli ailede erkeğin ev işleri ve çocuk yetiştirme konularında daha büyük rol oynaması istenmiş ve erkek para kazanmaktan sorumlu olmaya da devam etmiştir. Kadının çocuğun birincil bakıcısı olduğu görüşü devam ederken, kadın ayrıca ücretli çalışan haline gelmiştir (Encyclopedia of Family Life, 1999). Para kazanma gibi, annelik sınırları da birçok boyuta sahiptir ve ‘çocuğa bakan kim olmalıdır, çocuk bakımında gerçek davranış ne olmalıdır?’ sorularını da içermektedir. Örneğin annenin çocuğunu banyo yaptırması rutin bir meşguliyet ve uygun bir ebeveyn davranışı iken, babanın çocuğunu banyo yaptırması ‘bebek bakımı’ olarak kabul edilmektedir (Potuchek, 1997). Babalar, çocukların fiziksel bakımını annenin işi olarak değerlendirmektedir. Çocuğun birincil bakım sağlama sorumluluğunda anneler, babalara göre daha fazla zaman harcamaktadır (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992; Evans 1997). Çocuğun yaşamının çeşitli yönlerine ilişkin esas sorumluluğu ağırlıklı olarak annelerin üstlendikleri görülmektedir (Öğüt, 1998; Meral, 2006). Babaların düşük düzeydeki sorumlulukları, ev içi sorumluluklara katılımlarının yardımcı rolünde ve ikincil pozisyonda olduğunu kanıtlar niteliktedir (Baruch ve Barnett, 1986). Babalar, en çok çocuklarının hayatına onlarla ilgili sorumlulukları alarak dahil olmaktadır ve en az yaptıkları şey ise çocuklarıyla birebir ve doğrudan meşgul olmaktır (Yılmazçetin, 2003). Yapılan çalışmalara bakıldığında annelerin babalara göre çocuk bakımına daha çok katıldıkları ve baba katılımının daha düşük düzeyde kaldığı görülmektedir (Eker, 1994; Mintz ve Mahalik, 1996; Van Dijk and Siegers 1996; Erkal ve arkadaşları, 2007; Raley ve arkadaşları, 2012).

1.3. BABA ROLÜ ve BABA ROLÜNDEKİ DEĞİŞİM

Geleneksel aile yapısında erkekler, çocuklarının bakımıyla ilgilenmez ve bu konuda kendilerini sorumlu hissetmezler (Geçtan, 1992). Ataerkil ailede baba otorite konumu

olarak görülmüş ve cezalandırıcı ve engelleyici kararların uygulanması babaya bırakılmıştır. Maddi ihtiyaçları karşılamakla görevini bitirdiğini düşünen baba, çocukları büyütme ve eğitime görev ve sorumluluğunu anneye bırakmıştır. Günümüzde babadan beklenen, çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarda eşit pay üstlenen, çocukla çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklere katılan, aktivitelerin paylaşımında ona arkadaş olabilen, onunla sohbet edebilen bir birey olabilmesidir (Yavuzer, 2011).

Aile kurumu içinde çocuğun bakım ve eğitimi görevinden birinci derecede sorumlu tutulan ve önemi vurgulanan birey genellikle annelerdir. Şimdiye dek ebeveyn-çocuk ilişkisini inceleyen çalışmalarda “ebeveyn” sözcüğüyle vurgulanmak istenen özellikle anneler olmuştur. Uzun bir süre araştırmacılar da küçük çocukların aile içindeki gelişimlerini incelerken babayı neredeyse yok saymışlardır (Güngörmüş, 2010).

Değişen sosyal koşullarda geleneksel aile yapısının da değişikliğe uğradığı tartışılmaz bir gerçektir. Bu değişiklik kapsamında kadın aile ekonomisine katkıda bulunma görevini baba ile paylaşıırken, baba da kadının çocuk bakımı ve eğitimi konusundaki görevini paylaşmaktadır (Tezel Şahin ve Özbey, 2009). Günümüz genç çiftlerinde artık babalar da çocuğun bakımıyla ilgilenmekte ve eşlerine yardımcı olmaktadır (Geçtan, 1992). Baba olma kavramını değişime uğratan ve babanın çocuğun gelişimi ve eğitimindeki rolüne ilginin artmasına yol açan pek çok etken vardır (Güngörmüş, 2010).

Babalık rolünü değişime uğratan faktörler şu şekilde sıralanabilir (Güngörmüş Özkardeş, 2011):

- Ekonomik alandaki değişimlerin kadın-erkek rollerini etkilemesi.
- Kadının yüksek eğitim görmesi, eğitilmesi ve iş bulmasının, ekonomik açıdan erkeklerden bağımsız hale gelmesine yardımcı olması.
- Çalışan özellikle de tam gün çalışan kadın sayısında artışın olması.
- Kadının çalışmasının, erkeklerin evle ilgili sorumlulukları paylaşmalarında bir baskı unsuru oluşturması.
- Hem annenin hem de babanın tam gün dışarıda çalışmasının çocuk bakımı ile ilgili kanuni düzenlemeleri zorunlu kılması.

- Geleneksel aile yapısının çekirdek aileye dönüşmesi ve çekirdek aile içindeki bireye düşen rol ve sorumlulukların değişmesi.
- Çok sayıda boşanmış ya da dul erkeğin, çocuklarının bakım ve eğitim sorumluluğunu tek başlarına üstlenme konusunda istekli olmaları.

Kadınların çalışma yaşamında bulunmasıyla ortaya çıkan kadın rollerindeki değişiklikler, erkek rollerini de etkilemekte ve bu rollerin değişmesine neden olmaktadır. Rol kavramı belirli bir toplumsal duruma ilişkin olarak beklenen davranışlar, bir toplumsal duruma ilişkin gerçek davranış kalıpları ya da beklenen davranış kalıpları olarak tanımlanmaktadır. Artık günümüzde geleneksel rollerin tanımlamaları ortadan kalkmaktadır. Erkek aileye gelir sağlamak gibi klasik sorumluluklarını taşımanın yanı sıra, bugün çocuk yetiştirmede de aktif rol oynamaktadır. Erkeğin aile içindeki pozisyonu otorite sağlayıcı kişi olma görünümünden çıkıp, eşitlikçi ve duygusal yönü daha güçlü bir görünüme bürünmektedir (Gönen ve Hablemitoğlu, 1993).

Kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eden toplumsal cinsiyet kavramı, birçok unsurun bir araya gelmesiyle oluşmakta ve toplumsal cinsiyet bireyleri yaşamlarının her döneminde etkilemektedir (Akın, 2007). Toplumumuzda hızlı değişim süreci sonucu kadın ve erkeğe ilişkin cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp yargılar ve her iki cinsten beklenen tutum ve davranışlarda değişimler gözlenmektedir (Baykal, 1991). ‘Cinsiyet’ kavramı, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkları ifade ederken, ‘Toplumsal Cinsiyet’ kavramı, kadın ve erkek arasındaki toplumsal ilişkileri belirli bir bağlama göre tanımlamakta ve sosyal açıdan erkeklerle kadınlar ve erkek çocuklarıyla kız çocukları arasındaki ilişkiye ve bu ilişkinin nasıl kurulduğuna değinmektedir. Toplumsal cinsiyet ilişkileri, hayatın çeşitli alanlarında erkeklerin ön planda olduğu, kadınların genellikle daha geride yer aldığı eşit olmayan güç ilişkisini içermektedir. Erkekler ve erkeklere atfedilen işlevlere ve görevlere verilen değer, birçok açıdan kadınlara ve kadınlara atfedilen işlevlere ve görevlere verilen değerden daha büyüktür. Toplumsal cinsiyetin getirdiği rollerin dinamik olması sebebiyle, içeriği zamana ve yere göre değişim göstermektedir (KSGM, 2008).

Baba/ koca rolünün değişimine en çok katkıda bulunan faktör, evli kadınların işgücü piyasasında daha fazla yer almasıyla ortaya çıkan çift gelirli ailelerin sayısının toplumda artmasıdır (Smit, 2002). Kadının çalışma hayatına atılması erkeklerin de evdeki rollerini büyük ölçüde değiştirmiş ve babalar en az kadınlar kadar ev işleri ve çocuk bakımı- eğitimi konularında kendilerini geliştirmelerinin gerekliliğini hissetmiş bulunmaktadır (Tezel Şahin ve Özyürek, 2010).

Yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında ‘baba rolünün keşfedilmesi’ 1970’lerde yürütülen araştırmalar aracılığıyla başlamıştır (Lamb, 1979). Bu yıllardan önce baba-bebek etkileşimi ile ilgili araştırma sayısı yok denecek kadar azken ilerleyen yıllarda araştırma sayısı artmıştır. Özellikle 70’li yıllardan sonra giderek artan bir biçimde babanın çocuğun yaşamındaki önemi vurgulanmaktadır. Annelerle ilgili yapılan çalışmaların sayısıyla kıyaslandığında, babalarla ilgili çalışmaların sayısı hala azdır (Güngörmüş Özkardeş, 2011).

Tarih içerisinde ailede baba rolüne bakıldığında, yüzyıllar içerisinde bu rolün değişikliğe uğradığı gayet açık bir şekilde görülmektedir (Smit, 2002). Bundan 30-35 yıl öncesinde anne ve babanın üstlendiği görevler birbirinden net bir biçimde ayrılmışken bugün görev dağılımındaki bu ayrım kesin değildir. Örneğin bebeğin biberonla beslenmesi, altının temizlenmesi işini önceleri babanın yapması düşünülmezken bugün bu davranış en azından olağandışı kabul edilmemektedir (Güngörmüş, 2010).

1.4. BABANIN ÇOCUK GELİŞİMİNE ETKİLERİ

Çok uzun bir süre babanın çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri ya çok sınırlı bir biçimde ele alınmış, ya da yok sayılmıştır (Güngörmüş, 1992). Babanın hangi yaş diliminden başlayarak çocuk üzerinde etkili olduğu sorusuna 2-3 yaşlarından sonra başladığı şeklindeki genel kanının aksine doğumla birlikte yanıtı vermek yanlış olmaz (Güngörmüş, 2010). Doğumdan sonra tıpkı annede olduğu gibi, babanın da çocukla duygusal ilişki kurabilmesi için onunla fiziki temasa ihtiyaç vardır. Bunun için de çocuğun beslenme ve oyun faaliyetlerinde babanın da etkili olması gerekmektedir (Yavuzer, 2011).

Çocuğun eğitiminde ve gelişiminde anne kadar baba da büyük öneme sahiptir (Tezel Şahin ve Özbey, 2009). Baba çocuk arasındaki bağın kurulması, baba çocuk ilişkisi olduğu sürece zamanla oluşmaktadır. Annelerin birincil bağlanma figürü olmasının doğuştan belirlenen bir özellik olmadığı sosyokültürel faktörlerin onları birincil bakım veren ve ana bağlanma figürü pozisyonuna koyduğu görüşü şimdilerde ağırlık kazanmaktadır. Çocuğun psikolojik açıdan iyi olmasında babanın ilgi ve sevgisinin, annenin ilgi ve sevgisinin etkisi gibi büyük öneme sahip olduğu söylenebilir (Erdoğan, 2004). Babasıyla yakın ve nitelikli bir ilişkiye sahip olan çocukların okul başarılarıyla, bilişsel gelişimlerinin olumlu açıdan etkilendiği belirtilmektedir (Yavuzer, 2011). Babaların çocukları ile etkin bir yaşam paylaşımı içinde olmaları çocuğun analitik düşünce yapısını, zekasını, sözel becerisini ve akademik başarısını olumlu yönde etkilemektedir (Bekman, 2001). Babalarını kendilerine yakın hissetmeyen, aralarında sıcak bir ilişki olmadığını düşünen çocukların hem zekaları hem de okul başarısı bundan olumsuz etkilenmektedir (Güngörmüş Özkardeş, 2011). Güngörmüş (1992) çalışmasında çocukların babayla birlikte yaptığı faaliyetlerin çokluğunun, çocuğun zekasını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Çocuğun, babasının kendisine karşı olan davranışını algılayışı da, çocuğun akademik başarısı üzerinde etkili bulunmuştur. Babasının kendisini red ettiğini düşünen ya da algılayan çocukların, okuma ve aritmetikte daha başarısız olduğu saptanmıştır. Çeşitli nedenlerle babanın çocukla etkileşiminin azaldığı durumlarda çocuklarda olumsuz davranışlar ortaya çıkabilmektedir. Babanın otoriter olması ve çocuğu ile daha az ilgilenmesi, çocukta utangaçlık, çekinme gibi olumsuz kişilik özellikleri ortaya çıkarabilmektedir. Baba yoksunluğu özellikle erkek çocuklarda sosyal ilişkilerde sorunları beraberinde getirebilmektedir (Tezel Şahin, 2003; Özbey, 2009). Güngörmüş (1992) çalışmasında babalarından daha az sıcaklık gördüklerini düşünen çocuklar, daha olumsuz bir kişilik değerlendirmesi yapmışlardır. Babanın çocuğunu kabul edişi ile benlik kavramı arasında olumlu, reddedişi ile olumsuz bir ilişki vardır.

Okul öncesi dönemde çocuk, kendini özdeş tutacağı model olarak anne ve babasını alır, onların özellikleriyle değer yargılarını örnek olarak benimser. Baba, çocuğun kişiliğinin gelişiminde özdeşim modeli olması sebebiyle büyük bir önem taşır. Babanın yokluğu,

pasifliğı ya da ilgisizliğı çocuğun kişilik yapısını, ruh ve beden sağılığını büyük ölçüde etkileyebilir ve bazı uyum ve davranış bozukluklarının nedeni olabilir (Yavuzer, 2011). Babaların katılımı arttıkça çocukların tüm davranışsal problemleri azalmaktadır (Yılmazçetin, 2003). Babanın evden uzak olması ve çocuğıyla sağılıklı bir iletişiminin bulunmaması çocuğı olumsuz etkilemektedir.

Erkek çocuk cinsiyetine özgü davranışı babası ile özdeşleşerek ve onu taklit ederek kazanmaktadır, babanın olmaması durumunda çocuğun cinsel rol gelişimi bundan olumsuz etkilenebilir (Çağdaş, 2002). Psikoseksüel gelişim açısından erkekler kadar kız çocukların da etkileşimde bulunacakları bir baba modeline gereksinimleri vardır (Çağdaş, 2002). Kız çocuklarının babaları ile olan ilişkileri, cinsel gelişimi açısından etkilidir. Babanın kabulü ve desteğı, kadınsı davranışı geliştirmekte, bunun yanı sıra erkeksi ve yetkin bir baba ile etkileşimde bulunmak, kız çocukları için karşı cinsle ilişkisine yansıtılabileceğı temel bir deneyim oluşturmaktadır. Kızlar babası ile olan etkileşimleri yoluyla karşı cinse özgü davranışları görebilmekte, bir yandan kendilerine nasıl davranılması gerektiğini öğrenirken, bir yandan da erkeklere nasıl davranılması gerektiğini öğrenmektedirler (Güngörmüş Özkardeş, 2011).

1.5. ÇOCUK YETİŞTİRMEYE BABA KATILIMI

Ailenin ruh sağığı açısından aile içi görev ve sorumluluk dağılımının önemi büyüktür (Yavuzer, 2011). Aile içerisindeki sorumluluk dağılımı, aile yaşamında aksayan yönlerin düzeltilmesinde, aile bireyleri arasında olumlu ilişkiler kurulması ve geliştirilmesinde, dayanışmanın sağılanması ve tecrübelerin aktarılmasında önemli rol oynamaktadır (Şafak, 1989). Baba, annenin hamileliğinden itibaren ona destek olarak, gelecekte çocuğun her türlü sorumluluğına ortak olmalıdır (Yavuzer, 2011). Babalık rolünü sadece çocuğunun ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak ve onu disipline etmek olarak algılamayan, aynı zamanda çocuğıyla yakından ilgilenmek, onun bakımına katılmak olarak gören baba çocuğunun hayatına daha çok katılmaktadır (Kuzucu, 2011). Babalar giderek artan bir biçimde doğum öncesinden itibaren çocuklarının eğitim ve bakım sürecine daha fazla dahil olmakta, zamanla çocuklarına karşı duyarlı davranabilmekte, çocukları ile yakın ilişki kurulabilmektedirler (Erdoğan, 2004; Tezel Şahin ve Özyürek, 2010).

Babaların eğitim durumları, sosyo-ekonomik durumları, çalışma koşulları ve sahip olduğu kültürel özelliklere uygun babalık rolünü geliştirmesi baba-çocuk ilişkisini etkileyen etmenlerdendir (Tezel Şahin ve Özbey, 2007). Son on yılda baba katılımı alandaki araştırmalar gelişmiş, birçok araştırmacı erkeğin aile yaşamıyla ve özellikle baba katılımının yoğunluğuyla ilgilenmeye başlamıştır. Artık erkeğin aile yaşamına katkısının boyutu, annenin ve babanın çocuk bakımı ve ev işlerinde nasıl zaman harcadığı ve bu zamanın eşit olup olmadığı tanımlanmaya ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır (Day ve Lamb, 2004).

Baba katılımı ile ilgili modellere bakıldığında iki modelin önemli olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki Lamb, Pleck, Chernov ve Levine'in (1987) üç boyutlu baba katılımı kavramıdır. Baba katılımı sorumluluk, etkileşim ve ulaşılabilirlik olmak üzere üç kavram üzerinden ele alınmaktadır (Akt. Cabrera ve ark., 2007). Etkileşim; babanın çocukla doğrudan temas halinde olduğu zaman miktarını ifade ederken, ulaşılabilirlik; babanın çocukla direk etkileşimde olmamasına rağmen çocuk için erişilebilir olmasını ifade etmektedir. Sorumluluk ise babanın çocukla ilgili günlük görevleri yapabilmesi ve çocuğun finansal, sosyal, duygusal sorumluluğunu üstlenebilmesidir. Geleneksel rol, öncelikli olarak babanın çocuğun ihtiyaçlarını karşılama rolüne odaklanmaktadır, fakat bu konudaki yeni görüş babanın çocuğunun günlük bakımını sağlaması yönündedir. Bu günlük bakım aktiviteleri çocuğu besleme, hazırlama, oyun oynama, çocuğa bir şeyler okuma vb. aktivitelerdir. Babanın çocukla etkileşimine yönelik bu aktivitelerdeki artış, baba katılımının yükseldiğinin kanıtıdır (Rich, 2002).

Baba katılımında önemli olan ikinci model Palkovitz'in (2002) örtüşen üç alanda kavramsallaştırdığı baba katılım modelidir. Bu alanlar bilişsel, duygusal ve davranışsal alanlardır. Palkovitz (2002) babaların 15 farklı yoldan katılım sağladıklarını belirtmiştir. Bunlar; iletişim, öğretme, gözlemlleme, düşünce süreçlerine katılım, çocuk bakımı, çocuk için kaynak sağlayıcı olma, sevgi gösterme, koruma, duygusal destek, çocuğun yemek, temizlik, ütü vb. işlerini yapma, çocuğun ayak işlerini yapma, çocukla alışveriş, piknik, oyun vb. aktiviteler katılma, ulaşılabilir olma, plan yapma (seyahat, tatil, eğitim vb.), çocukla ilgileri paylaşma olarak sıralanabilir (Akt. Cabrera ve ark., 2007).

1.5.1. Baba Katılımının Belirleyicileri

Lamb (2002) baba katılımı türlerini etkilediği düşünülen dört faktör belirlemiştir. Bunlar; motivasyon, öz güven, toplumsal destek ve kurumsal uygulamalardır. Bu boyutlar birbiriyle bağlantılıdır ve birbirini etkilemektedir. Babalığa uyum sağlamada babanın kendi çocukluğundaki ilişkilerini nasıl hatırladığı da psikolojik faktörler arasında yer almaktadır (Akt. Koçak, 2004).

Baba katılımında babanın cinsiyet rol tutumları, psikolojik durumu, gelir ve eğitimi, yaşı gibi babanın kendisiyle ilgili, eşinin cinsiyet rol tutumları, çalışıyor olması, çalışma saatleri, statüsü gibi anne ile ilgili ve çocuğun yaşı ve cinsiyeti gibi çocukla ilgili faktörlerin de etkili olduğu görülmektedir (Kuzucu, 2011).

1.5.1.1. Babaya İlişkin Özellikler

Sosyo-ekonomik statünün çocuk yetiştirmede babanın katılımı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Üst sosyo-ekonomik düzeyden olan babalar, çocuğun günlük bakımıyla anlamlı derecede daha sıklıkla meşgul olmaktadır (Öğüt, 1998). Babalar daha yüksek gelire sahipse baba katılımları daha olasıdır (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992). Bazı çalışmalarda ise babanın geliri ile baba katılımı arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur (Ericksen, Yancey, ve Ericksen, 1979; Ishii-Kuntz, 2012).

Babanın yaşı baba katılımı açısından önem taşımaktadır. Genç babalar, ileri yaştakilere göre ev içi görevleri yerine getirmek konusunda daha eğilimlidir (Smit, 2002). Daha genç yaşlarda olmak, çocuk bakımına katılımı arttırmaktadır (Ünlü, 2010; Ishii-Kuntz, 2012). Babanın eğitim durumu da katılım üzerinde belirleyicidir. Daha iyi eğitime sahip babaların çocuk bakımına katılım puanları yüksektir (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992; Sımsıkı, 2011).

Babanın kendi babası ile yaşadığı ilişki, kendi çocuğunun bakımına katılımını etkilemektedir. Yüksek düzeyde katılım sağlayan bir babaya sahip olan babalar, kendi

çocuklarına daha fazla ulaşılabilir konumdadır (Ünlü, 2010). Babalar kendi babalarına göre çocuklarıyla daha ilgili olduklarını düşünmektedir ve bu baba katılımını artırmaktadır (Erkut, 2003; Ishii-Kuntz, 2012).

Babanın işine ilişkin bazı faktörler de baba katılımının belirleyicileri arasındadır. Babanın uzun saatler çalışıyor olması, babanın daha fazla katılımı açısından engel oluşturmaktadır (Bonney, Kelley ve Levant, 1999). Babaların günlük çalışma saatleri arttıkça, çocuk yetiştirmeye katılım oranı azalmaktadır (Smit, 2002). Baba büyük ölçekli bir şirkette çalışıyorsa ve iş stresi yüksek değilse çocuk bakımına daha çok katılmaktadır (Ishii-Kuntz, 2012). Babanın işinden ve maaşından duyduğu memnuniyet durumu ise baba katılımını etkilememektedir (Yılmazçetin, 2003).

1.5.1.2. Çocuğa İlişkin Özellikler

Baba katılımına ilişkin araştırmalarda çocuğun yaşı, cinsiyeti, çocuk sayısı, ilk çocuk olması gibi özelliklerle, babanın çocuk yetiştirmeye katılımı arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Barnett ve Baruch, (1987) ve Öğüt'ün (1998) çalışmalarında çocuğun yaşı büyüksse baba katılımının azaldığı görülmüştür. Çocuğu yaşça daha küçük olan babalar, çocuğu yaşça daha büyük olan babalara oranla çocuklarıyla daha sıklıkla etkileşime girmektedir. Eker (1994) ise çocuğun yaşının küçük olmasından ziyade, büyük olmasının baba katılımını olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır. Ünlü'nün (2010) çalışmasında ise çocuk yaşı katılım üzerinde belirleyici bir etkisi bulunmamıştır.

Çocuğun cinsiyeti bazı çalışmalarda babanın çocuk yetiştirmeye katılımında etkili bulunurken, bazı çalışmalar belirleyici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Barnett ve Baruch (1987) çocuğun cinsiyeti erkekse babanın çocukla geçirdiği zamanın daha fazla olduğunu ve çocuk bakımına katılım oranının arttığını belirtmektedir. Öğüt'ün (1998) çalışması da bunu destekler niteliktedir. Erkek çocuk babaları, çocuklarının günlük bakımı ile ilgili daha çok sorumluluk almaktadır. Erkek çocuk babaları çocuklarıyla daha sık bilgisayar oyunu oynamakta ve çocuğa daha sıklıkla banyo yaptırmaktadır (Öğüt, 1998). Tek gelirli ailelerde babanın erkek çocuğunun bakımına katılımı, çift gelirli ailelerde ise babanın kız çocuğunun bakımına katılımı daha yüksektir (Suppal ve Roopnarine, 1999). Bazı

çalışmalarda ise baba katılımının çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermediğini görölmüştür (Evans, 1997; Erkut, 2003; Yılmazçetin, 2003; Meral, 2006; Ünlü, 2010; Sımsıkı, 2011).

Çocuk sayısı açısından bakıldığında ise, tek çocuklu babaların iki ve daha fazla çocuk sahibi olan babalara göre katılımı daha mümkündür (Sımsıkı, 2011). Çocuğa ait özelliklerden biri olarak belirtilen ‘ilk çocuk olması’ ise babanın gösterdiği katılım davranışlarının daha fazla olmasını olumlu yönde etkilemektedir (Erkut, 2003).

1.5.1.3. Annenin Çalışma Durumu

Kadınların çalışma yaşamına katılımı artarak devam etmektedir. Toplumsal hayattaki bu değişim anne babaların bakış açılarını, alışkanlıklarını, cinsiyet rol algılarını etkilemeye devam etmektedir. Aile içi sorumlulukların yeniden tanımlanmasına yol açan gelişmeler uzun vadede hem toplumsal hem de aile içindeki ilişkilerin daha demokratik hale gelmesini sağlamaktadır (Kuzucu, 2011). Eşleri çalışan babalar, eşleri çalışmayanlara oranlara çocuklarının hayatına ilişkin sorumluluklara daha fazla dahil olmaktadır (Eker, 1994; Barnett ve Baruch, 1987; Öğüt, 1998; Yılmazçetin, 2003; Raley ve arkadaşları, 2012). Annenin çalışma saatlerinin uzaması, babanın çocuk bakımına katılımını artırmaya hizmet etmektedir (Bonney, Kelley ve Levant, 1999). Barry ve arkadaşları (2011), ebeveynliğin ilk bir yılındaki katılımı, annenin çalışma saatleriyle ilgili bulunmaktadır. İlk bir yılda çalışma saatlerinin fazla oluşu, yüksek baba katılımı ile ilişkili bulunmuştur. Ericksen, Yancey, ve Ericksen (1979) kadın tam gün çalışıyorsa, baba katılımının daha az olduğunu, bu durumda bakıma olan ihtiyaç büyük olduğu için bu görevi ev dışındaki kurumların üstlendiğini belirtmektedir. Kadın yarım gün çalışıyorsa, erkeğin çocuk bakımına katılımı çok daha olası bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Anne ve baba arasındaki ücret farkı da çocuk yetiştirmede baba katılımı üzerinde etkilidir. Çocuk bakımındaki işbölümü üzerinde annenin kazancının, babanın kazancına göre daha belirleyici olduğu bulunmuştur. Anneler daha büyük bir kazanca sahipse, babalar ve ebeveyn olmayan diğer bakıcılar, çocuk bakımına daha fazla vakit harcamaktadır (Van

Dijk and Siegers, 1996). Ayrıca annelerin ihtiyaç duyduğunda iş yerinden izin almakta güçlük çekmeleri, baba katılımını olumlu yönde etkilemektedir (Eker, 1994).

Bazı çalışmalarda ise annenin çalışmasının baba katılımı üzerinde önemli bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır (Evans, 1997; Roopnarine ve Suppal, 1999; Levant, Slattery ve Loiselle, 1987). Annenin çalışıp çalışmaması, babaların evdeki işlerin dağılımı ile ilgili tutumlarına az da olsa etki etmektedir ancak bu babaların davranışlarına yansımamaktadır (Evans, 1997).

1.5.1.4. Cinsiyet Rolüne İlişkin Tutumlar

Baba katılımında cinsiyet rolüne ilişkin tutumların belirleyici olduğu ve baba katılımının eskiye oranla artsa da katılımı olumsuz etkileyen geleneksel cinsiyet rollerinin halen varlığını sürdürdüğü görülmektedir (Kuzucu, 2011). Evans' ın (1997) çalışmasının bulguları bu görüşü destekler niteliktedir. Babalar ailedeki rollere çok geleneksel bir tutumla yaklaşmaktadır. Çoğu baba, yemek zamanlarında, hafta içinde işten sonra ve hafta sonlarında da bir miktar evde olmalarına rağmen, çocuklarıyla çok az iletişim halindedir. Levant, Slattery ve Loiselle (1987) babaların ev işleri ve çocuk bakımındaki sorumluluklarda performans göstermelerine rağmen, geleneksel kalıpların hala bir dereceye kadar geçerli olduğunu belirtmektedirler. Erkekler geleneksel olarak erkeksi ev işlerini daha fazla yapmaktadır. Mintz ve Mahalik (1996) çalışmalarında 'geleneksel' olarak nitelendirilen babaların, baba katılımının daha düşük düzeyde kaldığını belirtmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha esnek fikirleri olan ve katılıma yönelik geleneksel tutumları olmayan babaların katılımı daha yüksektir (Bonney, Kelley ve Levant, 1999; Jacops ve Kelley, 2006). Ayrıca ebeveynlerin akrabalarının ve çevrelerindeki dostlarının, cinsiyet rollerine ilişkin modern tutumları varsa çocuk bakımında daha eşit bir bölüşüm olduğu belirtilmektedir (Van Dijk and Siegers, 1996). Barnett ve Baruch (1987) ise çalışmalarında babanın cinsiyet rolüne ilişkin tutumunun baba katılımını herhangi bir şekilde etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

1.5.1.5. Evlilik İlişkisi

Kadının, kocasının bir ebeveyn olarak yeterliliğine ilişkin algısı ve evlilik memnuniyeti de baba katılımını açıklayan faktörler arasında yer almaktadır. Annenin, babanın çocuğuna bakma konusundaki yeteneğine güveni, daha yüksek evlilik memnuniyeti ile ilişkilidir (Bonney, Kelley ve Levant, 1999; Jacops ve Kelley, 2006). Evlilik doyumu, baba katılımının kaynağı ve bu katılımın bir sonucu olarak ele alınmaktadır (Volling ve Belsky, 1991). Evlilik doyumu, çocuğun hayatına gösterilen ilgi, çocuk bakımına katılım, eğitim ve rehabilitasyon alanlarında, baba katılımı açısından önemlidir (Bragiel ve Kaniok, 2011). Evlilik süresinin uzun olması ile baba katılımı arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992).

1.6. BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM DURUMUNA İLİŞKİN ÜLKEMİZDE YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Türkiye’de baba katılımına dair yapılmış pek az araştırma vardır. Yapılan çalışmalara bakıldığında baba katılımının, ebeveyn tutumu, çift uyumu, babaların rollerine ilişkin tutumları olarak ele alındığı görülmektedir. Ayrıca babanın kendi babasıyla olan ilişkisinin baba katılımı üzerindeki belirleyiciliğini, baba katılımı ile çocukların davranışsal problemleri, okul performansı ve yeterlilik becerileri arasındaki ilişkiyi daha çok çocuk gelişimi açısından inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Baba katılımı zihinsel engelli çocuğu olan babalar açısından da incelenmiştir (Eker, 1994; Evans 1997; Öğüt 1998; Yılmazçetin, 2003; Meral 2006; Erkal ve arkadaşları 2007; Ünlü 2010; Sımsıkı, 2011).

Eker (1994) araştırmasında, babaların ev işleri ve çocuk bakımına katılım düzeylerini ve katılım düzeylerini etkileyen belirleyicileri saptamayı amaçlamıştır. Araştırma örneklemini, 60’ı okul öncesi (0-6 yaş grubu) yaşta, 60’ında ise okul çağında bulunan (7-11 yaş grubu) çocuğa sahip ve çalışan ve çalışmayan annelerin bulunduğu, 120 aile oluşturmuştur. Araştırma bulgularına göre, annelerin ev işleri ve çocuk bakımına babalardan daha fazla katıldıkları görülmüştür. Çocuğun fiziksel bakımına, eğitimine, çocuk hastalandığındaki sağlık bakımına, çocuğun ihtiyaçları için alışverişe, çocuğun

disiplinine annelerin babalardan daha fazla katıldıkları, çocukla oyun aktivitesinde ise annelerin ve babaların katılım düzeylerinde farklılıkların olmadığı saptanmıştır. Araştırmaya göre, çocuğun yaşının büyük olmasının, kadının çalışıyor olmasının, ailenin üst gelir düzeyinde olmasının, eşlerin eğitim düzeyinin yüksek olmasının, ihtiyaç duyulduğunda kadınların iş yerinden izin almakta güçlük çekmelerinin, kadınların kocalarından çocuk bakımına katılmalarını talep etmelerinin, kadınların ailedeki karar mekanizmasını eşleriyle paylaştıklarını algılamalarının ve kadınların ve erkeklerin geleneksel kadın rollerini fazlaca benimsemiyor olmalarının, erkeklerin çocuk bakımına katılımını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Evans (1997), araştırmasında düşük sosyo-ekonomik örneklemde Türk babaların rollerine yönelik tutumlarını ve katılımlarını incelemiştir. Örneklem ilköğretim mezunu 60 babadan oluşmuştur. Babaların yarısının eşi çalışmakta, yarısının ise çalışmamaktadır. Babalar, çocukların fiziksel bakımını annenin işi olarak değerlendirmektedir. Babaların görevleri ise: çocuğun eğitimi hakkında karar vermek, çocuğa zihinsel beceriler öğretmek ve çocuğun bakımını sağlayacak parayı kazanmaktır. Babaların, babalık rollerine ilişkin en önemli buldukları noktalar sırasıyla; maddi yönden çocuğa bakabilmek, sevgiyle şefkat göstermek, en az önemli bulunan noktalar ise; çocukla oynamak ve çocuğun günlük ihtiyaçlarını karşılamak olarak saptanmıştır. Çoğu babaların, ailedeki rollere çok geleneksel bir tutum içinde yaklaştığı ve yemek zamanlarında, hafta içinde işten sonra ve hafta sonlarında da bir miktar evde olmalarına rağmen, çocuklarıyla çok az iletişim halinde oldukları belirtilmiştir. Araştırmaya göre çocuğun cinsiyeti, baba tutum ve davranışlarını istatistiksel anlamlılık derecesinde etkilememektedir. Annenin çalışıp çalışmaması ise, babaların evdeki işlerin dağılımı ile ilgili tutumlarına az da olsa etki etmektedir ancak bu babaların davranışlarına yansımamaktadır.

Öğüt (1998), çalışmasında üst ve orta sosyo-ekonomik düzeyden olan Türk babalarının okulöncesi çağıdaki çocuklarıyla nasıl ilgilendiklerini, çocuğun yaşı, cinsiyeti ve annenin çalışıp çalışmamasına göre incelemiştir. Araştırma sonuçları, çocuğun yaşamının çeşitli yönlerine ilişkin olarak esas sorumluluğu annelerin üstlendiğini, babaların ise özellikle çocuğun günlük bakımı ile ilgili olarak tek başına pek az sorumluluk aldığını göstermektedir. Bulgular, erkek çocuk babalarının çocuklarıyla daha sık bilgisayar oyunları oynadıkları ve çocuğa daha sıklıkla banyo yaptırdıkları; buna karşın kız çocuk

babalarının çocuklarıyla birlikte sözel iletişime ve el becerilerine yönelik etkinliklere daha sıklıkla katıldıkları görülmüştür. Erkek çocuk babalarının çocuklarının günlük bakımı ile ilgili daha çok sorumluluk aldığı görülmüştür. Çocuğu yaşça daha küçük olan babalar, çocuğu yaşça daha büyük olan babalara oranla çocuklarıyla daha sıklıkla etkileşime girmektedir. Ayrıca eşleri çalışan babaların, eşleri çalışmayan babalarla karşılaştırıldığında, çocuklarıyla birlikte anlamlı derecede daha sıklıkla yemek yedikleri ortaya çıkmıştır. Sosyo-ekonomik statünün de baba katılımı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Üst sosyo-ekonomik düzeyden olan babaların, çocuğun günlük bakımıyla anlamlı derecede daha sıklıkla meşgul olduğu saptanmıştır.

Yılmazçetin (2003) tarafından, babanın ergenlik öncesi dönemdeki çocuklarının hayatına katılım düzeyleri ile çocuklarının davranışsal problemleri, okul performansı ve yeterlilik becerileri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre babaların, en çok çocuklarının hayatına, onlarla ilgili sorumlulukları alarak dahil oldukları ve en az yapabildikleri şeyin ise çocuklarıyla birebir ve doğrudan meşgul olmak olduğu saptanmıştır. Babanın çocuklarının hayatına dahil olma oranı, çocuğun cinsiyetine ve babanın işinden ve maaşından memnun olup olmadığına göre değişiklik göstermemiştir. Eşlerinin çalışıp çalışmamasına göre bakıldığında ise, eşleri çalışan babaların, eşleri çalışmayanlara oranlara çocuklarının hayatına daha fazla dahil oldukları bulunmuştur.

Meral (2006) çalışmasında baba katılımını, zihinsel engeli bulunan 41 çocuğun anne ve babasından oluşan 82 kişilik bir grupta incelemiştir. Araştırmada, anne ve baba değerlendirmelerine göre, babaların zihin engelli çocuklarının yetiştirilmesine yönelik etkinliklere genel katılım durumları ortalamanın üzerinde belirlenmiştir. Çocuğun öncelikli bakım sağlama sorumluluğunun ağırlıklı olarak anneye ait olduğu bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre, aylık hane geliri, babanın haftalık çalışma saatleri toplamı, zihin engelli çocuğun cinsiyeti ile babanın katılım durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Babalar ve anneler, çocuk bakımında öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişinin çocuğun annesi olduğu yönünde ortak bir görüşe sahiptir. Araştırma kapsamındaki anneler, babaların çocuklarının bakımıyla ilgili sorumlulukları seyrek

olarak yerine getirdiğini belirtmişlerdir. Babaların çocuk bakımı ve sosyalleştirme sorumluluğuna ait görevleri, annelere göre daha az yerine getirdikleri saptanmıştır.

Erkal ve arkadaşlarının (2007) çalışmalarında cinsiyet, cinsiyet rolleri ve bu değişkenlerin etkileşiminin, ebeveynlerin çocuklarıyla direk etkileşimde ve erişilebilir olmada harcadıkları zaman, sorumluluk düzeyi ve çocuk bakımındaki tatmin üzerine etkileri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, annelerin babalara göre çocuk bakımına daha çok katıldıkları belirlenmiştir. Çocuk için harcanan ortalama zaman miktarı, erkeklerle kıyaslandığında kadınlarda daha yüksektir. Ebeveynlerin sorumluluk alma ortalama puanlarında da önemli farklılıklar olduğu görülmüştür, bu alanda anneler babalardan daha düşük ortalamaya sahiptir.

Ünlü (2010) tarafından, 0-8 yaş arası çocuğu olan babaların ve onların babalarının çocuk bakımına katılımının genel yapısı ve bu katılımı etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada, babanın kendi babası ile yaşadığı ilişkiyi algılayış biçiminin, kendi çocuğunun bakımına katılımını etkilediğini görülmüştür. Yüksek düzeyde katılım sağlayan bir babaya sahip olan babaların, kendi çocuklarına daha fazla ulaşılabilir konumda oldukları saptanmıştır. Çalışma sonuçları ayrıca, çocuğunun bakımına yüksek oranda katılan babaların özellikle erkek çocuklarının ebeveynlik özelliklerini etkilediğini göstermiştir. Babanın yaşının, babanın baba olma yaşının ve eşinden gördüğü desteğin, babanın 0-8 yaş aralığındaki çocuğunun bakımına katılım düzeyini etkileyen faktörler olduğu bulunmuştur. Babalar yaşlandıkça baba katılımının azaldığı ve genç babaların yaşlı babalara göre çocuk yetiştirmeye daha çok katıldıkları görülmüştür. Baba katılım envanterinin 'ihtiyaç karşılama' alt boyutu en yüksek puana sahiptir, babalar çoğunlukla baba katılımının ihtiyaç karşılama boyutuyla ilgili görülmektedir. Ayrıca çocuk yaşı ve cinsiyetinin, baba katılım düzeyinin önemli belirleyicileri olmadığı saptanmıştır.

Sımsıkı (2011) tarafından yürütülen çalışmada baba katılımı, ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve çift uyumu açısından incelenmiştir. Bu amaçla okulöncesi dönemde çocuğa sahip 303 babaya ulaşılmıştır. Baba katılımının çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermediği görülmüş, çocuk sayısı açısından bakıldığında ise, tek çocuklu babaların

çocukla birlikte gerçekleştirilen serbest zaman aktivitelerine ve çocukla birlikte oynanan oyunlara katılım sağlamalarının, iki ve daha fazla çocuk sahibi olan babalara göre daha mümkün gözüktüğü sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip babaların, toplam baba katılım puanları daha yüksektir. Yüksek düzeyde demokratik ebeveyn tutumuna sahip babaların, baba katılım puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Babanın düşük düzeyde otoriter tutuma sahip olması ilgi ve yakınlık boyutundaki katılımı arttırmaktadır.

1.7. BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM DURUMUNA İLİŞKİN YURTDIŞINDA YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Yurt dışında yapılmış çalışmalara bakıldığında, babanın çocuk yetiştirmeye katılımı ile ilgili araştırmaların ülkemize göre çok daha eskiye dayandığı görülmektedir. Kadınların işgücüne artan katılımlarıyla, araştırmalarda erkeklerin aile içinde yürütülen işlere katılımı incelenen konular arasında yer almıştır (Levant ve diğerleri, 1987). Baba katılımı, aile içi rollerin dağılımı ve paylaşımı, ebeveyn tutumları, toplumsal cinsiyet ve evlilik doyumu açısından incelenmiştir.

Ericksen, Yancey, ve Ericksen (1979) aile içi rollerin paylaşımını, ev işleri, çocuk bakımı ve gelir açısından incelemiştir. Çocuk bakımının paylaşımında, kadının eğitim durumunun ve işteki rolünün belirleyici olduğu görülmüştür. Kadının eğitim durumu ile erkeğin katılımı arasında pozitif bir ilişki vardır. Kadının daha yüksek eğitim düzeyine sahip olması, çocuk bakımına baba katılımını artırmaktadır. Kadının tam gün çalışmasının, erkeğin çocuk bakımına katılımı üzerinde çok az etkisi olduğu görülmüştür. Kadın tam gün çalışıyorsa, çocuk bakımına olan ihtiyacı çok daha büyüktür ve bu görev ev dışındaki kurumlar tarafından yapılmaktadır. Eğer kadın yarım gün çalışıyorsa, erkeğin çocuk bakımına katılımı çok daha olası bir durumdur ve çocuk bakımı, kocası tarafından da yönetilebilir görülmüştür. Erkeğin geliri ile rol paylaşımı arasında ise negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Erkeğin geliri arttıkça, sorumluluklara katılımı azalmaktadır.

Baruch ve Barnett (1986) tarafından yapılan araştırmada, babanın ev içi sorumluluklara katılımıyla, çocukların cinsiyet rolü tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çocukları 5-10 yaş arasında olan Boston'da yaşayan 160 aileyle görüşülmüştür. Baba katılımı, toplam etkileşim süresi, çocuk bakımındaki görevler, çocuk bakımı ve ev işlerindeki sorumluluk ve geleneksel olarak kadına ait olduğu düşünülen ev işlerindeki performans açısından incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda babanın ev işlerine katılımıyla, çocukların cinsiyet rolü tutumları arasında zayıf bir ilişki olduğu görülmüştür. Yüksek düzeyde katılım gösteren babaların kendilerini babalık konusunda daha yetenekli olarak ifade ettikleri tespit edilmiştir. Anne tutumunun ise, baba katılım düzeyinin önemli belirleyicileri arasında olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda görülen, babaların düşük düzeydeki sorumlulukları, ev içi sorumluluklara katılımlarının hala ikincil pozisyonda ve yardımcı rolünde olduğunu kanıtlar nitelikte olarak değerlendirilmiştir. Kadınların ise sürekli plan yapan ve erkeğin yerine getirdiği görevleri denetleyen rolünü devam ettirdiği görülmüştür.

Barnett ve Baruch (1987) babaların ev işlerine katılımını belirleyen faktörleri incelemiştir. Boston'da gerçekleştirilen çalışmada anaokulundan, dördüncü sınıf düzeyine kadar olan çocukların anne ve babaları dikkate alınmıştır. Belirleyici faktörler olarak annenin ve babanın mesleki statüsü, sosyo-ekonomik göstergeler, aile yapısı, ebeveynlerin cinsiyet rolü tutumları ve ebeveyn sosyalizasyonu incelenmiştir. Çalışmanın en önemli bulgusu, annenin istihdam durumunun, baba katılımının önemli bir belirleyicisi olduğudur. Çalışmayan kadınların olduğu ailelerde, çocuğun yaşının ve cinsiyetinin babanın çocukla birlikte geçirdiği zaman üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Çocuğun cinsiyeti erkekse, babanın çocukla geçirdiği zaman daha fazla olmakta ve çocuk bakımına katılım oranı artmaktadır. Çocuğun yaşı daha büyükse baba katılımı azalmaktadır. Çift gelirli ailelerde, kadının erkeğin rolüne ilişkin tutumu, baba katılımı açısından önemli bir belirleyicidir. Kadının liberal bir tutumu varsa erkeğin daha çok katılım sağladığı, kadının geleneksel bir tutumu varsa erkeğin daha az katılım sağladığı saptanmıştır. Babanın cinsiyet rolüne ilişkin tutumunun ise baba katılımını herhangi bir şekilde etkilemediği sonucuna varılmıştır.

Levant, Slattey ve Loisselle (1987), ev işleri ve çocuk bakımına baba katılımını, 6-11 yaşında kız çocuğa sahip, Boston'da yaşayan 40 aile üzerinde incelemiştir. Sonuçlar göstermiştir ki, babalar ev işleri ve çocuk bakımında önemli bir zaman harcamalarına ve çocuk bakımı için performans göstermelerine rağmen, geleneksel kalıplar hala bir dereceye kadar geçerlidir. Anneler çocuk bakımına daha fazla vakit harcamakta, geleneksel kadınsı annelik görevlerini ve ev işlerini daha fazla yerine getirmekte iken, erkekler geleneksel olarak erkeksi ev işlerini daha fazla yapmaktadır. Ayrıca araştırmada, kadının çalışmasının, çocuk bakımında harcanan vakit ya da ev işleri ve çocuk bakım görevlerindeki performans üzerinde, her iki ebeveyn açısından da herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ahmeduzzaman ve Roopnarine (1992) çalışmalarında, 45 Afrika kökenli Amerikalı baba üzerinde katılımı, babanın yaşı, eğitim durumu, geliri, evlilik süresi, aile ilişkileri açısından incelenmiştir. Ailelerin okulöncesi dönemdeki çocuklar 3- 5 yaş arasındadır. Çocuğun birincil bakım sağlama sorumluluğunda anneler, babalara göre daha fazla zaman harcamaktadır. Babalar daha yüksek gelire, daha iyi eğitime sahipse ve evlilik süresi daha uzunsa, baba katılımları daha olasıdır. Bu sosyo-demografik faktörler babanın çocuğun sosyalleşmesi ve bakımına katılımında özellikle önemli görülmektedir. Babanın aileyle olan yapıcı iletişimi, baba katılımına olumlu yansımaktadır, bu durumda babanın, baba katılımının bütün boyutlarındaki katılım oranı artmaktadır. Ayrıca ailenin, anne, baba, kardeşler gibi aile üyelerinden; arkadaşlar, komşular gibi aile dışındaki kişilerden; okul, kreş, danışmanlık şirketleri gibi kurumsal yerlerden yardım almasının da babanın katılıma yönelik bütün ifadeleriyle olumlu yönde ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Young ve Roopnarine (1994) engelli çocuğun bulunduğu ve bulunmadığı okulöncesi dönemde çocuğa sahip aileler üzerinde çocuk yetiştirmeye baba katılımını incelemiştir. Örneklemdeki 47 ailenin 23'ünün çocuğu engellidir, diğerlerinde engellilik durumu yoktur. İki grup arasında baba katılımı, evlilik stresi ve aile fonksiyonları açısından önemli bir farklılık olmadığı görülmüştür. Anne katılımının, baba katılımından daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Mintz ve Mahalik (1996) çalışmalarında, erkeklerin aile içindeki rollerinin belirleyicileri olarak toplumsal cinsiyet uyumu ve çatışmasını, çift kariyerli ailelerde incelemişlerdir. Çalışmada en az iki yıllık evli olan, 28- 45 yaş arasında erkekler dikkate alınmıştır. Çalışma kapsamındaki erkekler okulöncesi dönemde veya daha küçük en az bir çocuğa sahiptir ve eşleri çalışmaktadır. Verilerin yorumlanmasında babalar 'geleneksel', 'katılımcı' ve 'rol paylaşımcı' olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, babanın çocuk bakımına katılımı %40 ve üzerindeyse, babanın tutumu geleneksel olmayan ve yeterli ölçüde aktif olarak kabul edilmiştir. 'Geleneksel' olarak nitelendirilen babaların, çift kariyerli ailelerde olsalar da baba katılımının daha düşük düzeyde kaldığı görülmüştür.

Van Dijk and Siegers (1996), çocuk bakımına ilişkin paylaşımı anne ve baba ile birlikte ebeveyn olmayan bakıcıları da dahil ederek incelemiştir. Her iki ebeveynin de bulunduğu, okul öncesi dönemde çocuğa sahip Hollanda'da yaşayan ailelerle yürütülen çalışmada, en az bir ebeveynin çalışıyor olduğu zaman dilimleri dikkate alınmıştır. En az bir ebeveynin işte olduğu saatlerde, kadınların çocuk bakımına katılımının %65, erkeklerin %8, ebeveyn olmayan bakıcıların katılımının ise %27 olduğu bulunmuştur. Bu durumun kadın ve erkek arasındaki geleneksel rol paylaşımının hala etkili olmasından kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca sonuçlara göre, kadın ve erkek arasındaki ücret farkının daha az olmasının, kadın ve erkeğin çocuk bakımını daha eşit paylaşmasını sağlayabileceği saptanmıştır. Annenin potansiyel ücretinin etkisi, çocuk bakımındaki iş bölümü üzerinde babaninkine göre daha güçlüdür. Anneler daha büyük bir kazanca sahipse, babalar ve ebeveyn olmayan diğer bakıcılar, çocuk bakımına daha fazla vakit harcamaktadır. Ayrıca hane halkı akrabalarının ve çevrelerindeki dostlarının, cinsiyet rollerine ilişkin modern tutumları varsa çocuk bakımında daha eşit bir paylaşım görülmüştür.

Bonney, Kelley ve Levant (1999) tarafından yapılan çalışmada, 1- 4 yaş arası çocuğu olan çift gelirli ailelerde, babanın çocuk bakımına katılımı incelenmiştir. Çalışmada babanın uzun saatler çalışıyor olmasının, babanın daha fazla katılımı açısından engel oluşturabildiği, annenin çalışma saatlerinin uzamasının ise, babanın çocuk bakımına katılımını artırmaya hizmet ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Babanın cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerinin ve tutumunun, çocuk bakımına katılımı üzerinde önemli olduğu

görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha esnek fikirleri olan ve bu fikirlerini ifade eden babaların baba katılımının daha üst düzeyde olduğu saptanmıştır. Kadının, kocasının bir ebeveyn olarak yeterliliğine ilişkin algısının ve evlilik memnuniyetinin de baba katılımını açıklayan faktörler olduğu görülmüştür. Annenin, babanın çocuğuna bakma konusundaki yeteneğine güveninin, daha yüksek evlilik memnuniyeti ile ilgili olduğu, her iki çift tarafından da ifade edilmiştir.

Suppal ve Roopnarine (1999) tarafından Hindistan’da 92 çift gelirli, 103 tek gelirli okul öncesi dönemde çocuğu olan ailelerde annenin çalışma durumu ile ailenin geniş ya da çekirdek aile olmasının çocuk yetiştirmeye baba katılımı ile ilişkisi incelenmiştir. Baba katılım formu anne ve baba tarafından cevaplanmıştır. Hem anne hem de baba çocuğun bakımında annenin önemli ölçüde daha fazla zaman harcadığını belirtmiştir. Annenin ev dışında çalışmasının babanın katılım düzeyini önemli ölçüde etkilemediği sonucuna varılmıştır. Anne ya da babanın çalışma durumundan ziyade aile tipi baba katılımını etkileyen bir değişkendir. Tek ve çift gelirli çekirdek ailelerde baba katılımının, geniş ailelere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çift gelirli ailelerle kıyaslandığında tek gelirli aileler çocuğun bakımına daha fazla zaman harcamaktadır. Tek gelirli ailelerde babanın erkek çocuğunun bakımına katılımının daha yüksek olduğu, çift gelirli ailelerde ise babanın kız çocuğunun bakımına katılımının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Smit (2002) çalışmasında çift gelirli ailelerdeki babaların değişen rollerini evli ve 13 yaş altında çocuğa sahip Güney Afrikalı babalar üzerinde incelemiştir. Araştırmaya göre genç erkeklerin, yaşlı erkeklere göre ev içi görevleri yerine getirmek konusunda önemli ölçüde daha eğilimli olduğu ve lisansüstü eğitime sahip babaların da evlilikte eşleriyle daha yüksek düzeyde bir evlilik uyumuna sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca babaların günlük çalışma saatleri arttıkça, baba katılımı azalmaktadır.

Erkut (2003) çocuk yetiştirmeye baba katılımını, 18-26 yaş arasındaki 275 Porto Riko’lu baba üzerinde incelemiştir. Örneklemde evli ve evli olmayan babalar vardır. Baba katılım formu anne tarafından da cevaplanmıştır. Babanın katılımı çocuk bakımı, çocuğun sosyalleşmesi ve disiplini açılarından ele alınmıştır. Babalar, çocuk bakımı ve sosyalleştirme alanlarında katılımlarının olduğunu belirtmiştir. Disiplin alanındaki

katılımları ise çok düşük bulunmuştur. Çocuk bakımına baba katılımında, babanın yaşının, eğitim durumunun, gelirinin, evli olup olmamasının ve çocuğa ait özelliklerin belirleyici olmadığı saptanmıştır. Çocuğun sosyalleşmesi alanında ise çocuğa ait özelliklerden biri olarak belirtilen ‘ilk çocuk olmasının’ babanın gösterdiği katılım davranışlarının daha fazla olmasını olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Yine sosyalleştirme alanında baba katılımının erkek çocuklarında, kız çocuklarına göre düşük olduğu görülmüştür. Baba cevaplarına bakıldığında ortak nokta katılımın ‘bazen’ olduğudur. Babalara çocuklarıyla olan ilişkilerinin, kendi babalarıyla olan ilişkilerine benzer olup olmadığı sorulmuştur. Babaların büyük bir çoğunluğu kendisi büyürken babasıyla olan ilişkisinin, şuan çocuğuyla olan ilişkisinden farklı olduğunu belirtmiştir. Babalar kendi babalarına göre çocukları için daha erişilebilir ve ilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Babalara ‘bir adamı iyi bir baba yapan şey nedir?’ sorusu sorulmuş ve sırasıyla en çok ‘erişilebilir olmak, ihtiyaçları sağlamak ve şefkatli, ilgili olmak’ cevapları alınmıştır. Babaların büyük çoğunluğu baba olmak için en ideal yaşın 24 olduğunu belirtmiştir. Bunun sebepleri olarak da en çok ‘olgunluk ihtiyacı ve istikrarlı olmak’ belirtilmiştir.

Jacops ve Kelley (2006), çocuk yetiştirmeye ilişkin baba katılımının belirleyicilerini çift gelirli ve 1-4 yaş arası çocuğa sahip ABD’de yaşayan 119 çift üzerinde incelemiştir. Çalışmada birden fazla çocuğa sahip ailelerde en küçük çocuk dikkate alınarak cevap verilmesi istenmiştir. Baba katılımı, doğrudan temas, ulaşılabilirlik ve sorumluluk olmak üzere üç boyutta ele alınmıştır. Annelerin ve babaların baba katılımını ayrı ayrı değerlendirmesi sağlanmıştır. Babalar kendi değerlendirmelerinde eşleri çalıştığı için, çocuk bakımıyla ilgili sorumluluklara yüksek oranda katıldıklarını belirtirken, annelere göre babaların çocuk bakımının sorumluluk boyutuna katılımları düşük çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, erkeklerde evlilik doyumu baba katılımında doğrudan temas ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkilidir. Babanın katılıma yönelik geleneksel olmayan inancı da baba katılımının üç boyutuyla (doğrudan temas, ulaşılabilirlik ve sorumluluk) pozitif yönde ilişkili bulunmuştur.

Barry ve arkadaşları (2011) çalışmalarında, çocuk bakımına baba katılımını ve ebeveynliğe geçiş sürecindeki ebeveynlik becerilerinin algılanışını incelemiştir.

Araştırmada çift gelirlili, en az bir yıllık evli ve ilk bebeğini bekleyen ABD’li ailelerle doğum öncesi ve sonrası dönemde görüşülmüştür. Babaların doğum öncesi döneme ilişkin algısı, baba katılımı üzerinde önemlidir ve babalığa geçiş sürecindeki beceri algısı ise onu katılım açısından teşvik edebilmektedir. Babanın çocuk bakımına katılımının, babaların kendi ebeveynlik becerilerini algılayışları açısından önemli olduğu sonucuna varılmıştır. İlk bir yıldaki katılım, babanın beceri algılayışı ve annenin çalışma saatleriyle ilgili bulunmuştur. Annenin çalışma saatlerinin fazla oluşu, yüksek baba katılımı ve daha fazla algılanan beceri ile ilişkilidir.

Bragiel ve Kaniok (2011) araştırmalarında engelli çocuğu olan babalarda evlilik doyumu ve çocuk yetiştirmeye baba katılımı arasındaki ilişkiyi evli ve en az bir engelli çocuğu olan Polonyalı babalar üzerinde incelemiştir. Çocuğa gösterilen ilgi, çocuk bakımına katılım, eğitim, rehabilitasyon ve çocuğun bağımsızlığa ulaşmasında etkin yardım, baba katılımının bileşenleri olarak kabul edilmiştir. Sonuçlar göstermiştir ki, çocuğun hayatına gösterilen ilgi, çocuk bakımına katılım, eğitim ve rehabilitasyon alanlarında evlilik doyumu ile baba katılımı arasında önemli ölçüde ilişki bulunmaktadır. Evlilik doyumu ile çocuğun bağımsızlığa ulaşmasındaki yardım arasında ise daha az önemli ölçüde ilişki saptanmıştır.

Castillo ve arkadaşları (2011), çocuk yetiştirmeye baba katılımını ailesel, ekonomik, sosyal ve kültürel faktörler açısından, babanın çocukla birlikte ve çocuktan ayrı yaşadığı ailelerde incelemiştir. Araştırma sonuçları göstermiştir ki, çocuklarıyla aynı evde yaşayan babaların ve daha yaşlı babaların çocuk yetiştirmeye katılımı daha yüksektir. Babaların çocuklarıyla aynı evi paylaşmamaları, baba katılımını daha zor hale getirmektedir.

Ishii-Kuntz (2012) araştırmasında kişisel ve ailevi faktörlerin, okul öncesi dönemde çocuğa sahip Japon babaların, çocuk bakımına katılımı üzerine etkilerini incelemiştir. Bunların yanı sıra iş stresi, iş tatmini, işe karşı tutum, işteki özerklik, çalışılan şirketin büyüklüğü gibi işle ilgili faktörlerin de baba katılımına etkileri araştırılmıştır. Küçük ve orta ölçekli şirketlerde çalışan babalar, büyük ölçekli şirketlerde çalışan babalarla karşılaştırıldığında, daha geleneksel cinsiyet rolü fikirlerine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Yüksek eğitim düzeyine sahip babalar, düşük eğitim düzeyindeki

babalarla karşılaştırıldığında ise daha eşitlikçi cinsiyet rolü fikirlerine sahip olduklarını belirtmiştir. Çocuk bakımına aktif olarak katılan babalarda, daha az iş kaynaklı stres görülmüştür. Babalar için büyük ölçekli şirkette çalışmak, daha genç yaşlarda olmak ve daha güçlü babalık kimliğine sahip olmak ve düşük iş stresi, çocuk bakımına artan katılımı ilgili bulunmuştur. Bunun yanı sıra babanın düşük geliri, buna bağlı olarak evde daha fazla bulunması babanın çocuk bakımına katılımını artırmaktadır. Düşük gelir aynı zamanda düşük iş stresiyle alakalıdır ve bu da baba katılımını artırmaktadır. Babanın yüksek gelire sahip olması, eşiyle karşılaştırıldığında daha fazla kaynağa sahip olması ve evde daha az bulunması gibi nedenler ise baba katılımını azaltmaktadır. Bunların yanı sıra, kendi babasının bakıma ilişkin katılımının daha az olduğunu düşünen babalar, büyük olasılıkla babalık rolüne ilişkin daha güçlü hislere sahip olmakta ve bu da çocuğunun bakımına katılımını artırmaktadır. Kendi babasının bakıma ilişkin katılımının daha yüksek olduğu babaların ise cinsiyet rolüne ilişkin daha az geleneksel fikirlere sahip oldukları saptanmıştır.

Raley ve arkadaşları (2012) çalışan annenin ekonomik katkısı ve babanın çocuk yetiştirmeye katılımı arasındaki ilişkiyi, 13 yaş altında çocuğu olan ABD’li anne ve babalarda incelemiştir. Annenin ve babanın katılımı zaman açısından ele alındığında, annelerin çocuk bakımına babalardan daha fazla vakit harcadıkları görülmüştür. Babaların çocuklarıyla geçirdikleri zaman, işgücüne katılım ile ilgili bulunmuştur. Babanın bir işi varsa ve daha fazla saat çalışıyorsa, çocuk bakımına daha az katılmaktadır. Annenin çalışma durumu da baba katılımını etkilemektedir. Eşi çalışan babalar, eşi çalışmayan babalara göre çocuk bakımına daha fazla katılmaktadır. Eğer eşi çalışıyorsa, babanın çocukla tek başına geçirdiği vakit haftada iki saatten fazla artmaktadır. Çocuk bakımına katılım, fiziksel olarak çocuk bakımı, eğlenme ve dinlenme zamanlarındaki bakım ve yönetsel olarak bakım olmak üzere sınıflandırılmıştır. Katılım türlerine göre bakıldığında, anne ve babanın katılımları arasında çok büyük fark olmamakla birlikte, annenin eğlenme ve dinlenme alanında ve yönetsel alandaki bakımının babadan daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

1.8. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ailelerde babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışlarıyla ilgili yurt dışında yapılmış çok sayıda araştırma bulunmakla birlikte, Türkiye’de babalar ve onların çocuk yetiştirmeye katılımları hakkında az sayıda çalışma vardır. Özellikle çift gelirli ailelerde çocuk yetiştirmeye baba katılımı, annenin çalışma yaşamına girmesiyle önem kazanan konulardan biri haline gelmiştir. Literatüre bakıldığında çocuk yetiştirmeye baba katılımını çift gelirli ailelerde, cinsiyet rolleri ve evlilik doyumu açısından inceleyen, aynı zamanda çocuk yetiştirmeye baba katılımı konusunda annenin görüşlerine yer vererek, katılımın anne gözünden değerlendirilmesine olanak veren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırma, çift gelirli ailelerde:

- Babaların, çocuk yetiştirmeye katılım durumlarını incelemek ve bu konuda annelerin görüşlerini belirlemek,
- Babaların çocuk yetiştirmeye katılımlarını, toplumsal cinsiyet rolleri açısından değerlendirmek,
- Evlilik doyumu ile babaların çocuk yetiştirmeye katılımları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacı ile planlanmıştır.

1.9. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

HİPOTEZ 1: Babaların çocuk yetiştirmeye katılımı, öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

HİPOTEZ 2: Babaların çocuk yetiştirmeye katılımı, yaşlarına göre farklılaşmaktadır.

HİPOTEZ 3: Babaların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, çocuk yetiştirmeye katılımları üzerinde etkili bir faktördür.

HİPOTEZ 4: Evlilik doyumu, babaların çocuk yetiştirmeye katılımı üzerinde etkili bir faktördür.

1.9. ARAŖTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Bu araŖtırma Ankara ili Altındağ, Keçiören ve Çankaya ilçelerinde yaŖayan ve çocuğu resmi ya da özel okulöncesi bir kuruma devam eden anne ve babalar ile,
2. Çocuk Bakımında Baba Katılım Ölçeği (PICCI) , Cinsiyet Rollerine İlgili Kalıp Yargı Ölçeği ve Evlilik YaŖamı Ölçeği'nin ölçtüğu değerler ile sınırlıdır.

3. ARAŞTIRMANIN GEREÇ VE YÖNTEMİ

Çift gelirli ailelerde babaların, çocuk yetiştirmeye ilişkin katılımlarını incelemek ve bu konuda annelerin görüşlerine yer vermek, babaların çocuk yetiştirmeye katılımlarını toplumsal cinsiyet rolleri açısından değerlendirmek, evlilik doyumu ile babaların çocuk yetiştirmeye katılımları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla planlanan araştırmanın gereç ve yöntemi aşağıdaki başlıklar altında verilmiştir.

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanması amacıyla kullanılan ölçme araçları ve bunlarla ilgili geçerlik-güvenirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve istatistiksel analizlerde kullanılan yöntemler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi

Araştırma bölgesi olarak, Ankara ili büyükşehir belediye sınırları içerisindeki semtler seçilmiştir. Araştırma bölgesi olarak Ankara ilindeki semtlerin seçilme nedenleri;

1. Yeterli sayıda okulöncesi dönemde çocuğa sahip çift gelirli aile ihtiva etmesi,
2. Daha önce benzer bir çalışmanın yapılmamış olması,
3. Uygulamada kolaylık sağlaması açısından araştırmacının kolay ulaşabileceği bir bölge olmasıdır.

3.2. Örneklem Yöntemi ve Örneklem Seçimi

Araştırma evrenini Ankara ili Çankaya, Keçiören ve Altındağ ilçelerinde bulunan İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi resmi ve özel kurumlara devam eden 3-6 yaş arasında çocuğa sahip çiftler oluşturmaktadır. Ankara ili içerisinde evreni temsil etme gücüne sahip farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin bulunduğu düşünülen Çankaya, Keçiören ve Altındağ ilçeleri basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma kapsamına alınacak ailelere ulaşmak için Milli Eğitim Bakanlığı 2012-2013 öğretim yılı istatistiklerinden resmi ve özel okulöncesi öğrenci ve okul sayılarına ulaşılmıştır. Çalışmada okul ve öğrenci sayıları tabakalı küme örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, gözlem birimleri ise tabakalardan rastgele seçilmiştir.

Evrende bulunan 4232 öğrenciyi temsil edebilecek minimum öğrenci sayısını belirlemek için aşağıdaki örneklem genişliği hesaplama formülü kullanılmış olup, ilgili değerler yerine yazıldığında örneklem genişliği 350 olarak hesaplanmıştır.

$$n = N t^2 pq / d^2(N-1) + t^2 pq$$

$$n = (4232)(1,96)^2(0,5)(0,5) / (0,05)^2(4232-1) + (1,96)^2(0,5)(0,5) = 350$$

Formülde;

N= Evrendeki birey sayısı

n= Örnekleme alınacak birey sayısı

p= İncelenen olayın görülüş sıklığı (olasılığı)

q= İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (1-p)

t= Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer

d= Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen + sapma olarak simgelenmiştir.

İlçelerin evren içerisindeki ağırlıkları incelendiğinde ise Altındağ ilçesinin %14,6; Çankaya ilçesinin %67,6; Keçiören ilçesinin ise %17,6 olduğu görülmektedir. Bu ağırlıklara göre ilçeler için örneklem genişlikleri ise şu şekildedir.

Altındağ; $0,146 \cdot 350 = 51$ kişi

Çankaya; $0,676 \cdot 350 = 237$ kişi

Keçiören; $0,176 \cdot 350 = 62$ kişi

Araştırma kapsamına alınan anne ve babaların evli ve çift gelirli olmaları dikkate alınmıştır. Araştırma formu bu özellikleri taşıyan ailelerdeki anne ve babalara resmi ve özel okul öncesi kurumlar aracılığı ile iletilmiştir. Araştırma formunu her bir çocuğun hem anne hem de babası cevaplamıştır. Araştırma formu Altındağ ilçesinde; Koza Anaokulu, Yıldırım Beyazıt Anaokulu, Yıldıztepe Altındağ Belediyesi Anaokulu, Yahya Galip Kargı İlkokulu, Zübeyde Hanım Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Türkiye Ekonomik ve Kültürel Dayanışma Vakfı Özel Anaokulu (TEK-DAV), Atatürk Ortaokulu'nda

uygulanmıştır. Keçiören ilçesinde; Vilayet Hizmet Birliği Anaokulu, Uygur Ortaokulu, Keçiören Kalaba İlkokulu, Keçiören Kalaba Anaokulu, Begüm Anaokulu, Çizmeci İlkokulu, İbrahim Akoğlu İlkokulu, Özel Çağrı Anaokulu, Özel Yeşil Elma Keçiören Anaokulu, Özel Bir İnci Anaokulu, Özel Betül Kübra Anaokulu, Özel Düşler Adası Anaokulu'nda uygulanmıştır. Çankaya ilçesinde; Zübeyde Hanım Anaokulu, Yurtkur Anaokulu, Kurtuluş İlkokulu, Mimar Kemal İlkokulu, Beytepe İlkokulu, Yücetepe İlkokulu, Tevfik İleri Ortaokulu, Sarar İlkokulu, Özel Bilim Anaokulu Mebusevleri Şubesi, Özel Güler Öztürk Anaokulu, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel İlkokulu, Sınav Koleji Özel Ankara İlkokulu, Özel Altın Çocuklar Anaokulu, Özel Tevfik Fikret Anaokulu, Özel Aşıyan İlkokulu, Özel Ankara Biltek İlkokulu, Özel Canayakın Anaokulu, Özel Küçükşehir Anaokulu, Özel Fatoşabla İlkokulu, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel İlkokulu, Özel Bilim İlkokulu, Özel Çankaya Bilişim İlkokulu'nda uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırmanın verileri Aile Bilgi Formu, Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi (PICCI), Cinsiyet Rollerile İlgili Kalıp Yargı Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi hem anne hem de baba tarafından cevaplanmıştır. Cinsiyet Rollerile İlgili Kalıp Yargı Ölçeği ve Evlilik Yaşamı Ölçeği'ni ise sadece baba cevaplamıştır.

3.3.1. Aile Bilgi Formu

Aile bilgi formu anne, baba ve çocuklara ilişkin demografik bilgilerin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Anne ve babaya ilişkin yaş, eğitim, evlilik süresi, çalışılan işteki pozisyon, çalışma biçimi, haftalık çalışma saati, işten ve aylık hane gelir düzeyinden memnuniyet gibi sorular yöneltilmiştir. Ayrıca sahip olunan çocuk sayısı, okul öncesi dönemdeki çocuğun yaşı ve cinsiyetinin belirtilmesi istenmiştir.

3.3.2. Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi- Paternal Involvement Child Care Index (Rich, 2002)

Çocuk bakımında baba katılımı anketi (PICCI) Radin (1982) tarafından çocuk yetiştirmeye baba katılımını ölçmeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi 1978' den itibaren değişik yapıdaki ailelerde gerçekleştirilen araştırmalarda (Radin, 1982; Sagi, 1982; Radin & Goldsmith, 1983; Ahmeduzzaman & Roopnarine, 1992; Roopnarine & Ahmeduzzaman, 1993; Williams, 1995; Suppal & Roopnarine, 1999; Rich, 2002) ve engelli çocuğa sahip ailelerde yapılan araştırmalarda kullanılmıştır (Piburn & Boyce, 1992; Young & Roopnarine, 1994; Ricci & Hodapp, 2003; MacDonald & Hastings, 2010; Meral, 2006).

Radin (1982) tarafından geliştirilen ölçek başka araştırmacılar tarafından da uyarlanarak kullanılmıştır (Williams, 1995; Rich, 2002). Bu çalışmada Rich (2002) tarafından uyarlanan ve Meral (2006) tarafından Türkçeye çeviri çalışmaları gerçekleştirilen Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi (Paternal Involvement Child Care Index- PICCI) kullanılmıştır. Meral (2006) çalışmasında Rich (2002)' in uyarladığı ölçeğin Türkçe' ye çeviri çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Çeviri tekrar çeviri tekniğine uygun olarak, İngilizce' den Türkçe' ye, daha sonra Türkçe 'den İngilizce 'ye çevriler gerçekleştirilmiş, anlam kayması olmadığı belirtilmiş ve ölçek uygulanmıştır (Meral, 2006).

Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi (PICCI) baba katılımının belirlenmesinde anne görüşlerine de yer vermektedir. Bu çalışmada Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi baba ve anne tarafından cevaplanmış baba katılımının anne tarafından da değerlendirilmesi istenmiştir.

Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketi (PICCI) 4 ana bölümden oluşmaktadır.

- 1- Katılımın Değerlendirilmesi (Statement of Involvement)
- 2- Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğu (Child Care and Socialization Responsibility)
- 3- Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki (Influences in Childrearing Decisions) ve Çocuk Yetiştirme Görevleri (Childrearing Tasks)
- 4- Erişilebilirlik (Availability)

Toplam puan her bir alan için ayrı olarak hesaplanmakta ve alt alanlardaki toplam puan aralıkları değişmektedir. Toplam puan, babanın ortalama katılımına karşılık gelmektedir (Rich, 2002). Çocuk Bakımında Baba Katılım Anketinde (PICCI) yer alan alt alanlara ait puan aralıkları ise aşağıdaki gibidir:

- Katılım (Involvement) : 0 – 12
- Çocuk Bakımı (Childcare) : 0 – 12
- Sosyalleştirme (Socialization) : 0 – 18
- Yetiştirme Kararlarını Etkileme (Influence in Decision Making) : 0 – 12
- Çocuk Yetiştirme Görevleri (Childrearing Tasks) : 0 – 28
- Erişilebilirlik (Availability) : 0 – 18
- Genel Katılım Durumu Puan Aralığı (General Involvement) : 0 – 100

Genel katılım durumu ile ilgili hesaplama, tüm katılım alt alanlarından alınabilecek en yüksek puanların toplamıyla ve alınan ham puanın yüzde olarak değerlendirilmesiyle yapılır. Toplam puan $12 + 12 + 18 + 12 + 28 + 28 = 100$ olarak hesaplanır ve alınan genel puan (%) yüzde olarak ifade edilebilir (Meral, 2006).

Katılımın Değerlendirilmesi ve Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğu alt alanlarda yer alan soruların cevaplandırılmasındaki yüzdelik değerlendirme dağılım seçenekleri %0, %25, %50, %75 ve %100 şeklindedir.

I. Bölüm: Katılımın değerlendirilmesi alt alanında ‘babanın çocuk bakımına katılım durumu nasıldır?’ sorusu yer almaktadır. Baba formunda, babanın kendi katılımını değerlendirmesi, anne formunda ise annenin baba katılımını değerlendirmesi amaçlanmaktadır. Alt alanında yer alan tek değerlendirme sorusunun seçenek ve puan karşılıkları; Çok katılıyorum: 12 puan; Katılıyorum: 9 puan; Kararsızım: 6 puan; Katılmıyorum: 3 puan ve Hiç katılmıyorum: 0 puan şeklindedir. Katılımın Değerlendirilmesi alt alanının puan aralığı 0 – 12 olarak belirlenmiştir. Alınabilecek en düşük puan 0; en yüksek puan ise 12’dir. Alınabilecek puanların, yer aldıkları puan aralıklarına göre anlamı ise: 0 – 1.5 Hiç katılmıyorum; 1.6 – 4.5 Katılmıyorum; 4.6 – 7.5 Kararsızım; 7.6 – 10.5 Katılıyorum; ve 10.6 - 12 Çok katılıyorum şeklindedir.

II. Bölüm: İkinci bölüm olan Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğu alanı dört alt bölümden oluşmaktadır. 1. Alt alan çocuğa öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişilerin % olarak değerlendirildiği (Baba %...; Anne %...; Diğer %....) 3 sorudan oluşan bölümdür. 3 sorunun toplam değerinin %100'ü vermesi gerekir. Çocuk bakımıyla ilgili sorumlulukların yapılış sıklığının değerlendirildiği 2. Alt alan olan Çocuk Bakım Sorumluluğu ve 3. Alt alan olan Çocuğu Sosyalleştirme Sorumluluğu alanlarında yer alan değerlendirme sorularının seçenek ve puan karşılıkları; Sık sık: 3; Bazen: 2; Seyrek: 1 ve Uygulanabilir değil: 0 şeklindedir.

Çocuk Bakım Sorumluluğu alt alanındaki 'Çocuk için yemek hazırlama, Çocuk için sorumluluğa sahip yegane kişi olma, Geceleri çocuğu yatağına yatırma, Çocuğa banyo yaptırma' ifadeleri için puan aralığı 0– 12'dir. Anketin değerlendirme kısmında alınabilecek puan aralıklarına göre anlamı ise: 0 – 2 Uygulanabilir değil (UD); 2.1 - 6 Seyrek; 6.1 – 10 Bazen; ve 10.1 - 12 Sık sık şeklindedir.

Çocuğu Sosyalleştirme Sorumluluğu alt alanındaki 'Çocuğunuza ceza verme, Çocuğun davranışlarına sınır koyma, Okul ödevlerinde çocuğunuza yardım etme, Çocukla sportif/eglençeli etkinliklere katılma, Çocukla yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma, Çocuğun iyi davranışlarını pekiştirme ifadeleri için puan aralığı 0–18' dir. Anketin değerlendirme kısmında alınabilecek puan aralıklarını göre anlamı ise: 0 - 3 Uygulanabilir değil (UD); 3.1 - 9 Seyrek; 9.1 - 15 Bazen; ve 15.1 - 18 Sık sık şeklindedir.

4. alt alan ise, çocuk bakımı ve sosyalleştirilmesiyle ilgili sorumlulukların ağırlıklı olarak kim tarafından yapıldığının değerlendirildiği (Baba %...; Anne %...; Diğer %....) yüzdelik görev dağılımı kısmıdır. Her bir madde için değerlendirmelerin toplamı %100'ü vermelidir.

III. Bölüm: Çocuk Bakımında Baba Katılımı Anketi'nin üçüncü bölümü, Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki ve Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı olmak üzere iki alt alandan oluşmaktadır. 1. Alt alan olan Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki alt alanındaki 'Çocuğunuz disipline edilmesi gerektiğinde, Çocuğunuz yeni şeyler denemek için yeterince olgunlaşınca' soruları yer almaktadır. Puan karşılıkları; Daima baba: 6; Daima anne: 0; Baba ve anne eşit: 3; Baba anneden daha fazla: 4.5; Anne babadan daha

fazla: 1.5'tir. İki maddenin puan aralığı ise 0 – 12 olarak belirlenmiştir. Anketin değerlendirme kısmında alınabilecek puanların aralıklarına göre anlamı ise: 0 – 1.5 Daima anne; 1.6 – 4.5 Anne babadan daha fazla; 4.6 – 7.5 Baba ve anne eşit; 7.6 – 10.5 Baba anneden daha fazla; ve 10.6 - 12 Daima baba şeklindedir.

2. alt alan olan Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı alanında yer alan 'Çocuğun yaptıkları hoşuna gittiğinde bunu çocuğa söyleme, Çocukla iyi bir diyaloga sahip olma, Problemleri çözmede çocuğun yardım etmesine izin verme, Çocuğun yapmaktan hoşlandığı şeyleri onunla birlikte yapma, Çocuğa güzel şeyler söyleme, İhtiyaç duyduğunda çocuğa yardımcı olma, Çocuğa hikayeler anlatma' sorularının seçenek ve puan karşılıkları; Çok sık: 4; Sık sık: 3; Bazen: 2; Seyrek: 1 ve Asla: 0'dır. 7 maddenin puan aralığı ise 0 – 28 olarak belirlenmiştir. Anketin değerlendirme kısmında alınabilecek puanların, yer aldıkları puan aralıklarına göre anlamı ise: 0 – 3.5 Asla; 3.6 – 10.5 Seyrek; 10.6 – 17.5 Bazen; 17.6 – 24.5 Sık sık; ve 24.5 – 28 Çok sık şeklindedir.

IV. Bölüm: Erişilebilirlik alt alanında ise, babanın çocukla birlikte bulunduğu zaman miktarı değerlendirilir. Ankette Erişilebilirlik alt alanındaki maddeler içerisinde ters ve doğru orantılı sorular bulunmaktadır. Çocuk Bakımında Baba Katılımı Anketi'nin Erişilebilirlik alt alanında, yer alan sorulardan 1, 2, 3, 4 ve 5. sorular ters orantılı; 6, 7, 8 ve 9. sorular doğru orantılıdır. Erişilebilirlik alt alanında, yer alan ters orantılı 'Bazı zamanlar evden yada çocuklardan haftalarca ve aylarca uzakta kaldığınız oluyor mu?', Bazı zamanlar, günlerce evden uzakta kaldığınız oluyor mu?, Hafta sonları evden uzakta kaldığınız oluyor mu?, Haftada en az iki gece akşamları dışarıda kaldığınız oluyor mu?, Haftada en az iki gece çocuğuyla akşam yemeğini kaçırdığınız oluyor mu? sorularının seçenek ve puan karşılıkları; Sık sık: 0; Bazen: 1 ve Asla: 2'dir. Doğru orantılı 'Hafta boyunca çocukla ve aileyle kahvaltı yapar mısınız?, Öğle yemeği için hafta boyunca evde olur musunuz?, Çocuk okuldan geldiğinde öğleden sonraları evde oluyor musunuz?, Haftanın her günü, tüm gün boyunca çocuk ve aileyle birlikte evde oluyor musunuz? sorularının seçenek ve puan karşılıkları; Sık sık: 2; Bazen: 2 ve Asla: 0'dır. Genel puan aralığı toplam 9 madde üzerinden 0 – 18'dir. Anketin değerlendirme kısmında alınabilecek puanların, yer aldıkları puan aralıklarına göre anlamı ise: 0 – 4.5 Asla; 4.6 – 13.5 Bazen; ve 13.6 - 18 Sık sık şeklindedir.

Meral (2006) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Çocuk Bakımında Baba Katılımı Anketi'nin güvenirlik analizi yüzdelik değerlendirme soruları hariç tutularak likert tipi toplam 29 madde üzerinden gerçekleştirmiş ve ölçeğin tümü için Cronbach Alfa değeri $\alpha:0.87$ bulunmuştur. Alt alanların her biri için de Cronbach's Alpha (α) değerleri Çocuk Bakımı Sorumluluğu alt alanında $\alpha: 0.72$; Çocuğu Sosyalleştirme Sorumluluğu alt alanında $\alpha: 0.67$; Çocuğu Yetiştirme Kararlarında Etki alt alanında $\alpha: 0.92$; Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklık Düzeyi alt alanında $\alpha: 0.82$; Erişilebilirlik alt alanında ise $\alpha: 0.76$ olarak hesaplamıştır.

Bu araştırmada da baba ve anne cevapları için Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı elde edilmiştir. Baba cevaplarına göre ölçeğin genelinde $\alpha:0.77$; Çocuk Bakım Sorumluluğu alt alanında $\alpha: 0.67$; Sosyalleştirme Sorumluluğu alt alanında $\alpha: 0.72$; Çocuğu Yetiştirme Kararlarında Etki alt alanında $\alpha:0.45$; Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı alt alanında $\alpha: 0.84$; Erişilebilirlik alt alanında ise $\alpha: 0.57$ olarak hesaplamıştır. Anne cevaplarında ölçeğin geneli için $\alpha:0.78$; Çocuk Bakım Sorumluluğu alt alanında $\alpha: 0.73$; Sosyalleştirme Sorumluluğu alt alanında $\alpha: 0.68$; Çocuğu Yetiştirme Kararlarında Etki alt alanında $\alpha:0.57$; Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı alt alanında $\alpha: 0.86$; Erişilebilirlik alt alanında ise $\alpha: 0.57$ olarak hesaplamıştır.

3.3.3. Cinsiyet Rollerile İlgili Kalıp Yargı Ölçeği (Kandiyoti, 1978)

Babaların cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Kandiyoti (1978) tarafından geliştirilen 'Cinsiyet Rollerile İlgili Kalıp Yargı Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçekte 10 kadın, 12 erkek özelliği içeren 22 sıfat bulunmaktadır. Kadın özelliklerini içeren sıfatlar: duygusallık, sadakat, yumuşaklık, fedakarlık, şefkatli olmak, konuşkanlık, aileye yönelik olmak, boyun eğmek, sıcak insan olmak, titizliktir. Erkek özelliğini içeren sıfatlar: soğukkanlılık, sertlik, bağımsızlık, hırslı olmak, geniş ilgileri olmak, gerçekçilik, atılganlık, kendine güven, saldırganlık, etrafına hükmetmek, üstünlük duygusu ve katılıktır. Ölçekte her bir maddenin karşısında cevaplayan kişinin kendini tanımlamasına bağlı olarak işaretlemesi gereken 'Çok uygun', 'Uygun', 'Kararsızım', 'Uygun Değil', 'Hiç Uygun Değil' seçenekleri bulunmaktadır. Her cinsiyetin kendine özgü sıfatlarından alabilecekleri puanlar 'Çok uygun'dan, 'Hiç uygun değil'e doğru 5- 1 arasında

değişmektedir. Karşı cinse özgü sıfatlardan alınabilecek puanlar ise Çok uygun'dan, 'Hiç uygun değil'e doğru 1- 5 arasında değerlendirilerek toplam bir puan elde edilmektedir. Cinsiyet rolleri kalıp yargı ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 22, en yüksek puan 110 olmaktadır. Bu aralıkta ölçekten elde edilen puanın artması cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutumu ifade etmektedir.

Cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp yargı ölçeğinin Türkiye için güvenilirlik çalışması Baykal (1988) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin tümü için hesaplanan iç tutarlılık (Cronbach-alfa) katsayısı .74 olarak bulunmuştur. Test- tekrar test güvenilirliği ise 38 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiş ve iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı .79 olarak bulunmuştur (Baykal, 1988). Bu araştırmada cinsiyet rolleri kalıp yargı ölçeğinin güvenilirlik katsayısı Cronbach Alfa formülü kullanılarak hesaplanmış .46 olarak bulunmuştur. Kandiyoti (1978) ölçeğin geçerlik çalışması için, iç tutarlılık sınavına ilişkin olarak faktör analizi yapmıştır. Sonuca göre, bütün sıfatlar tek bir faktörde toplanmıştır. Kandiyoti (1978)' nin kadın- erkek özellikleri faktörü adı verdiği bu faktör cinsiyet rolleriyle ilgili kalıp yargıların %51.2'sini açıklamaktadır. Kadına ait sıfatlar pozitif, erkeğe ait sıfatlar negatif yük almaktadır ve bu ölçeğin geçerliğine ilişkin bir kanıt olarak belirtilmiştir (Baykal, 1988).

3.3.4. Evlilik Yaşamı Ölçeği (Tezer, 1986)

Evlilik Yaşamı Ölçeği Tezer (1986) tarafından eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Evlilik Yaşamı Ölçeği geliştirme çalışmalarında her ikisi de çalışan ve en az lise eğitimi görmüş, 2- 20 yıldır evli olan ve Ankara ili Merkez ilçesinde oturan eşlerden oluşan bir örneklem grubu belirlenmiştir. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır ve ölçekteki her bir maddeye verilecek yanıt ve puan karşılığı '1= kesinlikle katılmıyorum', '2= katılmıyorum', '3= kararsızım', '4= katılıyorum' ve '5= kesinlikle katılıyorum' şeklindedir. Derecelendirmede seçeneklere doyumsuzluk- doyum yönünde 1 ile 5 arasında puan verilmiştir. Ancak ölçekteki 3 sorunun puanlaması doyum- doyumsuzluk yönünde 5- 1 puan arasında değer almaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50' dir. Daha yüksek puan, daha fazla evlilik doyumunu göstermektedir (Tezer, 1986).

Evlilik yaşamı ölçeğinin güvenilirliği, ölçeğin test tekrar test yöntemi kullanılarak 3 ay ara ile iki kere uygulanması yoluyla hesaplanmıştır ve Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı .85 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı ise evlilik yaşamı ölçeğinin uygulandığı 50 ve 208 kişilik gruplar için ayrı ayrı olmak üzere, Cronbach Alfa formülü kullanılarak hesaplanmıştır. İlk uygulamada .91, ikinci uygulama grubunda ise .89 olarak bulunmuş ve ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu belirtilmiştir (Tezer, 1986).

Ölçeğin geçerliliğini belirlemek amacıyla evliliklerini sürdüren ve boşanmış bireylere ölçek uygulanmış ve iki grubun ölçekten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Evliliğini sürdüren ve boşanmış bireylerin puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($t= 6.23$, $p<0.01$). Bu bulgu ölçeğin evlilik ilişkisinden sağlanan genel doyum düzeyi açısından evliliğini sürdüren eşlerle, boşanmış eşleri birbirinden ayırdığını göstermektedir (Tezer, 1986).

Berk (2009) çalışmasında evlilik yaşamı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yeniden yapmıştır. Güvenirliğinin test edilmesinde test tekrar test ve Alfa katsayısından (Cronbach alfa) yararlanılmıştır. Test tekrar test yöntemi kullanılarak elde edilen güvenilirlik katsayısının .81 olduğu ve güvenilirlik şartını sağladığı belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı incelenmiş ve .89 gibi yüksek bir güvenilirlik değeri elde edilmiştir. Bu araştırmada evlilik doyumu ölçeğinin güvenilirlik katsayısı Cronbach Alfa formülü kullanılarak hesaplanmış .89 olarak bulunmuştur.

3.3.5. Anket Formunun Uygulanması

Araştırmanın anket uygulaması 1 Mayıs- 13 Haziran 2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesi amacıyla Tabakalı Küme Örnekleme yöntemi ile belirlenen okullara ulaşılmış ve bu okullardaki çift gelirli ailelere okul aracılığıyla iletilmiştir. Ailelere bir hafta süre verilmiş daha sonra doldurulan formlar okul öncesi kurumlardan toplanmıştır.

3.3.6. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler 'SPSS 21' yazılımına araştırmacı tarafından aktarılmıştır. Veriler önce herhangi bir değişkene bağlı kalınsızın analize tabi tutulmuş ve toplam aile sayısı esas alınarak her bir soru için tanımlayıcı istatistikler olan mutlak (N) ve yüzde (%) değerleri gösteren frekans tabloları hazırlanmıştır.

Katılımcıların Çocuk Bakımında Baba Katılımı Anketi'nin genelinden ve ankette yer alan alt alanlardan (Katılımın Değerlendirilmesi, Çocuk Bakımı Sorumluluğu, Çocuğu Sosyalleştirme Sorumluluğu, Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki, Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı ve Erişilebilirlik) almış oldukları puanlar ayrı ayrı hesaplanmıştır. Babaların katılımlarına ilişkin, annelerin ise babaların katılımına ilişkin yaptığı değerlendirmeler sonucunda “Aritmetik ortalama” ve “Standart sapma” değerleri hesaplanmıştır.

Baba cevaplarına göre babaların çocuk yetiştirmeye katılımının, babaların yaş grubu ve öğrenim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespiti için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Babalar ve anneler tarafından değerlendirilen babaların çocuk yetiştirmeye katılımının anlamlı farklılık gösteren alt boyutlarında farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının tespiti için Çoklu Karşılaştırma Testi (SCHEFFE) uygulanmıştır.

Baba cevaplarına göre babaların çocuk yetiştirmeye katılımının cinsiyet rollerine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespiti için Bağımsız Gruplar için t Testi yapılmıştır. Babaların çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin geneli ve alt boyutları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlemelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

4. BULGULAR

4.1. AİLELER HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, ailelerin sahip olduğu çocuğun sayısı, yaşı, cinsiyeti, okul öncesi dönemdeki çocuğun yaşı gibi çocuklara ilişkin bilgiler; evlilik süresi, aylık hane geliri, ebeveynlerin yaşı, öğrenim durumu, işteki pozisyonu, çalışma biçimi, haftalık çalışma saati, aylık hane gelir düzeyi memnuniyeti ve iş memnuniyeti gibi anne ve babalara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.1.1. Ailelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı

Araştırma kapsamına alınan ailelerin yarıya yakınının (%49,7) iki çocuğu, %44,0'ının tek çocuğu, %4,6'sının üç çocuğu olduğu saptanmıştır. Dört ve daha fazla çocuğu olduğunu belirtenlerin (%1,7) oranının oldukça düşük olduğu görülmüştür (Tablo 1).

Tablo 1. Ailelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çocuk Sayısı	Sayı	%
1	154	44,0
2	174	49,7
3	16	4,6
4 veya daha fazla	6	1,7
Toplam	350	100,0

4.1.2. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyeti

Ailelerin okul öncesi dönemdeki çocuklarının %61,1' i kız, %38,3' ü erkektir (Tablo 2).

Tablo 2. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Cinsiyeti	Sayı	%
Kız	216	61,7
Erkek	134	38,3
Toplam	350	100

4.1.3. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşı

Ailelerin okul öncesi dönemdeki çocuklarının yaş dağılımı incelendiğinde; %37,7 ile 5 yaşında olanlar ilk sırada yer almakta, bunu %22,9 ile 3 yaşında, %20,6 ile 6 yaşında, %18,9 ile 4 yaşında olanlar izlemektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Ailelerin Sahip Olduğu Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşlarına Göre Dağılımı

Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşı	Sayı	%
3	80	22,9
4	66	18,9
5	132	37,7
6	72	20,6
Toplam	350	100,0

4.1.4. Ailelerin Aylık Toplam Hane Geliri

Ailelerin aylık toplam hane gelirine göre dağılımı incelendiğinde; %39,4'ü 3501-5000 TL, %26,7'si 2001-3500 TL, %24,8'i 5001-7500 TL arasında gelir elde etmektedir. 7501 TL ve üzeri gelire sahip aileler (%4,8) ve 1000-2000 TL arası gelire sahip aileler ise düşük orandadır (%4,2) (Tablo 4).

Tablo 4. Ailelerin Aylık Toplam Hane Gelirlerine Göre Dağılımı

Aylık Toplam Hane Geliri	Sayı	%
1000-2000	15	4,2
2001-3500	93	26,7
3501-5000	138	39,4
5001-7500	87	24,8
7501+	17	4,8
Toplam	350	100,0

4.1.5. Evlilik Süresi

Tablo 5'de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına alınan ebeveynlerin yarıdan fazlası (%56) 6-10 yıldır, %22,3'ü 11-15 yıldır, %12,6'sı 5 ve daha az, %8'i 16-20 yıldır evli

olduklarını belirtirken, 21 ve daha fazla yıldır evli olanların (%1,1) oranı düşüktür (Tablo 5).

Tablo 5. Ailelerin Evlilik Sürelerine Göre Dağılımı

Evlilik Süresi	Sayı	%
5 ve daha az	44	12,6
6 - 10	196	56,0
11 - 15	78	22,3
16 - 20	28	8,0
21 ve üstü	4	1,1
Toplam	350	100,0

4.1.6. Anne ve Babalara İlişkin Sosyo-Ekonomik ve Demografik Bilgiler

Araştırmaya kapsamına alınan ailelerde annelerin yarıya yakınının (%49,7) 20-34, %49,1'inin 35-54 yaş grubunda, babaların ise %61,7'sinin 35-54, %36'sının 20-34 yaş grubunda yer aldığı saptanmıştır. 55 ve üzeri yaş grubunda olan annelerin (%1,1) ve babaların (%2,3) oranı oldukça düşüktür (Tablo 6).

Anne ve babaların öğrenim durumu incelendiğinde, hem anneler (%42,3) hem de babalar (%41,1) arasında lisans mezunu olanlar ilk sırada gelmektedir. Bunu annelerde eşit oranlarla lise (%19,4) ve ön lisans (19,4) mezunu olanlar, babalarda da yine %26,3 ile lise ve %10,9 ile ön lisans mezunu olanlar izlemektedir. Anneler arasında %11,4 ile yüksek lisans mezunu, babalar arasında ise %8 ile doktora mezunu olması dikkat çekicidir. Doktora yapan annelerin (%2,3) oranının babalara göre, yüksek lisans yapan babaların (%6,3) oranının da anneler göre daha düşük olduğu görülmüştür. İlkokul (anne %1,7, baba %2,3) ve ortaokul (anne %3,4, baba %5,1) mezunu olan anne- babaların oranının düşük olduğu saptanmıştır (Tablo 6).

Araştırma kapsamına alınan ailelerdeki annelerin iş pozisyonu incelendiğinde; %74,9'unun ilk kademe, %14,9'unun orta kademe, %10,3'ünün üst kademe pozisyonunda olduğu görülmektedir. Babanın iş pozisyonu incelendiğinde %57,1'inin ilk kademe, %21,2'sinin orta kademe, %21,7'sinin üst kademe pozisyonunda olduğu bulunmuştur (Tablo 6).

Annelerin %77,1'i tam gün, %14,9'u yarım gün babaların da %85,7'si tam gün, %2,9'u yarım gün çalışmaktadır. Annelerin % 8'i babaların %11,4'ü esnek çalışma saatlerine sahiptir (Tablo 6).

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırma kapsamına alınan hem anneler (%61,7) hem de babalar (%46,9) arasında haftalık çalışma saati 36-44 olanlar önde gelmekte, bunu annelerde %21,7 ile, babalarda da %41,7 ile 45-60 saat çalışanlar izlemektedir. Annelerde 35 saat ve daha az çalışanlar (anne %14,9, baba %5,7) babalardan daha yüksek oranda iken, 61 saat ve daha fazla çalışan babaların (anne %1,7, baba%5,7) oranının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Ailedeki anne ve babaların işlerinden memnun olma durumları incelendiğinde hem annelerin (%62,9), hem de babaların (%64,6) yarıdan fazlasının işlerinden memnun olduğu görülmüştür. Anneler arasında %22,9 ile, babalar arasında %20 ile işinden oldukça memnun olanlar da ilave edildiğinde ailedeki anne ve babaların çoğunluğunun işlerinden memnun oldukları söylenebilir (Tablo 6).

Aylık hane gelirinden memnuniyet düzeyi incelendiğinde hem annelerin hem de babaların memnuniyet düzeylerinin benzerlik gösterdiği bulunmuştur (Memnun: anne%43,4, baba %45,7, memnun değil: anne %28, baba %28,6, kararsız: anne %17,1, baba %16). Hane gelirinden oldukça memnun olan (anne %6, baba %4,6) ve hiç memnun olmayan (anne %4,6, baba%5,1) anne ve babaların oranının daha düşük olduğu görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 6. Anne ve Babaların Sosyo-Ekonomik ve Demografik Bilgilere Göre Dağılımı

Anne ve Babalara İlişkin Sosyo-Ekonomik ve Demografik Bilgiler		ANNE		BABA	
		Sayı	%	Sayı	%
Yaş	20 - 34	174	49,7	126	36,0
	35 - 54	172	49,1	216	61,7
	55 ve daha fazla	4	1,1	8	2,3
	Toplam	350	100,0	350	100,0
Öğrenim Durumu	İlkokul	6	1,7	8	2,3
	Ortaokul	12	3,4	18	5,1
	Lise	68	19,4	92	26,3
	Ön lisans	68	19,4	38	10,9
	Lisans	148	42,3	144	41,1
	Yüksek lisans	40	11,4	22	6,3
	Doktora	8	2,3	28	8,0
	Toplam	350	100,0	350	100,0
İşteki Pozisyon	İlk kademe	262	74,9	200	57,1
	Orta kademe	52	14,9	74	21,2
	Üst kademe	36	10,3	76	21,7
	Toplam	350	100,0	350	100,0
Çalışma Biçimi	Tam gün	270	77,1	300	85,7
	Yarım gün	52	14,9	10	2,9
	Esnek çalışma	28	8,0	40	11,4
	Toplam	350	100,0	350	100,0
Haftalık Çalışma Saati	35 saat ve daha az	52	14,9	20	5,7
	36-44 saat	216	61,7	164	46,9
	45-60 saat	76	21,7	146	41,7
	61 saat ve daha fazla	6	1,7	20	5,7
	Toplam	350	100,0	350	100,0
İş Memnuniyeti	Oldukça memnunum	80	22,9	70	20,0
	Memnunum	220	62,9	226	64,6
	Kararsızım	22	6,3	38	10,9
	Memnun değilim	26	7,4	16	4,6
	Hiç memnun değilim	2	0,6	0	,0
	Toplam	350	100,0	350	100,0
Aylık Hane Gelir Düzeyi Memnuniyeti	Oldukça memnunum	24	6,9	16	4,6
	Memnunum	152	43,4	160	45,7
	Kararsızım	60	17,1	56	16,0
	Memnun değilim	98	28,0	100	28,6
	Hiç memnun değilim	16	4,6	18	5,1
	Toplam	350	100,0	350	100,0

4.2. BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE YÖNELİK ETKİNLİKLERE KATILIM DURUMU İLE İLGİLİ BİLGİLER

4.2.1. Babaların Genel Olarak Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Etkinliklere Katılım Durumları

Çocuk Bakımında Baba Katılımı Anketi'nde genel katılım durumu, %'lik değerlendirme soruları hariç tutulduğunda, ankette yer alan tüm sorular için alınabilecek en yüksek puan 100 olduğu için sonuçlar bu tam puan üzerinden % olarak hesaplanmıştır. Her alt alan için alınabilecek en yüksek puan Katılım:12, Çocuk Bakımı: 12, Sosyalleştirme: 18, Yetiştirme Kararlarını Etkileme: 12, Çocuk Yetiştirme Görevleri: 28, Erişilebilirlik: 18 şeklindedir. Toplam puan $12 + 12 + 18 + 12 + 28 + 28 = 100$ olarak hesaplanmış ve alınan genel puan (%) yüzde olarak ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan ailelerde babaların çocuk bakımında baba katılım ölçeğinden aldıkları en düşük puan 35; en yüksek puan ise 82'dir. Babalarının baba katılım anketinin bütününden aldıkları puanların aritmetik ortalaması 67,23; standart sapma değeri ise 7,79'dur. Buna göre babalar, (0 – 100 puan aralığı üzerinden) çocuklarının yetiştirilmesine yönelik etkinliklere %67.0 oranında katıldıklarını belirtmektedirler (Tablo 7).

Annelerin babalara ilişkin yapmış olduğu değerlendirmeye göre, babaların çocuk yetiştirmeye genel katılım durumundan aldıkları en düşük puan 43; en yüksek puan 87'dir. Annelerin yaptığı değerlendirmeye göre, babaların anketin bütününden almış oldukları toplam puanların aritmetik ortalaması 64.3; standart sapma değeri ise 9,57'dir. Buna göre anneler, babaların çocuklarının yetiştirilmesine yönelik etkinliklere %64 oranında katıldıklarını belirtmektedirler (Tablo 7).

Çocuk yetiştirmeye yönelik etkinliklere katıldığını belirten babaların ortalaması annelere göre daha yüksek olup anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$).

Tablo 7. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Etkinliklere Genel Katılım Durumlarına İlişkin Ortalama Puanlar

Genel Katılım	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Baba	350	35	82	67,23	7,79	4,453	0,000*
Anne	350	43	87	64,30	9,57		

*p<0,05

4.2.2. Katılımın Değerlendirilmesi

Katılımın değerlendirilmesi alt alanında yer alan sorunun puan aralığı 0-12 arasında değişmektedir (Çok katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç katılmıyorum). Baba ve anne cevaplarının ortalamaları incelendiğinde, babaların katılımın değerlendirilmesi alt alanından aldıkları en düşük puan 3, en yüksek puan 12, ortalama puanı 9,60 standart sapma değeri 2,01’dir. Ortalama puan ‘‘Katılıyorum’’ seçeneğine karşılık gelmektedir. Buna göre babalar, ‘Katılımın Değerlendirilmesi’ alt alanında çocuklarının yetiştirilmesi ve bakımıyla ilgili düzenlemelere katıldıklarını belirtmektedirler (Tablo 8).

Annelerin babalara ilişkin yaptığı değerlendirmede babaların çocuk bakımına katılım alt alanından aldıkları en düşük puan 2, en yüksek puan 11, ortalama puanı 9,65 standart sapma değeri 2,42’dir. Ortalama puan ‘‘Katılıyorum’’ seçeneğine karşılık gelmektedir. Buna göre anneler; ‘Katılımın Değerlendirilmesi’ alt alanında, babaların çocuklarının yetiştirilmesi ve bakımıyla ilgili düzenlemelere katıldıklarını belirtmektedirler (Tablo 8). Katılımın değerlendirilmesi alt alanında annelerin cevaplarına ait ortalama babalara göre daha yüksektir. Anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlıdır (p<0,05).

Tablo 8. Katılımın Değerlendirilmesi Alt Alanında Anne ve Baba Cevaplarına İlişkin Ortalama Puanlar

Katılımın Değerlendirmesi	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Baba	350	3	12	9,60	2,01	-9,184	0,000*
Anne	350	2	11	9,65	2,42		

*p<0,05

4.2.3. Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğu

Çocuk bakımı ve sosyalleştirme sorumluluğu alt alanı dört bölümden oluşmaktadır. Çocuğa öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişilerin değerlendirildiği ilk alt alanda anne baba ve diğer kişilerin bakım sağlama oranları 0, 25, 50, 75 ve 100'üncü yüzdelik dilimlerde değerlendirilmektedir.

Araştırma kapsamına alınan babaların yarısı (%50,9) çocuğa öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişinin 75. yüzdelik dilimde anne, %66,9'u 25. yüzdelik dilimde baba olduğunu belirtmiştir. Babalar evdeki başka bir kişinin ise 25. yüzdelik dilimde %19,4 oranında çocuğun bakımına katıldığını belirtmiştir (Tablo 9).

Tablo 9. Babaların Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğuna İlişkin Cevaplarının Yüzde Dağılımı

Öncelikli bakım sağlama sorumluluğu	%0		%25		%50		%75		%100	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi çocuğunuzun annesi midir?	4	1,1	18	5,1	134	38,3	178	50,9	16	4,6
Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi siz misiniz?	32	9,1	234	66,9	76	21,7	8	2,3	0	0,0
Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi evinizdeki başka bir kişi midir?	266	76,0	68	19,4	12	3,4	0	0,0	4	1,1

Araştırma kapsamına alınan annelerin %50,9'u çocuğa öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişinin 75. yüzdelik dilimde anne, %60,6'sı çocuğa öncelikli bakım sağlamak durumunda olan kişinin 25. yüzdelik dilimde baba, %13,1'i ise çocuğa öncelikli bakım sağlamak durumunda olan kişinin 25. yüzdelik dilimde evdeki başka bir kişi olduğunu belirtmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Annelerin Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğuna İlişkin Cevaplarının Yüzde Dağılımı

Öncelikli bakım sağlama sorumluluğu	%0		%25		%50		%75		%100	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	Sayı	%	sayı	%
Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi çocuğunuzun annesi midir?	32	9,1	212	60,6	86	24,6	20	5,7	0	0,0
Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi siz misiniz?	4	1,1	34	9,7	110	31,4	178	50,9	24	6,9
Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi evinizdeki başka bir kişi midir?	288	82,3	46	13,1	12	3,4	0	0,0	4	1,1

4.2.4. Çocuk Bakımına Katılım

Bu alt alanda çocuk bakımıyla ilgili ‘Çocuk için yemek hazırlama’, ‘Çocuk için sorumluluğa sahip yegâne kişi olma’, ‘Geceleri çocuğu yatağına yatırma’, ‘Çocuğa banyo yaptırmama’ sorumluluklarını anne ve babaların ne sıklıkla (Sık sık , Bazen, Seyrek, Uygulanabilir değil) yerine getirdiği belirlenmiştir. Çocuk bakımıyla ilgili sorumlulukların yapılaş sıklığının değerlendirildiği alt alandaki puan aralığı 0-12’dir. Babaların ve annelerin değerlendirmesine göre bu alt alandan alınan ortalama puanlar Tablo 11’ de verilmiştir.

Babaların Çocuk Bakım Sorumluluğu alt alanından aldıkları en düşük puan 3, en yüksek puan 11, standart sapma değeri 2,94, ortalama puanı ise 5,16’dır. Annelerin değerlendirmesine göre babaların aldıkları en düşük puan 4, en yüksek puan 11, standart sapma değeri 2,83, ortalama puanı ise 9,66’dır. Baba görüşlerine göre babaların aldığı puan ‘seyrek’, anne görüşlerine göre ise babaların aldığı puan ‘bazen’ seçenek aralığına denk gelmektedir. Babalar çocuk bakım sorumluluklarını seyrek olarak yerine

getirdiklerini ifade ederken, anneler babaların bu sorumluluğu bazen yerine getirdiğini belirtmişlerdir.

Çocuk bakımı alt alanında annelere ait ortalamalar daha yüksek olup, anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 11. Çocuk Bakımı Alt Alanında Anne ve Baba Cevaplarının Ortalamaları

Çocuk Bakımı	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Baba	350	3	11	5,16	2,94	-13,874	0,000*
Anne	350	4	11	9,66	2,83		

* $p<0,05$

4.2.5. Sosyalleştirme Sorumluluğu

Sosyalleştirme alt alanında ‘Çocuğa ceza verme’, ‘Çocuğun davranışlarına sınır koyma’, ‘Çocuğun ödevlerine yardım etme’, ‘Çocukla sportif/eğlenceli etkinliklere katılma’, ‘Çocukla yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma’, ‘Çocuğun iyi davranışlarını pekiştirme’ sorumlulukları yer almaktadır.

Çocuğun sosyalleştirilmesiyle ilgili sorumlulukların yapılış sıklığının belirlendiği alt alan 6 sorudan oluşmakta, puan aralığı 0-18 arasında değişmektedir. Babaların ve annelerin değerlendirmesine göre bu alt alandan alınan ortalama puanlar tablo13’te verilmiştir. Babalar çocuk sosyalleştirme sorumluluğu alt alanından en düşük 5, en yüksek 18 puan almıştır. Standart sapma değeri 2,88’dir. Baba görüşlerine göre ortalama puan 12,03 olup değerlendirmede “Bazen” seçeneğine karşılık gelmektedir.

Annelerin babalara ilişkin yaptığı değerlendirmeye göre babaların bu alt alandan aldıkları puanlara baktığımızda ise en düşük puanın 7, en yüksek puanın ise 18 olduğu görülmektedir. Standart sapma değeri 3,16’dir. Annelerin yaptığı değerlendirmeye göre bu alt alandaki ortalama 12,66 olup bazen seçeneğine karşılık gelen aralıktadır. Hem anneler hem de babaların kendisi tarafından, babaların çocuğun sosyalleşmesi konusundaki sorumluluklarını bazen yerine getirdiği belirtilmiştir (Tablo 12).

Çocuğun sosyalleştirilmesi alt alanında annelerin cevaplarının ortalaması babalara göre daha yüksek olup anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlıdır ($p<0,05$).

Tablo 12. Çocuğun Sosyalleştirilmesi Alt Alanında Anne ve Baba Cevaplarının Ortalamaları

Çocuğun Sosyalleştirilmesi	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Baba	350	5	18	12,03	2,88	-2,773	0,006*
Anne	350	7	18	12,66	3,16		

* $p<0,05$

4.2.6. Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğuna Katılım Yüzdeleri

Çocuk bakımı ve sosyalleştirme sorumluluğu alt alanındaki 4. bölümde sosyalleştirme ve bakıma ilişkin sorular % olarak değerlendirilmektedir. Bu bölümde Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğu kapsamında yer alan görevlerin, babalar, anneler ve çocuğun yetiştirilmesi ile ilgilenen evdeki diğer kişiler tarafından yerine getirilme yüzdelere ilişkin veriler incelenmiştir.

Çocuk bakımına katılım alt alanında babaların, annelerin bu konudaki sorumlulukları daha yüksek oranda yerine getirdiğini belirttikleri, kendilerinin ise ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Babalar, annelerin %76,91 oranında yemek hazırlama, %71,13 oranında banyo yaptıрма, %59,39 oranında çocuğu yatağına yatırma ve %57,83 oranında çocuk için sorumluluğa sahip yegane kişi olma görevlerini yerine getirdiğini belirtmiştir (Tablo 13).

Çocuk Bakımı Sorumluluğu alt alanında anneler de babaların verdiği cevaplara benzer oranlarda (yemek hazırlama %75,23, banyo yaptıрма %73,50, yatağına yatırma % 63,31, çocuk için sorumluluğa sahip yegane kişi olma %59,23) çocuk bakımı sorumluluklarını kendilerinin daha çok yerine getirdiklerini belirtmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Baba ve Annelere Göre Çocuk Bakımı Sorumluluklarının Anne, Baba ve Diğer Kişiler Tarafından Yerine Getirilmesine İlişkin Yüzde Dağılımı

Çocuk Bakımı Sorumlulukları	Babalara göre			Annelere göre		
	Baba (%)	Anne (%)	Diğer (%)	Baba (%)	Anne (%)	Diğer (%)
Çocuk için yemek hazırlama	20,29	76,91	6,49	17,80	75,23	6,63
Çocuk için sorumluluğa sahip yegane kişi olma	38,51	57,83	2,43	38,26	59,23	2,40
Geceleri çocuğu yatağına yatırma	38,18	59,39	,94	34,70	63,31	,45
Çocuğa banyo yaptırma	25,74	71,13	2,90	23,59	73,50	2,65

Babalar çocuğu sosyalleştirme sorumluluğu alt alanında, annelere yakın oranlarda sorumluluk üstlendiklerini belirtmekle birlikte, bu konuda sorumluluk üstlenen annelerin oranının babalardan yüksek olduğu görülmektedir. Anneler %61,71 ile okul ödevlerinde çocuğa yardım etme, %53,99 ile çocuğun iyi davranışlarını pekiştirme, %53,43 ile çocuğun davranışlarına sınır koyma, %53,18 ile çocuğun yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma, %50,66 ile çocukla sportif/eglençeli etkinliklere katılma, %50,99 ile çocuğa ceza verme davranışlarını daha çok yerine getirmektedir. Babalar bu alt alanda en çok (%46,23) çocukla sportif/eglençeli etkinliklere katıldıklarını belirtmiştir (Tablo 14).

Çocuğu sosyalleştirme sorumluluğu alt alanında annelerin cevaplarına bakıldığında da; çocukların sosyalleşmesi konusundaki sorumlulukların babalardan çok anneler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir (ödevlerinde çocuğa yardım etme %59,62, yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma %54,71, iyi davranışları pekiştirme %54,71, davranışlara sınır koyma %54,29, çocukla sportif/eglençeli etkinliklere katılma %51,26, ceza verme %47,94). Anneler tarafından babaların en çok (%46,57) çocukla sportif/eglençeli etkinliklere katıldıkları, en az (%34,87) ise okul ödevlerinde çocuklara yardım ettikleri belirtilmiştir (Tablo 14).

Tablo 14. Baba ve Annelere Göre Çocuğu Sosyalleştirme Sorumluluğunun Anne, Baba ve Diğer Kişiler Tarafından Yerine Getirilmesine ilişkin Yüzde Dağılımı

Çocuğu Sosyalleştirme Sorumlulukları	Babalara göre			Annelere göre		
	Baba (%)	Anne (%)	Diğer (%)	Baba (%)	Anne (%)	Diğer (%)
Çocuğa ceza verme	40,32	50,99	2,24	41,23	47,94	2,86
Çocuğun davranışlarına sınır koyma	43,97	53,43	1,77	42,51	54,29	2,06
Okul ödevlerinde çocuğa yardım etme	34,29	61,71	,63	34,87	59,62	1,00
Çocukla sportif/eğlenceli etkinliklere katılma	46,23	50,66	1,97	46,57	51,26	1,46
Çocuğun yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma	43,81	53,18	2,49	44,37	54,71	1,89
Çocuğun iyi davranışlarını pekiştirme (okuldaki performansı gibi)	43,45	53,99	1,99	43,29	54,71	2,00

Çocuk bakımı ve sosyalleştirme sorumluluğu kapsamında yer alan görevlerin baba, anne ve çocuğun yetiştirilmesiyle ilgilenen evdeki bir başka şahıs tarafından yerine getirilme yüzdeleri babaların yapmış olduğu değerlendirmeye göre incelendiğinde, babaların bu görevleri yapmada aldıkları en düşük yüzdelik puan %6,74; en yüksek puan ise %46,23'tür. Annelerin ise almış oldukları en düşük yüzdelik puan %50; en yüksek yüzdelik puan %88'dir. Bu görevlerin çocuğun bakımıyla ilgilenen evdeki bir diğer kişi tarafından yerine getirilme yüzdesine bakıldığında, alınan en düşük yüzdelik puan %0; en yüksek yüzdelik puan %6,49'dur. Babaların değerlendirmesine göre, kendileri için belirttikleri yüzdelik puan ortalaması %34,7 anneler hakkındaki yüzdelik puan ortalaması %61,6'dır. Çocuğun bakımıyla ilgilenen diğer kişiler için yüzdelik puan ortalaması %2,62'dir (Tablo 15).

Annelerin yapmış olduğu değerlendirmeye göre, çocuk bakımı ve sosyalleştirme sorumluluğuna ait görevlerin babalar, anneler ve çocuğun yetiştirilmesi ile ilgilenen evdeki bir diğer kişi tarafından yerine getirilme yüzdeleri incelendiğinde, babaların bu görevleri yerine getirmede aldıkları en düşük yüzdelik puan %7,31; en yüksek yüzdelik puan ise %46,5'dir. Annelerin çocuk bakımı ve sosyalleştirilmesiyle ilgili görevlerde

almış oldukları en düşük yüzdelik puan %47,94; en yüksek yüzdelik puan %89,09'dur. Bu görevlerin çocuğun bakımıyla ilgilenen evdeki bir diğer kişi tarafından yerine getirilme yüzdesine bakıldığında alınan en düşük yüzdelik puan %0,45; en yüksek yüzdelik puan %6,63'dür. Annelerin değerlendirmesine göre, babaların bu bölümdeki yüzdelik puan ortalamaları %34,05'dir. Annelerin kendilerine ilişkin yaptıkları değerlendirmeye göre, bu alandaki yüzdelik puan ortalamaları %62,08'dir. Çocuğun bakımıyla ilgilenen diğer kişinin yüzdelik puan ortalaması %2,46'dır. Anne ve babaların çocuk bakımı ve sosyalleştirme konusundaki sorumluluğun yerine getirilmesine ilişkin görüşleri benzerlik göstermektedir (Tablo 15).

Tablo 15. Baba ve Annelere Göre Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğunun Anne, Baba ve Diğer Kişiler Tarafından Yerine Getirilmesine İlişkin Yüzdelerin Ortalaması

Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğunu Yerine Getirme Durumu	Babalara Göre			Annelere Göre		
	En düşük puan (%)	En yüksek puan (%)	Ortalama (%)	En düşük puan (%)	En yüksek puan (%)	Ortalama (%)
Baba	6,74	46,23	34,7	7,31	46,5	34,05
Anne	50	88	61,6	47,94	89,09	62,08
Diğer	0	6,49	2,62	0,45	6,63	2,46

4.2.7. Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki

Çocuk yetiştirme kararlarını etkileme alt alanındaki iki (1- Çocuk disipline edilmesi gerektiğinde, 2- Çocuk yeni şeyler denemek için yeterince olgunlaşınca) maddenin puan aralığı 0-12 arasındadır. Anne ve babaların kendilerine ilişkin yapmış olduğu değerlendirmeye göre, Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki alt alanından aldıkları en düşük puan 0, en yüksek puan ise 12'dir. Bu alt alandaki cevap seçenekleri 'daima baba', 'daima anne', 'baba ve anne eşit', 'baba anneden fazla', 'anne babadan fazla' şeklinde değişmektedir.

Babalarının bu kısımda almış oldukları puanların aritmetik ortalaması 5,73; standart sapma değeri ise 1,98 olarak hesaplanmıştır. Babaların almış oldukları puanlarının aritmetik ortalaması olan 5,73 değeri baba ve anne eşit seçeneğine karşılık gelen puan aralığındadır. Buna göre babalar, çocuklarının yetiştirilmesiyle ilgili kararları annelerle eşit olarak birlikte aldıklarını belirtmektedirler (Tablo 16).

Annelerin babalara ilişkin yapmış olduğu değerlendirmeye göre, babaların bu alt alandan aldıkları puanlara bakıldığında en düşük puan 0, en yüksek puan ise 12'dir. Annelerin değerlendirmesine göre, babaların almış oldukları puanların aritmetik ortalaması 5.55; standart sapma değeri ise 1,90'dır. Babaların almış oldukları puanların aritmetik ortalaması olan 5.5 değeri baba ve anne eşit seçeneğine karşılık gelen puan aralığındadır. Buna göre anneler, babaların çocuklarının yetiştirilmesiyle ilgili kararları eşit olarak aldıklarını belirtmektedirler (Tablo 16).

Anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 16. Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki Alanına İlişkin Anne ve Baba Ortalamaları

Çocuk Yetiştirme Kararlarını Etkileme Durumu	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Baba	350	0	12	5,73	1,98	-8,974	0,000*
Anne	350	0	12	5,55	1,90		

* $p<0,05$

4.2.8. Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı

Çocuk yetiştirme görevlerini yapma sıklığı alt alanında 'Çocuğun yaptıkları hoşuna gittiğinde bunu çocuğa söyleme', 'Çocukla iyi bir diyaloga sahip olma', 'Problemleri çözmede çocuğun yardım etmesine izin verme', 'Çocuğun yapmaktan hoşlandığı şeyleri onunla birlikte yapma', 'Çocuğa güzel şeyler söyleme', 'İhtiyaç duyduğunda çocuğa yardımcı olma', 'Çocuğa hikayeler anlatma' sorumluluklarını babaların hangi sıklıkta (çok sık, sık sık, bazen, seyrek, asla) yerine getirdiği anne ve babalar tarafından değerlendirilmiştir. Bu alt alanda 7 soru bulunmakta olup puan aralığı 0-28 arasında

değişmektedir. Babaların kendilerine ilişkin yapmış olduğu değerlendirmeye göre, çocuk yetiştirme görevleri alt alanında babaların aldıkları en düşük puan 11; en yüksek puan ise 28 olarak hesaplanmıştır. Babalarının anketin bu alt alanında almış oldukları puanların aritmetik ortalaması 22,5; standart sapma değeri ise 3,66'dır. Babaların kendilerine ilişkin değerlendirmeden almış oldukları puanlarının aritmetik ortalaması olan 22.5 değeri sık sık seçeneğine karşılık gelen puan aralığındadır. Buna göre babalar, çocuklarının yetiştirilmeleriyle ilgili görevleri sık sık yerine getirdiklerini belirtmektedirler (Tablo 17). Annelerin babalara ilişkin yapmış olduğu değerlendirmeye göre, babaların çocuk yetiştirme görevleri alt alanındaki puanları incelediğinde, en düşük 7; en yüksek 24 puan alındığı görülmektedir. Annelere göre babaların bu alt alandaki puanlarının aritmetik ortalaması 12,54; standart sapma değeri ise 4,62'dir. Annelerin yaptığı değerlendirmeye göre babaların aldıkları puanlarının aritmetik ortalaması olan 12,54 değeri bazen seçeneğine karşılık gelen puan aralığındadır. Buna göre anneler, babaların çocuklarının yetiştirilmeleriyle ilgili görevleri bazen yerine getirdiklerini belirtmektedirler (Tablo 17). Çocuk yetiştirme görevlerini yapma sıklığına ilişkin anne ve baba cevapları arasındaki fark dikkat çekicidir. Anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 17. Çocuk Yetiştirme Görevleri Alanına İlişkin Anne ve Baba Ortalamaları

Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Baba	350	11	28	22,55	3,66	31,81	0,000*
Anne	350	7	24	12,54	4,62		

* $p<0,05$

4.2.9. Erişilebilirlik

Erişilebilirlik alt alanında 'Bazı zamanlar evden ya da çocuklardan haftalarca ya da aylarca uzak kaldığınız oluyor mu?' 'Haftada en az iki gece akşamları dışarıda kaldığınız oluyor mu?', 'Bazı zamanlar, günlerce evden uzakta kaldığınız oluyor mu?', 'Öğle yemeği için hafta boyunca evde olur musunuz?', 'Haftanın her günü, tüm gün boyunca çocuk ve aileyle birlikte evde oluyor musunuz?', 'Çocuk okuldan geldiğinde öğleden sonraları

evde oluyor musunuz? ‘Haftada en az iki gece çocukla akşam yemeğini kaçırdığınız oluyor mu?’, ‘Hafta sonları evden uzakta kaldığınız oluyor mu?’, ‘Hafta boyunca çocukla ve aileyle kahvaltı yapar mısınız?’ soruları yer almakta ve cevap seçenekleri ‘Sık sık’, ‘Bazen’, ‘Asla’ şeklinde değişmektedir. Bu alt alandaki 9 sorunun puan aralığı 0-18 arasındadır.

Babaların kendilerine ilişkin erişilebilirlik puan ortalamaları 12,17, standart sapma değeri 3,24, aldıkları en düşük puan 4, en yüksek puan 18’dir. Babaların cevaplarına ait ortalama değer olan 12,17 değeri bazen seçeneğine karşılık gelmektedir (Tablo 18).

Annelerin babalara ilişkin erişilebilirlikle ilgili yaptıkları değerlendirmede, ortalama puan 11,40, standart sapma değeri 3,60, en düşük puan 3 en yüksek puan 16’dır. Annelere göre de, babaların toplam puanlarının aritmetik ortalaması olan 11,4 değeri bazen seçeneğine karşılık gelmektedir. Buna göre anneler, babaların erişilebilirlik alanındaki görevleri bazen yerine getirdiklerini ve erişilebilirlik kat sayılarının orta düzeyde olduğunu belirtmektedir (Tablo 18).

Hem baba hem de anne cevaplarına göre babaların bazen erişilebilir olduğu belirtilmekle birlikte babalara ait ortalama puan (12,17), annelere ait ortalama puandan (11,40) daha yüksek bulunmuştur.. Anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlıdır ($p<0,05$).

Tablo 18. Erişilebilirlik Alanına İlişkin Anne ve Baba Ortalamaları

Erişilebilirlik	N	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Baba	350	4	18	12,17	3,24	2,957	0,003*
Anne	350	3	16	11,40	3,60		

* $p<0,05$

4.2.10. Öğrenim Düzeylerine Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumları

Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin, babaların genel katılım durumuna ilişkin cevapları öğrenim durumuna göre incelendiğinde; doktora mezunu babaların genel katılım

ortalamalarının (72,39) diğer öğrenim durumuna sahip babaların genel katılım ortalamalarından (İlkokul: 61,50; Ortaokul: 69,33; Lise: 65,33; Önlisans: 65,82; Lisans: 67,36; ,Yüksek lisans: 70,64) daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Çocuk yetiştirmeye katılım alt alanında yüksek lisans mezunu babaların (10,36) ($P>0.05$), çocuk bakımı alt alanında doktora mezunu babaların (7,14) ($p<0.05$), sosyalleştirme alt alanında ilkokul mezunu babaların (13,25) ($p<0.05$), yetiştirme kararlarında etki alt alanında ortaokul mezunu babaların (7,00) ($p<0.05$), çocuk yetiştirme görevleri alt alanında doktora mezunu babaların (24,64) ($p<0.05$), erişilebilirlik alt alanında ortaokul mezunu babaların (14,56) ($p<0.05$) ortalamalarının diğer öğrenim durumuna sahip babalardan daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 19).

Tablo 19. Öğrenim Düzeylerine Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumlarının Dağılımı

Babaların Öğrenim Düzeyleri ve Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumu		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Katılım	İlkokul	8	9,00	0,00	1,56	0,16
	Ortaokul	18	9,00	3,25		
	Lise	92	9,52	2,46		
	Önlisans	38	9,63	1,24		
	Lisans	144	9,50	1,81		
	Yüksek lisans	22	10,36	1,53		
	Doktora	28	10,29	1,51		
	Toplam	350	9,60	2,01		
Çocuk Bakımı	İlkokul	8	3,50	0,53	6,71	0,00*
	Ortaokul	18	4,78	2,16		
	Lise	92	4,80	2,04		
	Önlisans	38	4,79	2,36		
	Lisans	144	5,14	1,82		
	Yüksek lisans	22	5,82	2,04		
	Doktora	28	7,14	2,34		
	Toplam	350	5,16	2,10		
Sosyalleştirme	İlkokul	8	13,25	1,39	5,58	0,00*
	Ortaokul	18	9,78	2,90		
	Lise	92	11,07	2,31		
	Önlisans	38	12,53	2,60		
	Lisans	144	12,67	3,07		
	Yüksek lisans	22	12,18	1,37		
	Doktora	28	12,21	3,68		
	Toplam	350	12,03	2,88		
Yetiştirme Kararlarını Etkileme	İlkokul	8	4,50	1,60	4,54	0,00*
	Ortaokul	18	7,00	3,25		
	Lise	92	5,15	1,59		

	Onlisans	38	5,61	1,83		
	Lisans	144	5,83	2,05		
	Yuksek lisans	22	6,82	1,89		
	Doktora	28	5,89	1,22		
	Toplam	350	5,73	1,98		
Çocuk Yetiştirme Görevleri	İlkokul	8	20,00	2,27	3,83	0,00*
	Ortaokul	18	24,22	3,32		
	Lise	92	22,67	3,35		
	Onlisans	38	21,89	2,94		
	Lisans	144	22,06	4,14		
	Yuksek lisans	22	23,36	2,77		
	Doktora	28	24,64	2,68		
	Toplam	350	22,55	3,66		
Erişilebilirlik	İlkokul	8	11,25	1,75	2,17	0,04*
	Ortaokul	18	14,56	1,89		
	Lise	92	12,11	3,35		
	Onlisans	38	11,37	2,66		
	Lisans	144	12,17	3,19		
	Yuksek lisans	22	12,09	4,48		
	Doktora	28	12,21	3,27		
	Toplam	350	12,17	3,24		
Genel Katılım Durumu	İlkokul	8	61,50	0,93	5,16	0,00*
	Ortaokul	18	69,33	7,82		
	Lise	92	65,33	8,83		
	Onlisans	38	65,82	5,98		
	Lisans	144	67,36	7,64		
	Yuksek lisans	22	70,64	6,54		
	Doktora	28	72,39	5,23		
	Toplam	350	67,23	7,79		

* $p<0,05$

Babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışlarının, babanın öğrenim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Buna göre; babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışının geneli, çocuk bakımı, sosyalleştirme, çocuk yetiştirme görevleri ile erişilebilirlik alt boyutları öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterirken ($p<0,05$), katılım alt boyutu öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılık gösteren alt boyutlardan farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan SCHEFFE testi sonuçlarına göre, ölçeğin geneli için; yüksek lisans mezunu babaların çocuk yetiştirmeye katılım durumları ile, lise ve lisans mezunu babaların katılım durumları arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Çocuk bakımı alt boyutunda; ilkokul mezunu babaların katılım durumu ortaokul ve yüksek lisans mezunu babaların katılım durumundan; ortaokul mezunu babaların katılım durumu ilkokul ve ön lisans mezunu babaların katılım durumundan; lise mezunu babaların katılım durumu yüksek lisans mezunu babaların katılım durumundan; ön lisans mezunu babaların katılım durumu ortaokul, lisans ve yüksek lisans mezunu babaların katılım durumundan anlamlı derecede farklıdır ($p<0,05$).

Sosyalleştirme alt boyutunda; ilkokul mezunu babaların katılım durumu, lisans ve doktora mezunu babaların katılım durumundan; ortaokul mezunu babaların katılım durumu, önlisans, lisans ve doktora mezunu babaların katılım durumundan; lise mezunu babaların katılım durumu, önlisans, lisans ve doktora mezunu babaların katılım durumundan; ön lisans mezunu babaların katılım durumu, ortaokul ve lise mezunu babaların katılım durumundan; lisans mezunu babaların katılım durumu, ilkokul, ortaokul, lise ve yüksek lisans mezunu babaların katılım durumundan, yüksek lisans mezunu babaların katılım durumu, lisans ve doktora mezunu babaların katılım durumundan anlamlı derecede farklıdır ($p<0,05$).

Yetiştirme kararlarını etkileme alt boyutu için, ilkokul mezunu babaların katılım durumu diğer bütün öğrenim düzeyindekilerden; yüksek lisans mezunu babaların katılım durumunun, lise ve doktora mezunu babaların katılım durumundan farklı olması istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Çocuk yetiştirme alt boyutunda; ilkokul mezunu kişilerin katılım düzeyi ortaokul, lise, yüksek lisans ve doktora mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklı; ortaokul mezunu kişilerin katılım düzeyi ilkokul, önlisans ve lisans mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklı; lise mezunu kişilerin katılım düzeyi, ilkokul ve doktora mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklı; önlisans mezunu kişilerin katılım düzeyi ortaokul ve doktora mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklı; lisans mezunu kişilerin katılım düzeyi ortaokul ve doktora mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklı; yüksek lisans mezunu kişilerin katılım düzeyi, ilkokul mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklı;

doktora mezunu kişilerin katılım düzeyi ise ilkokul, lise, önlisans ve lisans mezunu kişilerin katılım düzeyinden anlamlı derecede farklıdır ($p<0,05$)

Erişilebilirlik alt boyutu için; ortaokul mezunu babaların erişilebilirlik düzeyi ortalamaları diğer öğrenim düzeyindekilerin erişilebilirlik ortalamasından daha yüksektir ve fark istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

4.2.11. Yaş Gruplarına Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumları

Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin geneli için babaların cevapları yaş gruplarına göre incelendiğinde; 35-54 yaş grubundaki babaların en yüksek ortalamaya (67,61) sahip olduğu görülmektedir. Katılım alt alanında 9,76 ortalama ile çocuk bakımı alt alanında 5,30 ortalamayla, 20-34 yaş arası babalar önde gelmektedir. Sosyalleştirme (13,00) ve Yetiştirme kararlarını etkileme (6,75) alt alanlarında 55 yaş ve üzerinde olan babaların ortalamalarının diğer yaş gruplarından (20-34, 35-54) yüksek olduğu saptanmıştır. Çocuk yetiştirme görevleri alt alanında 20-34 yaş aralığındaki babalar (22,97), erişilebilirlik alt alanında 35-54 yaş aralığındaki babalar (12,42) en yüksek ortalamaya sahiptir (Tablo 20).

Tablo 20. Yaş Gruplarına Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumlarının Dağılımı

Babaların Yaş Grupları ve Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumu		N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Katılım	20 - 34	126	9,76	2,01	0,700	0,497
	35 - 54	216	9,50	2,03		
	55 +	8	9,75	1,39		
	Total	350	9,60	2,01		
Çocuk Bakımı	20 - 34	126	5,30	2,11	6,958	0,001*
	35 - 54	216	5,18	2,01		
	55 +	8	2,50	2,78		
	Total	350	5,16	2,10		
Sosyalleştirme	20 - 34	126	11,37	3,08	5,530	0,004*
	35 - 54	216	12,38	2,60		
	55 +	8	13,00	4,96		
	Total	350	12,03	2,88		
Yetiştirme Kararlarını Etkileme	20 - 34	126	5,60	1,70	1,387	0,251
	35 - 54	216	5,76	2,10		
	55 +	8	6,75	2,66		
	Total	350	5,73	1,98		
Çocuk Yetiştirme Görevleri	20 - 34	126	22,97	3,88	1,813	0,165
	35 - 54	216	22,37	3,49		
	55 +	8	21,00	3,93		
	Total	350	22,55	3,66		
Erişilebilirlik	20 - 34	126	11,90	2,95	3,824	0,023*
	35 - 54	216	12,42	3,40		
	55 +	8	9,50	0,53		
	Total	350	12,17	3,24		
Genel Katılım Durumu	20 - 34	126	66,90	8,33	1,850	0,159
	35 - 54	216	67,61	7,48		
	55 +	8	62,50	6,07		
	Total	350	67,23	7,79		

* $p < 0,05$

Babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışlarına ilişkin ortalamaları ve bu ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığının tespiti için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışını belirlemeye ilişkin ölçekte çocuk bakımı, sosyalleştirme ve erişilebilirlik alt boyutları yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterirken ($p < 0.05$), diğer alt boyutlar ve ölçeğin geneli babaların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının tespiti için yapılan SCHEFFE testi sonuçlarına göre;

Çocuk bakımı alt boyutu için; 55 ve üzeri yaşa sahip babaların ortalaması ile 20-34 ve 35-54 yaş grubu babaların ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlı olup ($p<0,05$) 20-34 ve 35-54 yaş grubu kişilerin ortalamaları arasındaki farkın önemli olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Sosyalleştirme alt boyutu için; 35-54 yaş grubundaki babaların ortalaması diğer iki yaş grubundaki (20-34; 55 ve üzeri) babaların ortalamasından anlamlı derecede farklı ($p<0,05$) olup, 20-34 ve 55 ve üzeri yaş grubu ortalamaları arasındaki farkın önemli olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Erişilebilirlik alt boyutu için; 55 ve üzeri yaştaki babaların ortalaması diğer iki yaş grubundaki (20-34, 35-54) babaların ortalamasından anlamlı derecede farklı iken, 20-34 yaş grubu babaların ortalaması ile 35-54 yaş grubu babaların ortalaması arasındaki farkın önemli olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

4.2.12. Cinsiyet Rollerine Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumları

Cinsiyet rolleri kalıp yargı ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 22, en yüksek puan 110'dur. Ölçekten elde edilen puanın artması cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutumu ifade etmektedir. Cinsiyet rolleri kalıp yargı ölçeğinden en düşük puan alan %27'lik grup (96 baba) geleneksel olmayan, en yüksek puan alan %27'lik grup (96 baba) geleneksel olarak değerlendirilmiş ve aradaki grup dikkate alınmamıştır. Babaların cinsiyet rolleri kalıp yargı ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 51,77'dir.

Baba görüşlerine göre babaların çocuk yetiştirmeye katılımının cinsiyet rollerine göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın önemli olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda t testi sonuçları Tablo 21'de verilmiştir.

Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde baba cevaplarına bakıldığında geleneksel olmayan babaların katılım ortalamaları (68,4), geleneksel babaların katılım ortalamalarından (65,3) yüksektir ($p<0,05$).

Katılım (geleneksel: 8,9; geleneksel olmayan: 9,9) Çocuk bakımı (geleneksel: 4,8; geleneksel olmayan: 5,4) Sosyalleştirme (geleneksel: 12,1; geleneksel olmayan: 12,4)

ve Çocuk yetiştirme görevleri (geleneksel: 21,5; geleneksel olmayan: 23,4) alt alanlarında, geleneksel olmayan babaların katılım ortalamaları, geleneksel babaların katılım ortalamalarından yüksektir. Yetiştirme kararlarına etki alt alanında geleneksel (5,5) ve geleneksel olmayan (5,5) babaların katılım ortalamalarının eşit olduğu belirlenmiştir. Erişilebilirlik alt alanında ise geleneksel babaların katılım ortalamalarının (12,4), geleneksel olmayan babaların katılım ortalamalarından (11,7) daha yüksek olması dikkat çekicidir (Tablo 21).

Analiz sonuçlarına göre babaların katılım değerlendirmelerine bakıldığında katılım alt boyutu ile çocuk yetiştirme görevleri alt boyutu ve ölçeğin genel ortalamaları cinsiyet rollerine göre anlamlı farklılık gösterirken ($p<0.05$), diğer alt boyutlar ile cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 21. Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Cinsiyet Rollerine Göre Dağılımı

Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumu ve Cinsiyet Roller		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Katılım	Geleneksel Olmayan	96	9,9	1,8	3,02	0,00*
	Geleneksel	96	8,9	2,4		
Çocuk Bakımı	Geleneksel Olmayan	96	5,4	1,8	1,77	0,08
	Geleneksel	96	4,8	2,5		
Sosyalleştirme	Geleneksel Olmayan	96	12,4	3,3	0,68	0,50
	Geleneksel	96	12,1	2,7		
Yetiştirme Kararlarını Etkileme	Geleneksel Olmayan	96	5,5	1,4	0,00	1,00
	Geleneksel	96	5,5	2,4		
Çocuk Yetiştirme Görevleri	Geleneksel Olmayan	96	23,4	3,2	3,97	0,00*
	Geleneksel	96	21,5	3,5		
Erişilebilirlik	Geleneksel Olmayan	96	11,7	3,4	-1,34	0,18
	Geleneksel	96	12,4	3,3		
Genel Katılım Durumu	Geleneksel Olmayan	96	68,4	5,9	2,68	0,01*
	Geleneksel	96	65,3	9,6		

* $p<0,05$

4.2.13. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Evlilik Doyumu ile İlişkisi

Evlilik doyumu ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50' dir. Daha yüksek puan, daha fazla evlilik doyumunu göstermektedir. Evlilik doyumu ölçeğinden babaların aldıkları puanların ortalaması 39,76 olup, araştırmaya katılan babaların evlilik doyumu yüksektir.

Baba görüşlerine göre babaların çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin geneli ve alt boyutları ile evlilik doyumları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre evlilik doyumunun, çocuk yetiştirmeye katılım, çocuk bakımı, sosyalleştirme ve çocuk yetiştirme görevleri alt boyutları ile anlamlı ilişkisi varken ($p<0.05$), yetiştirme kararlarını etkileme, erişilebilirlik ve ölçeğin geneli ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Evlilik doyumu ile katılım alt boyutu arasında pozitif yönlü %32,1 düzeyinde zayıf bir ilişki, çocuk bakımı alt boyutu ile negatif yönlü %23,3 düzeyinde zayıf bir ilişki, sosyalleştirme alt boyutu ile negatif yönlü %26,3 düzeyinde bir ilişki, çocuk yetiştirme görevleri ile pozitif yönlü %12,6 düzeyinde bir ilişki bulunmaktadır (Tablo, 22). Evlilik doyumunun artması katılım ve çocuk yetiştirme görevleri alt alanlardaki katılımı pozitif yönde etkilemekte iken, çocuk bakımı ve sosyalleştirme alt alanlarındaki katılımı negatif yönde etkilemektedir (Tablo, 22).

Tablo 22. Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Evlilik Doyumu ile İlişkisi

Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumu ve Evlilik Doyumu	Katılım	Çocuk Bakımı	Sosyalleştirme	Yetiştirme Kararlarını Etkileme	Çocuk Yetiştirme Görevleri	Erişilebilirlik	Genel Katılım Durumu
r	,321**	-,233**	-,263**	,058	,126*	,055	-,031
p	,000	,000	,000	,280	,019	,309	,561

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, 3- 6 yaş grubu okul öncesi dönemde çocuğu olan çift gelirli ailelerde babaların çocuk yetiştirmeye katılım durumlarını incelemek, babanın çocuk yetiştirmeye katılımını, toplumsal cinsiyet rolleri açısından değerlendirmek ve evlilik doyumu ile babaların çocuk yetiştirmeye katılımları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

Araştırma kapsamına Ankara ilinin farklı sosyo-ekonomik düzeydeki ilçelerini temsil eden Altındağ, Keçiören ve Çankaya ilçelerinden tabakalı küme örnekleme yöntemi ile seçilen okullardan anketin uygulandığı dönemde çalışan ve evli olan 350 anne ve baba alınmıştır.

Aileler Hakkında Genel Bilgiler

Araştırma kapsamına alınan ailelerin yarıya yakınının (%49,7) iki çocuğu, %44'ünün tek çocuğu bulunmaktadır. Ailelerin okul öncesi dönemdeki çocuklarının %61,1' inin cinsiyeti kız, %38,3' ünün erkektir. Okul öncesi dönemdeki çocukların yaş dağılımı incelendiğinde; %37,7 ile 5 yaşında olanlar ilk sırada yer almaktadır. Toplam aylık hane geliri 3501-5000 TL arasında olanlar (%39,4) önde gelmektedir.

Araştırma kapsamına alınan anne babaların yarıdan fazlası (%56) 6-10 yıldır evlidir. Ailelerde babaların %61,7'sinin 35-54, annelerin %49,7'sinin 20-34 yaş grubunda yer aldığı saptanmıştır. Öğrenim durumu incelendiğinde, hem anneler (%42,3) hem de babalar (%41,1) arasında lisans mezunu olanlar ilk sırada gelmektedir. İlkokul (anne %1,7, baba %2,3) ve ortaokul (anne %3,4, baba %5,1) mezunu olan ebeveynlerin oranının düşük olması dikkat çekicidir. Bu durum araştırma kapsamına çalışan anne ve babaların alınması nedeniyle çalışanların çoğunluğunun üniversite mezunu olmasından kaynaklanıyor olabilir. Anneler ve babaların iş pozisyonuna bakıldığında ilk kademe pozisyonunda olanların (anne %74,9, baba %57,1) oranı yüksektir. Babaların %85,7'si, annelerin %77,1'i tam gün çalışmaktadır. Hem anneler (%61,7) hem de babalar (%46,9) arasında haftalık çalışma saati 36-44 olanlar önde gelmekte, bunu annelerde %21,7 ile,

babalarda da %41,7 ile 45-60 saat çalışanlar izlemektedir. Ailedeki annelerin (%62,9) ve babaların (%64,6) yarıdan fazlasının işlerinden memnun olduğu görülmüştür. Aylık hane gelirinden memnuniyet düzeyi incelendiğinde hem annelerin hem de babaların memnuniyet düzeylerinin benzerlik göstermektedir (Memnun: anne %43,4, baba %45,7, memnun değil: anne %28, baba %28,6, kararsız: anne %17,1, baba %16).

Babaların Çocuk Yetiştirmeye Yönelik Etkinliklere Genel Olarak Katılım Durumları

Çocuk Bakımına ilişkin babanın genel katılım durumu ankette yer alan tüm sorular için 100 tam puan üzerinden hesaplanmıştır. Buna göre babalar çocuklarının yetiştirilmesine yönelik etkinliklere %67 oranında katıldıklarını belirtirken, anneler babaların bu etkinliklere %64 oranında katıldıklarını belirtmiştir. Anne ve babanın çocuk yetiştirmeye yönelik etkinliklere genel katılım oranlarının birbirine yakın olduğu görülmekle birlikte annelerin, babaların kendileri için belirttikleri katılım oranından daha düşük oranda katılım sağladığını belirtmeleri dikkat çekicidir. Erkal ve arkadaşlarının (2007) araştırmasında da, annelerin babalara göre çocuk bakımına daha çok katıldıkları saptanmıştır.

Baba Katılımının Katılımın Alt Alanlarına Göre Değerlendirmesi **Katılımın Değerlendirilmesi**

Katılımın değerlendirilmesi alt alanında babaların aldığı ortalama puan 9,60, annelerin babalara ilişkin yaptığı değerlendirmede babaların aldığı ortalama puanı 9,65'dir. Hem anne hem de babaların ortalama puanı 'Katılıyorum' seçeneğine karşılık gelmektedir. Anne ve baba ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğunun görülmesi çocuk yetiştirme konusunda babaların katılımının anneler tarafından da onaylandığını ortaya koymakta ve babaların bu konudaki sorumluluklarını benimseyerek üstlendiklerini düşündürmektedir.

Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğuna Katılım Durumu

Öncelikli Bakım Sağlama Sorumluluğu

Araştırma kapsamına alınan babaların (%50,9) ve annelerin (%50,9) yarısı çocuğa öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişinin 75. yüzdeler diliminde anne olduğunu belirtmiştir. Babaların %66,9'u, annelerin %60,6'sı çocuğa öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişinin 25. yüzdeler diliminde baba olduğunu belirtmiştir. Öncelikli bakım sağlama alanında annelerin en çok 75. yüzdeler diliminde, babaların en çok 25. yüzdeler sorumluluk üstlenmeleri ve bu konuda önceliğin annede olduğunu belirtmeleri oldukça dikkat çekicidir.

Öğüt (1998) tarafından yapılan araştırmada da, çocuğun yaşamının çeşitli yönlerine ilişkin olarak esas sorumluluğu annelerin üstlendiğini, babaların ise tek başına pek az sorumluluk aldığı saptanmıştır. Benzer şekilde Ahmeduzzaman ve Roopnarine (1992) çalışmalarında, çocuğa birincil bakım sağlama sorumluluğunda annelerin, babalara göre daha fazla zaman harcadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmalar farklı yıllarda yapılmış olmasına, kadının çalışması ile birlikte nispeten geleneksel cinsiyet rollerindeki değişime, çift gelirli ailelerde daha eşit bir sorumluluk dağılımı görülmesine rağmen, babaların öncelikli bakım sorumluluğu üstlenme oranlarının düşük olması, babaların çocuğun bakımına ilişki sorumluluk alabilmeleri için bilgi ve beceri ihtiyacı eksikliği olduğunu düşündürmektedir.

Çocuk Bakımına Katılım

Babaların Çocuk Bakım Sorumluluğu alt alanından aldıkları puanın ortalaması 5,16 iken annelerin değerlendirmesine göre babaların aldıkları ortalama puan 9,66'dır. Baba değerlendirmelerine göre babaların aldığı puan 'seyrek', anne değerlendirmelerine göre ise babaların aldığı puan 'bazen' seçenek aralığına denk gelmektedir. Babalar çocuk bakım sorumluluklarını seyrek olarak yerine getirdiklerini belirtirken, anneler tarafından

bu sorumluluğu babaların bazen yerine getirdiği belirtilmiştir. Babalar kendi katılımlarını daha düşük olarak değerlendirirken, annelerin baba katılımı daha yüksek değerlendirdikleri göze çarpmaktadır.

Jacops ve Kelley'nin (2006) araştırmalarında da babaların eşleri çalıştığı için çocuk bakımıyla ilgili sorumluluklara yüksek oranda katıldıklarını belirttikleri saptanmıştır. Ögüt (1998) tarafından yürütülen araştırmada babaların çocuklarının günlük bakımı ile ilgili daha çok sorumluluk aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Meral'in (2006) araştırmasında ise babalar ve anneler, çocuk bakım sorumluluğuna babaların seyrek katılım gösterdiğini belirtmiştir. Araştırma bulguları arasındaki farklılık Meral'in araştırmasının zihinsel engelli çocuğu olan aileler üzerinde yürütülmüş olmasına, çocuğun engel durumuna bağlı olarak annenin çalışmıyor olmasına ve babaların engel durumu olan çocuğu kabullenme sorunu yaşamış olmasına bağlanabilir.

Sosyalleştirme Sorumluluğu

Çocuğun sosyalleştirilmesi sorumluluğuna katılıma ilişkin baba görüşlerine göre ortalama puan 12,03 olup değerlendirmede bazen seçeneğine karşılık gelmektedir. Annelerin yaptığı değerlendirmeye göre bu alt alandaki ortalama 12,66 olup bazen seçeneğine karşılık gelen aralıktadır ($p < 0.05$). Babalar ve anneler, babaların çocuk sosyalleşmesi alanındaki sorumluluklarını bazen yerine getirdiklerini belirtmiştir.

Evans'ın (1997), araştırmasında ise babalık rollerine ilişkin en az önemli bulunan noktalardan birinin çocukla oynamak olduğu saptanmıştır. Raley ve arkadaşları (2012) tarafından yapılan araştırmada da annenin eğlenme alandaki katılımının babadan daha yüksek oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki ve Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı

Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki

Çocuk yetiştirme kararlarında etki alanında babaların ortalaması 5,73, annelerin ortalaması ise 5,55'tir ve bu ortalama değer baba ve anne eşit karar verir seçeneğine

karşılık gelmektedir. Bu durum anneler ve babaların çocuklarının yetiştirilmesiyle ilgili kararları birlikte aldıklarını ortaya koymaktadır. Bunun nedeni araştırma kapsamına alınan annelerin çalışması, anne ve babaların eğitim düzeyinin yüksek olması ve çocuk yetiştirme konusunda daha bilinçli olmaları olabilir.

Eker'in (1994) araştırmasında ise, çocuğun disiplinine annelerin babalardan daha fazla katıldıkları bulunmuştur. Benzer şekilde Erkut (2003) çalışmasında babaların disiplin alanındaki katılımlarının çok düşük olduğu sonucuna varmıştır. Geleneksel cinsiyet rollerine göre genellikle çocukların disiplini sağlama babanın görevleri arasında görülmesine rağmen geçmiş yıllarda yapılan araştırmalarda çocukların disiplini sağlama sorumluluğunu bile annelerin üstlendiği görülmektedir. Bu çalışmada ise anne ve babanın eşit karar verdiği bulunmuştur. Bu durum araştırma kapsamına çalışan kadınların alınmasına bağlı olarak babaların bu konuda daha fazla katılımında bulunmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı

Çocuk yetiştirme görevleri alanında babaların ortalaması olan 22.5 değeri sık sık seçeneğine karşılık gelen puan aralığındadır. Annelerin yaptığı değerlendirmeye göre babaların aldıkları puanlarının aritmetik ortalaması olan 12,54 değeri bazen seçeneğine karşılık gelen puan aralığındadır. Buna göre babalar, çocuklarının yetiştirilmeleriyle ilgili görevleri sık sık yerine getirdiklerini belirtmekte iken, anneler babaların çocukların yetiştirilmesi ile ilgili görevleri bazen yerine getirdiklerini belirtmektedirler. Annenin çocuk yetiştirme görevleri alanında baba katılımını daha düşük değerlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Erişilebilirlik

Erişilebilirlik alt alanında babalar 12,17 ortalama ile bu sorumlulukları bazen yerine getirdiklerini ifade etmektedir. Annelerin babalara ilişkin erişilebilirlikle ilgili yaptıkları değerlendirmede babaların aldıkları ortalama puan 11,40 bazen seçeneğine karşılık

gelmektedir. Buna göre anneler ve babalar babaların erişilebilirlik alanındaki görevleri bazen yerine getirdiğini ifade etmektedir.

Erkut'un (2003) araştırmasında babalar çocukları için erişilebilir ve ilgili olduklarını ifade etmişlerdir. Babalar erişilebilir olmanın bir adamı iyi baba yapan özelliklerden biri olduğunu belirtmiştir.

Öğrenim Düzeylerine Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumları

Babaların çocuk yetiştirmeye katılımına ilişkin cevapları öğrenim düzeyine göre incelendiğinde; ölçeğin geneli için doktora mezunu babaların ortalamalarının (72,39) diğer öğrenim durumuna sahip babalardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılım alt alanında yüksek lisans mezunu babaların (10,36), çocuk bakımı alt alanında doktora mezunu babaların (7,14), sosyalleştirme alt alanında ilkokul mezunu babaların (13,25), yetiştirme kararlarında etki alt alanında ortaokul mezunu babaların (7,00), çocuk yetiştirme görevleri alt alanında doktora mezunu babaların (24,64), erişilebilirlik alt alanında ortaokul mezunu babaların (14,56) ortalamaları diğer öğrenim durumuna sahip babaların ortalamalarından daha yüksektir.

Buna göre; babaların çocuk yetiştirmeye genel olarak katılım durumları, çocuk bakımı, sosyalleştirme, çocuk yetiştirme görevleri ile erişilebilirlik alt boyutları öğrenim durumuna göre anlamlı farklılık gösterirken ($p<0,05$), katılım alt boyutu eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Ölçeğin genelinde doktora mezunu babaların çocuk yetiştirmeye katılım ortalamaları, diğer öğrenim düzeyindeki babalardan daha yüksektir. Sımsıkı'nın (2011) araştırmasında da üniversite ve üstü öğrenim düzeyine sahip babaların, toplam baba katılım puanları daha yüksek bulunmuştur.

Ahmeduzzaman ve Roopnarine (1992) ve Eker (1994) de araştırmalarında babaların öğrenim düzeyinin yüksek olmasının, çocuk bakımına katılımlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Erkut'un (2003) çalışmasında ise baba katılımının çocuk bakımı alanında, babanın öğrenim durumunun belirleyici olmadığı saptanmıştır.

Yaş Gruplarına Göre Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Durumları

Babaların çocuk yetiştirmeye katılım durumları yaş gruplarına göre incelendiğinde; ölçeğin tümü için 35-54 yaş aralığına sahip babaların en yüksek ortalamaya (67,61) sahip olduğu görülmektedir. Katılım alt alanında 9,76 ortalamayla, çocuk bakımı alt alanında 5,30 ortalamayla, 20-34 yaş arası babalar önde gelmektedir. Sosyalleştirme (13,00) ve yetiştirme kararlarını etkileme (6,75) alt alanlarında 55 yaş ve üzerinde olan babaların ortalamaları diğer yaş gruplarından daha yüksektir. Çocuk yetiştirme görevleri alt alanında 20-34 yaş aralığındaki babalar (22,97) , erişilebilirlik alt alanında 35-54 yaş aralığındaki babalar (12,42) en yüksek ortalamaya sahiptir.

Babanın yaşı baba katılımı açısından önem taşımaktadır. Genç babalar, ileriki yaştakilere göre ev içi görevleri yerine getirmek konusunda daha eğilimlidir (Smit, 2002). Daha genç yaşlarda olmanın, çocuk bakımına katılımı artırdığı (Ünlü, 2010; Ishii-Kuntz, 2012) ve ileri yaştaki babaların katılımının azaldığı belirtilmektedir (Ünlü, 2010).

Erkut (2003) çocuk bakımına baba katılımında, babanın yaşının belirleyici olmadığını belirtirken, Castillo ve arkadaşları (2011) ise ileri yaştaki babaların çocuk yetiştirmeye katılımının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Bulgular arasındaki fark araştırmaların farklı kültürlerde ve farklı yaş grubunda çocuğu olan aileler üzerinde yapılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Baba Katılımı ile Cinsiyet Rollerİ İlişkisi

Babaların cinsiyet rollerine ilişkin modern tutumları varsa çocuk bakımında daha eşitlikçi bir katılımda bulundukları görülmüştür (Van Dijk and Siegers, 1996). Mintz ve Mahalik (1996) de 'geleneksel' olarak nitelendirilen babaların, baba katılımının daha düşük düzeyde kaldığını belirtmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha esnek fikirleri olan ve çocuk yetiştirmeye yönelik geleneksel tutumları olmayan babaların katılımı daha yüksektir (Bonney, Kelley ve Levant ,1999; Jacops ve Kelley, 2006).

Bu araştırmada da çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde baba cevaplarına bakıldığında geleneksel olmayan babaların katılım ortalamalarının (68,4), geleneksel babaların katılım ortalamalarından (65,3) yüksek olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Katılım (geleneksel: 8,9; geleneksel olmayan: 9,9) Çocuk bakımı (geleneksel: 4,8; geleneksel olmayan: 5,4) Sosyalleştirme (geleneksel: 12,1; geleneksel olmayan: 12,4) ve Çocuk yetiştirme görevleri (geleneksel: 21,5; geleneksel olmayan: 23,4) alt alanlarında, geleneksel olmayan babaların katılım ortalamaları, geleneksel babaların katılım ortalamalarından yüksektir.

Bonney, Kelley ve Levant (1999) tarafından yapılan çalışmada da toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha esnek fikirleri olan ve bu fikirlerini ifade eden babaların çocuk yetiştirmeye katılımının daha üst düzeyde olduğu saptanmıştır.

Yetiştirme kararlarına etki alt alanında geleneksel (5,5) ve geleneksel olmayan (5,5) babaların katılım ortalamaları eşittir. Erişilebilirlik alt alanında ise geleneksel babaların katılım ortalamalarının (12,4), geleneksel olmayan babaların katılım ortalamalarından (11,7) daha yüksek olması dikkat çekicidir.

Barnett ve Baruch (1987) ise çalışmalarında babanın cinsiyet rolüne ilişkin tutumunun baba katılımını herhangi bir şekilde etkilemediğı sonucuna ulaşmıştır.

Levant, Slaterry ve Loiselle (1987) babaların ev işleri ve çocuk bakımındaki sorumluluklarda performans göstermelerine rağmen, geleneksel kalıpların hala bir dereceye kadar geçerli olduğunu belirtmektedir. Bu durumun araştırmaların yapıldığı yıllar (1987) dikkate alındığında çalışan kadın oranının düşük olmasına da bağlı olarak o yıllardaki geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumun etkisini de ortaya koymaktadır.

Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının Evlilik Doyumu ile İlişkisi

Çocuk yetiştirmeye katılım davranışlarına ilişkin baba cevapları evlilik doyumu açısından incelendiğinde; evlilik doyumunun katılım, çocuk bakımı, sosyalleştirme ve çocuk

yetiştirme görevleri alt boyutları ile anlamlı ilişkisi varken ($p<0,05$), yetiştirme kararlarını etkileme, erişilebilirlik ve ölçeğin geneli ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Evlilik doyumu ile katılım alt boyutu arasında pozitif yönlü %32,1 düzeyinde zayıf bir ilişki, çocuk bakımı alt boyutu ile negatif yönlü %23,3 düzeyinde zayıf bir ilişki, sosyalleştirme alt boyutu ile negatif yönlü %26,3 düzeyinde bir ilişki, çocuk yetiştirme görevleri ile pozitif yönlü %12,6 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Evlilik doyumunun artması katılım ve çocuk yetiştirme görevleri alt alanlardaki katılımı pozitif yönde etkilemekte iken, çocuk bakımı ve sosyalleştirme alt alanlarındaki katılımı negatif yönde etkilemektedir.

Jacops ve Kelley (2006) çalışmalarında da erkeklerde evlilik doyumunun baba katılımında doğrudan temas ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bragiel ve Kaniok (2011) tarafından yapılan araştırmada da çocuk bakımına katılım, alanında evlilik doyumu ile baba katılımı arasında önemli ölçüde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Evlilik doyumu ile çocuğun bağımsızlığa ulaşmasındaki yardım arasındaki ilişki ise daha az önemli bulunmuştur.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okulöncesi dönemde çocuğu olan çift gelirli ailelerdeki babaların çocuk yetiştirmeye katılım durumlarının incelenmesi, babanın çocuk yetiştirmeye katılımının toplumsal cinsiyet rolleri açısından değerlendirilmesi ve evlilik doyumu ile babaların çocuk yetiştirmeye katılımları arasındaki ilişkinin ortaya koyulması amacı ile yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Araştırma kapsamına alınan aileler arasında iki çocuğa sahip olanlar, okul öncesi dönemdeki çocuklarının cinsiyeti kız olanlar, okul öncesi dönemdeki çocuklarının yaşı 5 olanlar, toplam aylık hane geliri 3501-5000 TL arasında olanlar ilk sırada yer almaktadır.
- Araştırma kapsamına alınan ebeveynlerde 6-10 yıl arasında evlilik süresine sahip olanlar, annelerde 20-34, babalarda 35-54 yaş grubunda yer alanlar, öğrenim durumu lisans olanlar, ilk kademe pozisyonda ve tam gün çalışanlar, haftalık çalışma saati 36-44 arasında olanlar, işlerinden ve aylık hane gelir düzeyinden memnun olanlar önde gelmektedir.
- Hem babaların (%67) hem de annelerin (%64) cevaplarına göre babaların çocuk yetiştirmeye yönelik etkinliklere katılım oranı oldukça yüksek olmakla birlikte tüm alt alanları içeren genel katılımda annelerin baba katılımına ilişkin verdikleri cevap yüzdesi babalarınkinden daha düşüktür. Anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlıdır ($p<0,05$).
- Çocuğun öncelikli bakım sağlama sorumluluğu ağırlıklı olarak anneler tarafından üstlenilmektedir. Araştırma kapsamına alınan anne (%50,9) ve babaların (%50,9) yarıdan fazlası çocuğun öncelikli bakım sağlayıcısının anne olduğunu belirtmiştir.
- 'Katılımın değerlendirilmesi' alt alanında hem babalar (9,60) hem de anneler (9,65), birbirine yakın oranda babaların çocuk yetiştirmeye yönelik etkinliklere katıldığını belirtmektedir.

- ‘Çocuk Bakım Sorumluluğu’ alt alanında babalar çocuk bakım sorumluluklarını seyrek olarak yerine getirdiklerini ifade ederken (5,16), anneler babaların bu sorumluluğu bazen (9,66) yerine getirdiğini belirtmiştir. Anne ve babalara ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Çocuk bakımına katılımının yüzde olarak değerlendirildiği alt alanda hem anne hem de babalar bu konudaki sorumlulukları ilk sırada annenin, ikinci sırada babanın, üçüncü sırada anne baba dışında çocuğun bakımıyla ilgilenen bir diğer kişinin yerine getirdiğini belirtmiştir. Çocuk için yemek hazırlama, çocuğu banyo yaptırma, yatağına yatırma ve çocuk için sorumluluğa sahip yegane kişi olma görevlerini yüksek oranda anneler yerine getirmektedir.

- ‘Sosyalleştirme Sorumluluğu’ alt alanında babalar ve anneler, babaların çocuk sosyalleştirme sorumluluklarını bazen yerine getirdiğini belirtmiştir. Bu konuda annelere ilişkin ortalama (12,66), babaların ortalamasından (12,03) daha yüksektir ($p<0,05$). Sosyalleştirme sorumluluğunun yüzdelik olarak değerlendirildiği alt alanda hem anne hem de babalar bu konudaki sorumlulukları ilk sırada annenin, ikinci sırada babanın, üçüncü sırada anne baba dışında çocuğun bakımıyla ilgilenen bir diğer kişinin yerine getirdiğini belirtmiştir. Babalar çocuğu sosyalleştirme sorumluluğu alt alanında, annelere yakın oranlarda sorumluluk üstlendiklerini belirtmekle birlikte, bu konuda sorumluluk üstlenen annelerin oranı babalardan yüksektir. Okul ödevlerinde çocuğa yardım etme, çocuğun iyi davranışlarını pekiştirme, çocuğun davranışlarına sınır koyma, çocuğun yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma, çocukla sportif/eğlenceli etkinliklere katılma, çocuğa ceza verme davranışlarını yüksek oranda anneler yerine getirmektedir.
- Anneler ve babalar çocuklarının yetiştirilmesiyle ilgili kararları birlikte almaktadır. Çocuk yetiştirme kararlarında etki alanında baba ortalamaları (5,73), anne ortalamalarından (5,55) yüksek olup, anne ve baba eşit karar verir seçeneğine karşılık gelmektedir ($p<0,05$).

- ‘Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı’ alt alanında anneler babaların bu görevleri ‘bazen’, babalar kendilerinin bu görevleri ‘sık sık’ yerine getirdiğini belirtmiştir. Anne (12,54) ve babalara (22,5) ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p<0,05$).
- ‘Erişilebilirlik’ alt alanında hem anne hem de babalar arasında, bu sorumlulukları babaların ‘bazen’ yerine getirdiğini ifade edenler önde gelmektedir. Anne (11,40) ve babalara (12,17) ait ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan da anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).
- Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde öğrenim durumuna göre baba cevaplarına bakıldığında, doktora mezunu babaların ortalamaları (72,39), diğer öğrenim durumuna sahip babalardan daha yüksektir. Çocuk yetiştirmeye katılım alt alanında yüksek lisans mezunu babaların (10,36), çocuk bakımı alt alanında doktora mezunu babaların (7,14), sosyalleştirme alt alanında ilkokul mezunu babaların (13,25), yetiştirme kararlarında etki alt alanında ortaokul mezunu babaların (7,00), çocuk yetiştirme görevleri alt alanında doktora mezunu babaların (24,64), erişilebilirlik alt alanında ortaokul mezunu babaların (14,56) ortalamaları diğer öğrenim durumuna sahip babaların ortalamalarından daha yüksektir.
- Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinde babaların cevaplarına bakıldığında ölçeğin genelinde 35-54 yaş aralığındaki babalar (67,61) en yüksek ortalama sahiptir. Katılım (9,76), çocuk bakımı (5,30) ve çocuk yetiştirme görevleri (22,97) alt alanında en yüksek ortalama 20-34 yaş arası babalara aittir. Sosyalleştirme (13,00) ve Yetiştirme kararlarını etkileme (6,75) alt alanlarında 55 yaş ve üzerinde olan babaların ortalamalarının diğer yaş gruplarından yüksektir. Erişilebilirlik (12,42) alt alanında ise 35-54 yaş aralığındaki babalar en yüksek ortalama sahiptir.
- Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde baba cevapları incelendiğinde geleneksel olmayan babaların katılım ortalamaları (68,4), geleneksel babaların katılım ortalamalarından (65,3) yüksektir ($p<0,05$). Katılım (geleneksel: 8,9; geleneksel olmayan: 9,9) Çocuk bakımı (geleneksel: 4,8; geleneksel olmayan:

5,4) Sosyalleştirme (geleneksel: 12,1; geleneksel olmayan: 12,4) ve Çocuk yetiştirme görevleri (geleneksel: 21,5; geleneksel olmayan: 23,4) alt alanlarında, geleneksel olmayan babaların katılım ortalamaları, geleneksel babaların katılım ortalamalarından yüksektir. Yetiştirme kararlarına etki alt alanında geleneksel (5,5) ve geleneksel olmayan (5,5) babaların katılım ortalamalarının eşittir. Erişilebilirlik alt alanında ise geleneksel babaların katılım ortalamaları (12,4), geleneksel olmayan babaların katılım ortalamalarından (11,7) daha yüksektir. Katılım alt boyutu ile çocuk yetiştirme görevleri alt boyutu ve ölçeğin genel ortalamaları cinsiyet rollerine göre anlamlı farklılık gösterirken ($p<0.05$), diğer alt boyutlar (çocuk bakımı, sosyalleştirme, yetiştirme kararlarına etki, erişilebilirlik) ve ölçeğin geneli cinsiyet rollerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

- Evlilik doyumunun katılım, çocuk bakımı, sosyalleştirme ve çocuk yetiştirme görevleri alt boyutları ile anlamlı ilişkisi varken ($p<0.05$), yetiştirme kararlarını etkileme, erişilebilirlik ve ölçeğin geneli ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Evlilik doyumu ile katılım alt boyutu arasında pozitif yönlü %32,1 düzeyinde zayıf bir ilişki, çocuk bakımı alt boyutu ile negatif yönlü %23,3 düzeyinde zayıf bir ilişki, sosyalleştirme alt boyutu ile negatif yönlü %26,3 düzeyinde bir ilişki, çocuk yetiştirme görevleri ile pozitif yönlü %12,6 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Evlilik doyumunun artması katılım ve çocuk yetiştirme görevleri alt alanlardaki katılımı pozitif yönde etkilemekte iken, çocuk bakımı ve sosyalleştirme alt alanlarındaki katılımı negatif yönde etkilemektedir.

Çocukların yetiştirilmesinde eşlerin sorumlulukları paylaşması, birbirlerine verdikleri destek, aile içindeki stres faktörlerinin azaltılmasına ve psikososyal sorunların çözümünde bu problemlerin ortaya çıkmadan düzeltilmesinde, böylece aile birliğinin devamının sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca eşlerin çocuk yetiştirme konusunda birbirlerine verdikleri desteğin artması gelecek kuşakların da davranışlarını olumlu yönde etkilemesi açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle babaların çocuk

yetiştirme davranışında üstlerine düşen sorumlulukları almaları için öncelikle mevcut durumu belirlemeye yönelik araştırmaların yapılması ve bu konuda anne ve babalara destek vermek amacı ile eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Okulöncesi dönemde çocuğa sahip çift gelirli ailelerde babaların çocuk yetiştirmeye katılım davranışlarını inceleyen, bu konuda anne görüşlerine yer veren, baba katılımını toplumsal cinsiyet rolleri ve evlilik doyumuyla ilişkilendiren bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu önerilerde bulunulabilir:

- Her iki eşin de ev dışında çalıştığı aile olarak tanımlanan çift gelirli ailelerle yürütülen bu araştırmadan baba katılımına ilişkin elde edilen sonuçların karşılaştırılabilmesi açısından eşlerden birinin çalıştığı veya her iki eşin de yüksek statüye sahip olduğu çift kariyerli ailelerinde dahil edildiği araştırmalar planlanmalıdır.
- Bu çalışmada baba katılımı anne tarafından da değerlendirilmiştir. Baba katılımının ailedeki çocuklar ya da gençler tarafından da değerlendirilmesini sağlayan karşılaştırmalı çalışmalar yapılmalıdır.
- Çocuk yetiştirmeye katılım ölçeğinin genelinde anne ve baba cevaplarına bakıldığında geleneksel olmayan babaların katılım ortalamalarının, geleneksel babaların katılım ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Cinsiyet rolleri ve baba katılımı ilişkisi, daha büyük bir örneklem üzerinde ve farklı kültürel değerlere sahip ailelerin karşılaştırılması amacıyla da tekrarlanmalıdır.
- Bu araştırmada anne ve babaların eğitim düzeyinin yüksek olmasına ve kadının çalışmasına rağmen çocuğun öncelikli bakım sağlama sorumluluğunun anneler tarafından gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Her iki eşin de çalıştığı çift gelirli ailelerde aileye dair ekonomik sorumluluklar paylaşılmaktayken, çocuk bakımına dair sorumlulukların eşit şekilde paylaşılamadığı görülmektedir. Bu konuda baba katılımının anneye göre düşük düzeyde kalmasının nedenleri ileride planlanacak çalışmalarda detaylı olarak incelenmelidir.

- Babaların çocuk yetiştirmeye katılımının aylık gelir düzeyinden memnuniyet, işten memnuniyet, çalışılan işteki pozisyon gibi değişkenler açısından da incelenmesi bu konuda daha detaylı sonuçların ortaya konulmasını sağlayabilir.
- Özellikle kadının çalıştığı ailelerde baba katılımının önemini vurgulamak, çocuk yetiştirmeye babaların katılımını artırmak amacıyla, babaların çalışma ortamlarında ya da çocuklarının devam ettiği okullarda baba katılımının önemine ilişkin bilgilendirici eğitim programları organize edilmeli ve bu konudaki eğitim programları kitle iletişim araçlarından da yararlanarak yaygınlaştırılmalıdır.
- Baba katılımında babanın motivasyonunun, özgüveninin, toplumsal desteğin ve kurumsal uygulamaların etkisinin incelendiği araştırmalar da planlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ahmeduzzaman, M. & Roopnarine, J. (1992). Socio-demographic factors, functioning, style, social support, and fathers' involvement with preschoolers in African-American families. *Journal of Marriage and Family*, 54(3), 699–707.
- Akın, A. (2007). Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayrımcılığı ve Sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26 (2), 1-9.
- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) (Şubat- Mart 2008). *Aile Hizmetlerinde Sivil Toplum Kuruluşları ile İstişare Toplantı Raporu*. Erişim: 25 Aralık 2011, <http://www.aile.gov.tr/images/icerik/200831856195/pdf/>.
- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) (2010). *Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması*, Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Aydın, M. (2000). *Kurumlar Sosyolojisi*, (2. bs.). Ankara: Vadi Yayınları.
- Barnet R. C. , Baruch, G. K. , (1987). Determinants of Fathers’ Participation in Family Work. *Journal of Marriage and the Family*, 49, 29-40.
- Barry, A. A., Smith, J. Z., Deutsch, F. M. and Perry-Jenkins, M. (2011). Fathers' Involvement in Child Care and Perceptions of Parenting Skill Over the Transition to Parenthood. *Journal of Family Issues*, 32(11), 1500–1521.
- Baruch, G.K. ve Barnett, R.C (1986). Fathers' Participation in Family Work and Children's Sex-Role Attitudes. *Child Development*, 57 (5), 1210-1223.
- Baykal, S. (1991). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 1 (2), 66- 75.
- Baykal, S. (1988). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerine İlgili Kalıp Yargılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Bedük, A. (2005), “Türkiye’de Çalışan Kadın ve Kadın Girişimciliği,” *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (12), 106-117. Erişim: 28 Nisan 2013: http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2CTMUH%2CTSOS%2CTHUK&c=google&ano=55524_734da708ae6a792299625f51c6d7d7d4
- Bekman, S. 2001. *Anne Çocuk Eğitim Programının Değerlendirilmesi*. İstanbul: AÇEV Eğitim Vakfı Yayınları.
- Berk, M. (2009). *Evli Öğretmenlerin Yüklemem Tarzları ve Evlilik Doyum Algılarının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Bonney, J. F., Kelley, M. L., & Levant, R. F. (1999). A Model of Fathers Behavioral Involvement in Child Care in Dual Earner Families. *Journal of Family Psychology*, 13, 401–415.
- Bragiel, J., Kaniok, P. E., (2011). Fathers’ Marital Satisfaction and Their Involvement with Their Child with Disabilities. *European Journal of Special Needs Education*, 26 (3), 395-404.
- Cabrera, N., Fitzgerald, H. E., Bradley, R. H., Roggman, L. (2007). Modeling the Dynamics of Paternal Influences on Children Over the Life Course. *Applied Development Science*, 11 (4), 185-189.
- Castillo, J., Welch, G., Sarver, C. (2011). Fathering: The Relationship Between Fathers’ Residence, Fathers’ Sociodemographic Characteristics and Father Involvement. *Matern Child Health Journal*, 15, 1342–1349.
- Çağdaş, A. (2002). *Anne-baba Çocuk İletişimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Day, R. D., Lamp, M. E. (2004) “In Conceptualizing And Measuring Father Involvement”, *Conceptualizing and Measuring Father Involvement: Pathways,*

Problems, and Progress, Ed. by , R. D. Day., M. E. Lamb, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., pp. 1-15.

Eker, F. (1994). *Babaların Çocuk Bakımı ve Ev İşlerine Katılım Düzeyleri ve Belirleyicileri*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Encyclopedia of Family Life (1999). Carl Leon Bankston, R. Kent Rasmussen. Volume 2. New Jersey: Salem Press.

Erdoğan, A. (2004). Çocuğun Psikososyal Gelişiminde Babanın Rolü. *Yeni Symposium*, 42 (4), 147-153.

Ericksen, J. A., Yancey, W. L., & Ericksen, E. P. (1979). The Division of Family Roles. *The Journal of Marriage and the Family*, 41 (2), 301-313.

Erkal, S., Copur, Z., Dogan, N., & Safak, S. (2007). Examining the Relationship Between Parents' Gender Roles and Responsibilities Towards Their Children (A Turkish Example). *Social Behavior and Personality*, 35 (9), 1221-1234.

Erkut, S. (2003). Puerto Rican Young Fathers' Involvement with Their Children. Center for Research on Women, Wellesley Centers for Women, Wellesley College. Published: November, Final Report.

Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (2), 209-230.

Eşsizoglu, A. (2012). *Aile Yapısı ve İlişkileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 2542.

Evans, C. (1997). Türkiyeli Babaların Babalık Rollerine Yönelik Tutum ve Katılımları: Düşük Sosyo-Ekonomik Ortamdan Bir Örneklem (Turkish Fathers' Attitudes to and Involvement in Their Fathering Role: A Low Socio-Economic Sample). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

Geçtan, E. (1992). *Çağdaş Yaşam ve Normaldışı Davranışlar*, (8. bs.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

Gönen, E. , Hablemitoğlu, Ş. (1993); *Toplumsal Değişme Sürecinde Aile: Yapı, Etkileşim ve İşlevleri*.Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No:1284, Derlemeler: 55.

Gürsoy, Ö. (2011). *Görsel Medyadaki Yansımaları Açısından Türkiye’de Değişen Aile Değerleri*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Güngörmüş, O. (1992). *Babanın Çocuğun Zekası, Akademik Başarısı ve Benlik Kavramı Üzerine Etkisinin Araştırılması*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Güngörmüş, O. (2010). Baba-Çocuk İlişkisi. *Ana- Baba Okulu* (13. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Güngörmüş Özkardeş, O. (2011). Baba Olmak. *Ana- Baba Okulu* (15. bs.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

International Encyclopedia of Marriage and the Family, (2003). James J. Ponzetti. (2nd edition).MacMillan Reference / Gale, New York.

Ishii-Kuntz, M. (2012). Work Environment and Japanese Fathers’ Involvement in Child Care. *Journal of Family Issues*, 34(2) 252–271.

Jacobs, J.N. , Kelley, M.L. (2006). Predictors of Paternal Involvement in Childcare in Dual-Earner Families with Young Children. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*, 4 (1), 23 – 47.

Kağıtçıbaşı,Ç. (2007) *Kültürel Psikoloji: Kültür Bağlamında İnsan ve Aile* (3. bs.). İstanbul: Sistem Matbaacılık.

- Kandiyoti, D. (1978). Kadınlarda Psikososyal Değişimin Boyutları: Cinsiyetler ve Kuşaklar Arasında Bir Karşılaştırma. Yayımlanmamış Doçentlik Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Karadoğan, E. (2009), “Mesleki Gelişimi Hedefleyen Eşler.” *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(4),137-152.
- Koçak, A. A. (2004). *Baba Destek Programı Değerlendirme Raporu*. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayını.
- KSGM, (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008- 2013. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- KSGM, (2011).Türkiye’de Kadının Durumu. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kuzgun, Y. ve Sevim, S. (2004), “Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki.” *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 37 (1), 14-27.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 79-91.
- Lamb, M. E. (1979). Paternal Influences and the Father's Role: A Personal Perspective. *American Psychologist*, 34, 938-943.
- Levant, R. F. , Slattey, S. C, & Loiselle, J. E. (1987). Fathers' Involvement in Housework and Child Care with School-Aged Daughters. *Family Relations*, 36, 152-157.
- Lewis, S. (1992). Dual Earner Families in Context. Lewis, S. , Izraeli, D. And Hootsmans, H. (eds) Dual Earner Families. International Perspectives. London: Sage Publications.

- MacDonald, E. E., & Hastings, R. P. (2010). Mindful Parenting and Care Involvement of Fathers of Children with Intellectual Disabilities. *Journal of Child & Family Studies*, 19, 236–240.
- Meral, B. M. (2006). *Babaların Zihin Engelli Çocuklarının Yetiştirilmesine Yönelik Katılım Durumlarının Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Mintz, R.D., & Mahalik, J.R. (1996). Gender Role Orientation and Conflict as Predictors of Family Roles for Men. *Sex Roles*, 34, 805-821.
- Öğüt, Ü. (1998). Üst ve Orta Sosyoekonomik Düzeyden Türk Babalarının Çocuklarıyla Nasıl İlgilendiklerinin Çocuğun Yaşı, Cinsiyeti ve Annenin Çalışıp Çalışmadığına Göre İncelenmesi. (Father Involvement with Respect to the Age and Gender of Preschool Children and the Employment Status of the Mother in a Sample of Upper and Middle Socio-Economic Status Turkish Fathers). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Özbeý, S. (2009). Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği'nin Geçerlik Güvenirlik Çalışması ve Destekleyici Eğitim Programının Etkisini İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Piburn, D. E., & Boyce, G. C. (1992). Mother's Perception of Father's Contribution to Child care and its Influence on Mother's Perception of Stress in Families of Children with Disabilities. Logan: Utah State University, Early Intervention Research Institute.
- Potuchek, J. L. (1997). Who Supports the Family? Gender and Breadwinning in Dual-Earner Marriages. California: Stanford University Press.
- Radin, N. (1982). Paternal Involvement in Childcare Index. Ann Arbor: University of Michigan, School of Social Work.
- Radin, N., & Goldsmith, R. (1983). Predictors of father involvement in child care. Paper presented at the biennial meeting of the Society for Research in Child

Development, Detroit, MI. (ERIC Document Reproduction Service No. Ed. 248031).

Raley, S., Bianchi, S. M., Wang, W. (2012). When Do Fathers Care? Mothers' Economic Contribution and Fathers' Involvement in Child Care. *American Journal of Sociology*, 117 (5), 1422–1459.

Rapoport, R. & Rapoport, R. N. (1969). The Dual Career Family: A Variant Pattern and Social Change. *Human Relations*, 22 (1), 3-30.

Rapoport, R. & Rapoport, R. N. (1971). Dual-Career Families. London: Penguin.

Razon, N. (2011). Çalışan Anne ve Çocuğu. *Ana- Baba Okulu* (15. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi

Ricci, L. A., & Hodapp, R. M., (2003). Fathers of Children with Down's Syndrome Versus Other Types of Intellectual Disability: Perceptions, Stress and Involvement. *Journal of Intellectual Disability Research*, 47 (4/5), 273-284.

Rich, S. (2002). "A Study of African American Fathers' Involvement with Their Preschool Children." Unpublished Doctoral Dissertation. Seton Hall University. UMICompany – Microform 3066142.

Roopnarine, J. L., & Ahmeduzzaman, M. (1993). Puerto Rican fathers' involvement with their preschool-age children. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 15, 96-107.

Roopnarine, J.L. , Suppal, P. (1999). "Paternal Involvement in Child Care as a Function of Maternal Employment in Nuclear and Extended Families in India. *Sex Roles: A Journal of Research*, 40,(9/10), 731- 744.

Sagi, A. (1982). Antecedents and consequences of various degrees of paternal involvement in child rearing: The Israeli project. In M. E. Lamb (Ed.), *Nontraditional families: Parenting and child development* (pp. 205-232). Hillsdale, NJ: Erlbaum

- Suppal, P.,& Roopnarine, J.L. (1999). Paternal Involvement in Child Care as a Function of Maternal Employment in Nuclear and Extended Families in India. *Sex Roles*, 40 (9/10), 731-743.
- Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi: Ailenin Toplumdaki Yeri*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Sımsıkı, H. (2011). *Baba Katılımının Ebeveyn Tutumu, Bağlanma Stili ve Çift Uyumunu Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Smit, R. (2002). The Changing Role of the Husband/Father in the Dual-Earner Family in South Africa. *Journal of Comparative Family Studies*, 33 (3), 401-415.
- Şafak, Ş. (1985). *Ailede Sorumluluk Dağılımı ve Bunu Etkileyen Faktörler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şafak, Ş. (1989). *Ailede Rol, Fonksiyon ve Sorumluluk Dağılımı. Türk Ailesinin Sosyal ve Ekonomik Durumu Sempozyumu*. Başbakanlık SHÇEK Basımevi, Ankara.
- TAYA (2011). T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü. *Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması 2011*. Ankara: Afşaroğlu Matbaası.
- Tezel Şahin, F. (2003) *Çocuğun Gelişimi ve Eğitiminde Babanın Rolü*. Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. (Yay. Haz: Müzeyyen Sevinç, Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.
- Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 18(1), 39-47.
- Tezel-Şahin, F., ve Özbey, S. (2009). Okul Öncesi Eğitim Programında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarında Baba Katılımının Yeri ve Önemi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 11(5).
- Tezel Şahin, F. , Özyürek , A. (2010). *Anne Baba Eğitimi ve Okul Öncesinde Aile Katılımı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Tezer, E. (1986). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum, Evlilik Yaşam Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (7).
- Ünlü, S. (2002). Aile Yapısı ve İlişkileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1740.
- Ünlü, Ş. (2010). *Babanın Çocuğu Çocuğumun Babası Olmak: 0-8 Yaş Aralığında Çocuğu Olan Babaların ve Onların Babalarının Çocuk Bakımına Katılım Patternlerinin İncelenmesi. [Being Fathered and Being a Father: Examination of the General Pattern of Turkish Fathers' and Their Own Fathers' Involvement Level for Children Between the Ages of 0-8]*. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Van Dijk, L., & Siegers, J. J. (1996). The Division of Child Care among Mothers, Fathers, and Nonparental Care Providers in Dutch Two-Parent Families. *Journal of Marriage and Family*, 58 (4), 1018-1028.
- Volling, B. L., & Belsky, J. (1991). Multiple Determinants of Father Involvement During Infancy in Dual-Earner and Single Earner Families. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 461-474.
- Williams, E. (1995). Paternal involvement in childrearing and the school performance of Ojibwa children: An exploratory study. Unpublished doctoral dissertation, Chicago Read Mental Health Center – University of Michigan, Ann Arbor.
- Yavuzer, H. (2011). *Ana-Baba ve Çocuk* (22. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılmazçetin, C. (2003). *Babanın Katılımı ve Ergen Öncesi Çocukların Davranışsal Problemleri Arasındaki İlişki. [The Relation between Father Involvement and Behavioral Problems of Preadolescents]*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Young D. M. & Roopnarine J. L. (1994). “Fathers’ Childcare Involvement with Children with and without Disabilities.” *Early Childhood Special Education*, 14, 488–502.

EK 1: ÇİFT GELİRLİ AİLELERDE BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM DAVRANIŞLARINI BELİRLEMeye YÖNELİK ARAŞTIRMA FORMU

ANKET NO:

I. AİLE BİLGİ FORMU

1. Kaç çocuğunuz var?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ve daha fazla
2. Okul öncesi dönemdeki çocuğunuz kaç yaşında?	☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6
3. Okul öncesi dönemdeki çocuğunuzun cinsiyeti nedir?	☐ Kız ☐ Erkek
4. Kaç senedir evlisiniz?	☐ 5 ve daha az ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 21 ve üstü
5. Aylık hane gelirinizin toplamı nedir? (Eşinizin maaşı ve diğer girdileriniz dahil)	 TL
6. Annenin haftalık çalışma saati nedir?	☐ 35 saat daha az ☐ 36-44 saat (5 gün) ☐ 45-60 saat (6-7 gün) ☐ 61 ve daha fazla
7. Babanın haftalık çalışma saati nedir?	☐ 35 saat daha az ☐ 36-44 saat (5 gün) ☐ 45-60 saat (6-7 gün) ☐ 61 ve daha fazla

Aşağıdaki soruları anne ve baba cevaplayacaktır. Lütfen kendinize ait sütundaki uygun seçeneği çarpı (x) işareti koyarak işaretleyiniz.

Sosyo-Demografik Özellikler		ANNE	BABA
YAŞ	20-34		
	35-54		
	55+		
EĞİTİM (EN SON BİTİRDİĞİNİZ OKUL)	Öğrenim görmemiş		
	İlkokul (5 yıl)		
	Ortaokul (8 yıl)		
	Lise (12 yıl)		
	Önlisans (14 yıl)		
	Lisans (16 yıl)		
	Yüksek Lisans (18 yıl)		
	Doktora (22 yıl)		
ÇALIŞTIĞINIZ İŞTEKİ POZİSYON	İlk kademe (Uzman, memur, eleman)		
	Orta kademe yönetici (Şef, Yetkili benzeri pozisyonlar)		
	Üst kademe yönetici (Müdür ve üstü)		
ÇALIŞMA BİÇİMİ	Tam Gün		
	Yarım Gün		
	Esnek Çalışma Modeli		
İŞİNİZİDEN MEMNUN MUSUNUZ?	Oldukça memnunum		
	Memnunum		
	Kararsızım		
	Memnun değilim		
	Hiç memnun değilim		
AYLIK HANE GELİR DÜZEYİNİZDEN MEMNUN MUSUNUZ?	Oldukça memnunum		
	Memnunum		
	Kararsızım		
	Memnun değilim		
	Hiç memnun değilim		

II. ÇOCUK BAKIMINDA BABA KATILIMI ANKETİ – PATERNAL INVOLVEMENT CHILD CARE SURVEY (PICCI) – BABA FORMU

*Aşağıdaki soruları BABA cevaplayacaktır.

Bölüm I: Katılımın Değerlendirilmesi

Lütfen, çocuğunuzu yetiştirmeye katılım hakkındaki aşağıda yer alan soruyu cevaplayınız.

	Çok katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.Çocuğunuzun bakımına katılım durumunuz nasıldır?					

Bölüm II. Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğu

Lütfen aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi 1. 2. ve 3. soruları cevaplayınız. Cevabınız bir seçenek için ya %100 olmalı ya da seçeneklerinizin toplamı %100'ü vermelidir. Doğru yüzdeyi gösteren seçeneği aşağıdaki gibi daire içerisine alarak işaretleyiniz.

ÖRNEK:					
Çocuğunuzun öncelikli bakım sağlayıcısı annesi mi?	%0	%25	%50	☒ %75	%100
Çocuğunuzun öncelikli bakım sağlayıcısı siz misiniz?	☒ %0	☐ %25	%50	%75	%100

Aşağıdaki soruları, çocuğun uykuda olduğu, bakıcısıyla birlikte olduğu veya evden uzakta olduğu saatleri hesaba katmadan kalan zamanın yüzdesini işaretleyerek cevaplayınız.

(Soru 1, 2 ve 3'ün toplamı %100 olmalıdır.)

1.Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi çocuğunuzun annesi midir?	%0	%25	%50	%75	%100
2.Çocuğunuz öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi siz misiniz?	%0	%25	%50	%75	%100
3.Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi evinizdeki başka bir kişi midir?	%0	%25	%50	%75	%100

Çocuğunuzun bakımıyla ilgili, 6. sorudan 15. soruya kadar verilen işleri ne sıklıkla yerine getiriyorsunuz?(Uygun seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz)

1)Sık sık 2) Bazen 3) Seyrek4) Uygulanabilir değil (seçenekler bana uymuyor, yerine getirmediğim bir görev)

	Sık sık	Bazen	Seyrek	Uygulanabilir değil
6.Çocuğunuz için yemek hazırlama	1	2	3	4
7.Çocuğunuz için sorumluluğa sahip yegane kişi olma	1	2	3	4
8.Çocuğunuza ceza verme	1	2	3	4
9.Çocuğunuzun davranışlarına sınır koyma	1	2	3	4
10.Geceleri çocuğunuzu yatağına yatırma	1	2	3	4
11.Okul ödevlerinde çocuğunuza yardım etme	1	2	3	4
12.Çocuğunuza banyo yaptırma	1	2	3	4
13.Çocuğunuzla sportif/eglençeli etkinliklere katılma	1	2	3	4
14. Çocuğunuzla yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma	1	2	3	4
15.Çocuğunuzun iyi davranışlarını pekiştirme (okuldaki performansı gibi)	1	2	3	4

Okul dönemi boyunca, aşağıdaki kişilerin her biri tarafından yapılan 17’den 28. soruya kadarki görevlerin yüzdesi nedir? Puanlamaların her birinin toplamı %100’ü vermelidir.

Örneğin:

Baba (%50) Anne (%50) Diğer(leri) (%)

Baba (%25) Anne (%75) Diğer(leri) (%)

Baba (%25) Anne (%50) Diğer(leri) (%25)

17.Çocuğunuz için yemek hazırlama	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
18.Çocuğunuz için sorumluluğa sahip yegane kişi olma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
19.Çocuğunuza ceza verme	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)

20.Çocuğunuzun davranışlarına sınır koyma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
21.Geceleri çocuğunuzu yatağına yatırma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
22.Okul ödevlerinde çocuğunuza yardım etme	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
23.Çocuğunuza banyo yaptırma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
24.Çocuğunuzla sportif/eğlenceli etkinliklere katılma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
25.Çocuğunuzla yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
26.Çocuğunuzun iyi davranışlarını pekiştirme (okuldaki performansı gibi)	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)

Bölüm III: Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki ve Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı

Aşağıda 1'den 16. soruya kadarki konularda yer alan kararları ailenizde genel olarak kim verir? (Uygun seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz)

Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki	Daima Baba	Daima Anne	Baba ve Anne Eşit	Baba Anneden Daha Fazla	Anne Babadan Daha Fazla
1.Çocuğunuz disipline edilmesi gerektiğinde...	1	2	3	4	5
2.Çocuğunuz yeni şeyler denemek için yeterince olgunlaşınca...	1	2	3	4	5

Lütfen aşağıdakileri çocuğunuzla ne sıklıkla yaptığını söyleyiniz. Uygun seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz. (1. Çok Sık 2. Sık Sık 3. Bazen 4. Seyrek 5. Asla)

Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı	Çok Sık	Sık Sık	Bazen	Seyrek	Asla
3.Çocuğun yaptıkları hoşuna gittiğinde bunu çocuğa söyleme.	1	2	3	4	5
4. Çocukla iyi bir diyaloga sahip olma.	1	2	3	4	5
5.Problemleri çözmede çocuğun yardım etmesine izin verme.	1	2	3	4	5
6. Çocuğun yapmaktan hoşlandığı şeyleri onunla birlikte yapma.	1	2	3	4	5
7.Çocuğa güzel şeyler söyleme.	1	2	3	4	5
8.İhtiyaç duyduğunda çocuğa yardımcı olma.	1	2	3	4	5
9.Çocuğa hikayeler anlatma.	1	2	3	4	5

Bölüm IV: Erişilebilirlik

Aşağıdaki sorular çocuğunuza ne sıklıkla erişebildiğinizi belirlemeye yöneliktir. Lütfen size uyan seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz. (1. Sık Sık 2. Bazen 3. Asla)

Erişilebilirlik	Sık sık	Bazen	Asla
1.Bazı zamanlar evden yada çocuklardan haftalarca ve aylarca uzakta kaldığınız oluyor mu?	1	2	3
2.Bazı zamanlar, günlerce evden uzakta kaldığınız oluyor mu?	1	2	3
3.Hafta sonları evden uzakta kaldığınız oluyor mu?	1	2	3
4.Haftada en az iki gece akşamları dışarıda kaldığınız oluyor mu?	1	2	3
5. Haftada en az iki gece çocuğuyla akşam yemeğini kaçırdığınız oluyor mu?	1	2	3
6. Hafta boyunca çocukla ve aileyle kahvaltı yapar mısınız?	1	2	3
7. Öğle yemeği için hafta boyunca evde olursunuz?	1	2	3
8.Çocuk okuldan geldiğinde öğleden sonraları evde olursunuz?	1	2	3
9.Haftanın her günü, tüm gün boyunca çocuk ve aileyle birlikte evde olursunuz?	1	2	3

III. ÇOCUK BAKIMINDA BABA KATILIMI ANKETİ – PATERNAL INVOLVEMENT CHILD CARE SURVEY (PICCI) –ANNE FORMU

*Aşağıdaki soruları ANNE cevaplayacaktır.

Bölüm I: Katılımın Değerlendirilmesi

Lütfen, çocuğunuzu yetiştirmeye katılım hakkındaki aşağıda yer alan soruyu cevaplayınız.

	Çok katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.Çocuğunuzun bakımına katılım durumunuz nasıldır?					

Bölüm II. Çocuk Bakımı ve Sosyalleştirme Sorumluluğu

Lütfen aşağıdaki örnekte gösterildiği gibi 1. 2. ve 3. soruları cevaplayınız. Cevabınız bir seçenek için ya %100 olmalı ya da seçeneklerinizin toplamı %100'ü vermelidir. Doğru yüzdeyi gösteren seçeneği aşağıdaki gibi daire içerisine alarak işaretleyiniz.

ÖRNEK:					
Çocuğunuzun öncelikli bakım sağlayıcısı annesi mi?	%0	%25	%50	%75	%100
Çocuğunuzun öncelikli bakım sağlayıcısı siz misiniz?	%0	%25	%50	%75	%100

Aşağıdaki soruları, çocuğun uykuda olduğu, bakıcısıyla birlikte olduğu veya evden uzakta olduğu saatleri hesaba katmadan kalan zamanın yüzdesini işaretleyerek cevaplayınız.

(Soru 1, 2 ve 3'ün toplamı %100 olmalıdır.)

1.Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi çocuğunuzun babası mıdır?	%0	%25	%50	%75	%100
2.Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi siz misiniz?	%0	%25	%50	%75	%100
3.Çocuğunuza öncelikli bakım sağlamak zorunda olan kişi evinizdeki başka bir kişi midir?	%0	%25	%50	%75	%100
Bu kişinin çocuğunuza yakınlığı nedir?(e.g., hala, amca, büyük anne veya büyük baba, arkadaş, v.s.) (.....)					

Çocuğunuzun bakımıyla ilgili, 6. sorudan 15. soruya kadar verilen işleri eşiniz (baba) ne sıklıkla yerine getiriyor?(Uygun seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz)

1)Sık sık 2) Bazen 3) Seyrek4) Uygulanabilir değil (seçenekler bana uymuyor, yerine getirmediğim bir görev)

	Sık sık	Bazen	Seyrek	Uygulanabilir değil
6.Çocuğunuz için yemek hazırlama	1	2	3	4
7.Çocuğunuz için sorumluluğa sahip yegane kişi olma	1	2	3	4
8.Çocuğunuza ceza verme	1	2	3	4
9.Çocuğunuzun davranışlarına sınır koyma	1	2	3	4
10.Geceleri çocuğunuzu yatağına yatırma	1	2	3	4
11.Okul ödevlerinde çocuğunuza yardım etme	1	2	3	4
12.Çocuğunuza banyo yaptırma	1	2	3	4
13.Çocuğunuzla sportif/eğlenceli etkinliklere katılma	1	2	3	4
14. Çocuğunuzla yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma	1	2	3	4
15.Çocuğunuzun iyi davranışlarını pekiştirme (okuldaki performansı gibi)	1	2	3	4

Okul dönemi boyunca, aşağıdaki kişilerin her biri tarafından yapılan 17'den 28. soruya kadarki görevlerin yüzdesi nedir? Puanlamaların her birinin toplamı %100'ü vermelidir.

Örneğin:

Baba (%50) Anne (%50) Diğer(leri) (%)

Baba (%25) Anne (%75) Diğer(leri) (%)

Baba (%25) Anne (%50) Diğer(leri) (%25)

17.Çocuğunuz için yemek hazırlama	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
18.Çocuğunuz için sorumluluğa sahip yegane kişi olma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
19.Çocuğunuza ceza verme	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)

20.Çocuğunuzun davranışlarına sınır koyma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
21.Geceleri çocuğunuzu yatağına yatırma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
22.Okul ödevlerinde çocuğunuza yardım etme	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
23.Çocuğunuza banyo yaptırma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
24.Çocuğunuzla sportif/eğlenceli etkinliklere katılma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
25.Çocuğunuzla yaptığı yanlışlarla ilgili konuşma	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)
26.Çocuğunuzun iyi davranışlarını pekiştirme (okuldaki performansı gibi)	Baba (%.....)	Anne (%.....)	Diğer (%.....)

Bölüm III: Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki ve Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı

Çocuk Yetiştirme Kararlarında Etki	Daima baba	Daima Anne	Baba ve Anne Eşit	Baba Anneden Daha Fazla	Anne Babadan Daha Fazla
1.Çocuğunuz disipline edilmesi gerektiğinde...	1	2	3	4	5
2.Çocuğunuz yeni şeyler denemek için yeterince olgunlaşınca...	1	2	3	4	5

Lütfen babanın aşağıdakileri çocuğunuzla ne sıklıkla yaptığını söyleyiniz. Uygun seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz. (1. Çok Sık 2. Sık Sık 3. Bazen 4. Seyrek 5. Asla)

Çocuk Yetiştirme Görevlerini Yapma Sıklığı	Çok Sık	Sık Sık	Bazen	Seyrek	Asla
3.Çocuğun yaptıkları hoşuna gittiğinde bunu çocuğa söyleme.	1	2	3	4	5
4. Çocukla iyi birdiyaloga sahip olma.	1	2	3	4	5
5.Problemleri çözmede çocuğun yardım etmesineizin verme.	1	2	3	4	5
6. Çocuğun yapmaktan hoşlandığı şeylerionunla birlikte yapma.	1	2	3	4	5
7.Çocuğa güzel şeyler söyleme.	1	2	3	4	5
8.İhtiyaç duyduğundaçocuğa yardımcı olma.	1	2	3	4	5
9.Çocuğa hikayeler anlatma.	1	2	3	4	5

Bölüm IV: Erişilebilirlik

Aşağıdaki sorular babanın çocuğunuza ne sıklıkla erişebildiğini belirlemeye yöneliktir. Lütfen size uygun seçeneği daire içine alarak işaretleyiniz. (1. Sık Sık 2. Bazen 3. Asla)

Erişilebilirlik	Sık sık	Bazen	Asla
1. Babanın bazı zamanlar evden ya da çocuklardan haftalarca ve aylarca uzakta kaldığını oluyor mu?	1	2	3
2.Babanın bazı zamanlar, günlerce evden uzakta kaldığıoluyor mu?	1	2	3
3.Babanınhafta sonları evden uzakta kaldığı oluyormu?	1	2	3
4. Babanın haftada en az iki gece akşamları dışarıda kaldığı oluyor mu?	1	2	3
5. Babanınhaftada en az iki gece çocuğuyla akşam yemeğini kaçırdığı oluyor mu?	1	2	3
6. Babahafta boyunca çocukla ve aileyle kahvaltı yapar mı?	1	2	3
7. Babaöğle yemeği için hafta boyunca evde olur mu?	1	2	3
8 Baba çocuk okuldan geldiğinde öğleden sonraları evde oluyor mu?	1	2	3
9.Babahaftanın her günü, tüm gün boyunca çocuk veaileyle birlikte evde oluyor mu?	1	2	3

CİNSİYET ROLLERİ İLE İLGİLİ KALIP YARGI ÖLÇEĞİ

*Aşağıdaki soruları BABA cevaplayacaktır. Aşağıda verilen bir dizi özelliği, kendinizi düşünerek cevaplayınız. Uygun seçeneğe çarpı (x) işareti koyarak işaretleyiniz.

	Çok Uygun	Uygun	Kararsızım	Uygun Değil	Hiç Uygun Değil
1. Duygusallık					
2. Soğukkanlılık					
3. Sertlik					
4. Sadakat					
5. Bağımsızlık					
6. Yumuşaklık					
7. Hırslı Olmak					
8. Fedakarlık					
9. Geniş İlgileri Olmak					
10. Şefkatli Olmak					
11. Gerçekçilik					
12. Konuşkanlık					
13. Aileye Yönelik Olmak					
14. Atılganlık					
15. Boyun Eğmek					
16. Kendine Güvenmek					
17. Sıcak İnsan Olmak					
18. Saldırganlık					
19. Titizlik					
20. Etrafına Hükmetmek					
21. Üstünlük Duygusu					
22. Katılık					

EVLİLİK YAŞAM ÖLÇEĞİ

***Aşağıdaki soruları BABA cevaplayacaktır.** Aşağıda evlilik yaşamına ilişkin 10 cümle bulunmaktadır. Bu cümlelerin her birinin karşısında “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Her cümleyi dikkatle okuyunuz ve sizin evlilik yaşamınıza uygun seçeneği çarpı (x) işareti koyarak işaretleyiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.					
2. Evliliğimizdeki engellerin aşılmaz olduğunu düşünüyorum.					
3. Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.					
4. Evliliğimizde giderek azalan heyecan beni rahatsız ediyor.					
5. Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.					
6. Huzurlu bir ev yaşamım var.					
7. Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.					
8. Bizim ilişkimiz ideal bir karı koca ilişkisidir.					
9. Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaşır.					
10. Baş başa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.					

EK 2: ETİK KURUL İZNİ

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
 Genel Sekreterlik

Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 88600825 / 482-1558

Konu :

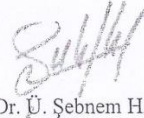
05 Mayıs 2014

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 22.04.2014 tarih ve 1992 sayılı yazınız

Enstitünüz Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden **Fatma YILMAZ**'ın Doç. Dr. Hülya ÖZTOP danışmanlığında hazırladığı "Çift Gelirli Ailelerde Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının İncelenmesine Yönelik Araştırma" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 28 Nisan 2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

 Prof. Dr. Ü. Şebnem HARPUT
 Rektör a.
 Rektör Yardımcısı

Ek: Tutanak

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
 Sosyal Bilimler Enstitüsü
 06100 Sıhhiye-Ankara
 482-1558

Hacettepe Üniversitesi Genel Sekreterlik, Yazı İşleri Müdürlüğü, 06100 Sıhhiye-Ankara
 Telefon: 0 (312) 305 1008 - 1039 • Faks: 0 (312) 310 5552
 E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi için:

Genel Sekreter

EK 3: ORJİNALLİK RAPORU

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU**

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA**

Tarih: 11/07/2016

Tez Başlığı / Konusu: ÇİFT GELİRLİ AİLELERDE BABALARIN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE KATILIM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 80 sayfalık kısmına ilişkin, 30/05/2016 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 10 'dur

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

11/07/2016

Adı Soyadı: FATMA DELİBAŞ

Öğrenci No: N11228799

Anabilim Dalı: AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ

Programı: AİLE VE TÜKETİCİ BİLİMLERİ

Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.**DANIŞMAN ONAYI**

UYGUNDUR.

Doç. Dr. Hülya ÖZTOP

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF FAMILY and CONSUMER SCIENCES**

Date: 11/07/2016

Thesis Title / Topic: **ANALYSIS of PATERNAL INVOLVEMENT in CHILD REARING in DUAL INCOME FAMILIES**

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 30/05/2016 for the total of 80 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 10%.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Surname: FATMA DELİBAŞ

Student No: N11228799

Department: FAMILY and CONSUMER SCIENCES

Program: FAMILY and CONSUMER SCIENCES

Status: ☒ Masters ☐ Ph.D. ☐ Integrated Ph.D.

11/07/2016

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

Assc. Prof. Hülya ÖZTOP

EK 4: ARAŞTIRMA İZNİ

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481/605.99/3219655

06/11/2013

Konu: Araştırma İzni
(Fatma YILMAZ)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi
b) 30/10/2013 tarih ve 3730 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fatma YILMAZ'ın "Çift Gelirli Ailelerde Babaların Çocuk Yetiştirmeye Katılım Davranışlarının İncelenmesi" konulu tez önerisi kapsamında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Anketlerin uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme-1 Şube Müdürlüğüne gönderilmesini arz ederim.

İlhan KOÇ
Müdür a.
Şube Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aşılı ile Aynıdır.

06.11.2013

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih: 12.11.2013

Sayı: 6224

Yaşar SUBAŞI
Şef

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a932-0d4e-3f92-876d-ace7 kodu ile yapılabilir.

Emniyet Mh. Alparslan Türkeş Cd. No: 4/A Yenimahalle/ANKARA
www.ankara.meb.gov.tr
istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Murat YILMAZER
Tel: (0 312) 212 36 00
Faks: (0 312) 212 02 16

Elvan Bey

